
कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक

हस्तलिखित संग्रह

दाखल क्र M ३०९. विषय पुराण

नाव. गर्गसंहिता (गोलोकखंड) १ (मुद्रित)

लेखक/लिपीकार —

पृष्ठ २० काळ शके १८१९ पूर्ण/अपूर्ण

अथ श्रीमद्गर्गाचार्यसंहिता दशखण्डात्मिका-

माहात्म्यसमेता ।

नारद
बहुलाश्वराजा
गर्गाचार्य
शौनक
गोलोक

अथ गर्गसंहितास्थविषयाणामनुक्रमणिकारभ्यते ।

इति पंचममथुराखंडंसमाप्तम् ।

अथ षष्ठंद्वारकाखंडम् ।

इति षष्ठंद्वारकाखंडंसमाप्तम् ।

अथ सप्तमंविश्वजित्खंडम् ।

इत्यनुक्रमणिका समाप्ता ।

पुस्तक मिलनेका ठिकाना-खेमराज श्रीकृष्णदास, " श्रीवेंकटेश्वर " छापाखाना, खेतवाड़ी-बंम्बई.

श्रीकृष्णाय नमः ॥ वृष्णीनांकृष्णदेवानामाचार्यायमहात्मने ॥ श्रीमद्गर्गकवीशायतस्मैनित्यंनमोनमः ॥ १ ॥ शौनकउवाच ॥ श्रुतंतव
मुखाद्ब्रह्मन्पुराणानांचविस्तरात् ॥ श्रेष्ठंश्रेष्ठंचमाहात्म्यंकर्णयोःसुखवर्द्धनम् ॥ २ ॥ गर्गस्यचमुनेरद्यसंहितायाःप्रयत्नतः ॥ अस्माकंवदमाहा
त्म्यंसाररूपंविचार्यच ॥ ३ ॥ अहोधन्याभागवतीमुनेर्गर्गस्यसंहिता ॥ राधामाधवयोर्यस्यांमहिमाबहुवर्णितः ॥ ४ ॥ सूतउवाच ॥ अहो
शौनकमाहात्म्यंनारदाच्चमयाश्रुतम् ॥ उक्तंसंमोहनेतंत्रेशिवायैचशिवेनवै ॥ ५ ॥ कैलासशिखरेशुभ्रेयत्राक्षयवटाजिरे ॥ तीरेचालकनंदायानि
त्यंसंराजतेहरः ॥ ६ ॥ शंकरंचैकदादेवंगिरिजासर्वमंगला ॥ सिद्धानांशृण्वतांतत्रपप्रच्छवांछितंमुदा ॥ ७ ॥ पार्वत्युवाच ॥ यंदेवंध्यायसे
नाथतस्यापिचरितंपरम् ॥ जन्मकर्मरहस्यंचकथयस्वममाग्रतः ॥ ८ ॥ पुरात्वन्मुखतःसाक्षाच्छ्रुतंनाम्नांसहस्रकम् ॥ श्रीमद्गोपालदेवस्यतत्क
थांवदमेहर ॥ ९ ॥ महादेवउवाच ॥ कथागोपालकृष्णस्यराधेशस्यमहात्मनः ॥ गर्गस्यसंहितायांचश्रूयतेसर्वमंगले ॥ १० ॥ पार्वत्यु
वाच ॥ बहूनिचपुराणानिसंहितादीनिशंकर ॥ सर्वान्विहायगर्गस्यत्वंप्रशंससिसंहिताम् ॥ ११ ॥ यस्यांकाभगवल्लीलाविस्तरेणतदुच्यताम् ॥ कृ
तवान्संहितांगर्गःकेनसंप्रेरितःपुरा ॥ १२ ॥ किंपुण्यंकिंफलंचास्याःश्रवणेनापिलभ्यते ॥ पुराकैःकैर्जनैर्देवश्रुतामम वदप्रभो ॥ १३ ॥ सू
तउवाच ॥ इतिप्रियाया वचनंनिशम्यप्रसन्नचित्तोभगवान्महेशः ॥ विचार्यगर्गस्यकृतांकथांचप्रत्याहवाक्यंसदसिस्थितःसः ॥ १४ ॥ महादेवउ
च ॥ शृणुदेविसविस्तारंमाहात्म्यंपापनाशनम् ॥ राधामाधवयोश्चापिसंहितायाःप्रयत्नतः ॥ १५ ॥ पूर्वंचरित्रंस्वस्यापिब्रह्मणाप्रार्थितोयदि ॥
राधायैकथयामासप्रव्रजन्भूतलंहरिः ॥ १६ ॥ ततःशेषेणभगवान्गोलोकेप्रार्थितःपुनः ॥ तस्याग्रेकथयामाससमस्तांस्वकथांमुदा ॥ १७ ॥
शेषोददौब्रह्मणेचब्रह्माधर्मायसंहिताम् ॥ धर्मःसंप्रार्थितःप्राहस्वपुत्राभ्यांकथामृतम् ॥ १८ ॥ नरनारायणाभ्यांचरहसिसर्वमंगले ॥ नारायणो
नारदायसेवनेनिरतायच ॥ १९ ॥ जगादकृष्णचरितंयच्छ्रुतंधर्मवक्त्रतः ॥ ततश्चप्रार्थितःप्राहगर्गाचार्यायनारदः ॥ २० ॥ नारायणमुखाल्ल
ब्धांसर्वांश्रीकृष्णसंहिताम् ॥ इतिश्रुत्वापरंज्ञानंहरेर्भक्तिसमन्वितम् ॥ २१ ॥ चकारपूजनंगर्गोनारदस्यमहात्मनः ॥ उवाचनारदोगर्गंत्रिकाल
ज्ञंचपार्वति ॥ २२ ॥ नारदउवाच ॥ मयातुभ्यंश्रावितंचयशः संक्षेपतोहरेः ॥ वैष्णवानांप्रियंगर्गत्वमेतद्विपुलंकुरु ॥ २३ ॥ सर्वेषांकामदंश

श्वत्कृष्णभक्तिविवर्द्धनम् ॥ ममप्रियंकुरुविभोशास्त्रंतुपरमाद्भुतम् ॥ २४ ॥ वचसाममविप्रेंद्रकृष्णद्वैपायनेनच ॥ सर्वशास्त्रात्परंश्रेष्ठंश्रीमद्भागव
तंकृतम् ॥ २५ ॥ ब्रह्मन्यथाभागवतंगोपयिष्याम्यहंतथा ॥ त्वत्कृतंश्रावयिष्यामिबहुलाश्वायभूभृते ॥ २६ ॥ इतिश्रीसम्मोहनतंत्रेपार्वतीहरसं
वादेश्रीगर्गसंहितामाहात्म्येप्रथमोऽध्यायः॥१॥महादेवउवाच ॥ श्रुत्वादेवर्षिवचनंगर्गाचार्योमहामुनिः ॥ विनयावनतोभूत्वाप्रहसन्निदमब्रवीत्
॥ १ ॥ गर्गउवाच ॥ त्वयाब्रह्मन्वचश्चोक्तंकठिनंसर्वतोऽस्फुटम् ॥ तथापिचकरिष्यामित्वंकरोषिकृपांयदि ॥ २ ॥ इत्येवमुक्तोभगवान्नारदःसर्वमं
गले ॥ स्ववीणांवादयन्गायन्ब्रह्मलोकंययौमुदा ॥ ३ ॥ गर्गाचलेकविर्गर्गःशास्त्रंचक्रेमहाद्भुतम् ॥ निरूपितंचसंवादंदेवर्षिबहुलाश्वयोः ॥ ४ ॥
नानाकृष्णचरित्रैश्चविचित्रैःपरिपूरितम् ॥ श्लोकैर्द्वादशसाहस्रैःसुधामिष्टैरलंकृतम् ॥ ५ ॥ यच्छ्रुतंगुरुवक्त्राच्चयद्दृष्टंश्रीहरेर्महत् ॥ तत्सर्वंच
रितंगर्गःसंहितायांसमादधे ॥ ६ ॥ श्रीगर्गसंहितानाम्नाकथाभूत्कृष्णभक्तिदा ॥ यस्याःश्रवणमात्रेणसर्वकार्यंचसिद्ध्यति ॥७॥ अत्रैवोदाहरंतीम
मितिहासंपुरातनम् ॥ यस्यश्रवणमात्रेणसर्वपापंप्रणश्यति ॥ ८ ॥ वज्रस्यापिसुतोराजाप्रतिबाहुर्नृपोह्यभूत् ॥ तस्यराज्ञःप्रियादेविमालिनी
नामवर्त्तते ॥ ९ ॥ मथुरायांकृष्णपुर्य्यांभार्ययासहितोनृपः ॥ संतानार्थैर्विधानेनबहून्यत्नांश्चकारह ॥ १० ॥ गावश्चबहवोदत्ताःसुपात्रेभ्यः
सवत्सकाः ॥ तथातेनकृतायज्ञादक्षिणाभिःप्रयत्नतः ॥ ११ ॥ गुरवोब्राह्मणादेवाःपूजिताभोजनैर्धनैः ॥ पुत्रोनजातस्तदपिततश्चिंतातु
रोऽभवत् ॥ १२ ॥ तावुभौदंपतीनित्यंचिंताशोकपरायणौ ॥ पितरोस्यजलंदत्तंकवोष्णमुपभुंजते ॥ १३ ॥ राज्ञःपश्चान्नपश्यामोयो
स्माकंतर्पयिष्यति ॥ इत्येवंस्मरतस्तस्यदुःखिताःपितरोऽभवन् ॥ १४ ॥ नबांधवानमित्राणिनामात्यसुहृदस्तथा ॥ शोचयंत्यस्यभूपस्यन
गजाश्वाःपदातयः ॥ १५ ॥ नैराश्यंभूपतेस्तस्यनित्यंमनसिवर्त्तते ॥ जनस्यसुतहीनस्यनास्तिवैजन्मनःफलम् ॥ १६ ॥ गृहंशून्यंह्यपुत्रस्य
दुःखितंचमनःसदा ॥ देवमानुषपितॄणांनानृणत्वंसुतंविना ॥ १७ ॥ पुत्रमुत्पादयेत्प्राज्ञस्तस्मात्सर्वप्रयत्नतः ॥ यशस्तेषांभूमिलोकेपरलो
केगतिर्भवेत् ॥ १८ ॥ तेषांतुपुण्यकर्तॄणांपुत्रजन्मगृहेभवेत् ॥ आयुरारोग्यसंपत्तीतेषांगेहेप्रवर्त्तते ॥ १९ ॥ एवंविचिंत्यमनसानशर्मलभ
तेनृपः ॥ श्वेतान्स्वमूर्द्धजान्दृष्ट्वाचक्रेशोकमहर्निशम् ॥२०॥ तस्यैकदामधुपुरेशांडिल्योपिमुनीश्वरः ॥ स्वेच्छयासउपागच्छत्प्रतिबाहुंविलो

कितुम् ॥ २१ ॥ तंदृष्ट्वासहसाराजाप्रत्युत्थानासनादिभिः ॥ निवेद्यमधुपर्कादींश्चकारपूजनंमुदा ॥ २२ ॥ उदासीनंनृपंदृष्ट्वाकृत्वाविस्मयमे
वच ॥ ऋषिस्तमभिनंद्याथस्वस्तिवाचनपूर्वकम् ॥ २३ ॥ पप्रच्छकुशलंराज्येसप्तस्वंगेषुभूपतेः ॥ निवेदितुंस्वकुशलंप्रत्याहनृपसत्तमः ॥२४॥
॥ राजोवाच ॥ पूर्वदोषेणयद्दुःखंस्वदुःखंकिंब्रवीम्यहम् ॥ ऋषयस्त्वादृशाब्रह्मन्किंनजानंतिसांप्रतम् ॥ २५ ॥ सौख्यंनराष्ट्रेनपुरेममनैवतुदृश्य
ते ॥ किंकरोमिक्कगच्छामिपुत्रप्राप्तिःकथंभवेत् ॥ २६ ॥ राज्ञःपश्चान्नपश्यामोयोस्माकंपालयिष्यति ॥ इत्येवंस्मरतःसर्वादुःखितामेभव
न्प्रजाः ॥ २७ ॥ उपायंवदमेब्रह्मन्त्वंसाक्षाद्दिव्यदर्शनः ॥ येनापिनिष्कलःपुत्रोवंशकर्त्ताभविष्यति ॥ २८ ॥ महादेवउवाच ॥ इतिश्रुत्वावचो
देविदुःखितस्यनृपस्यच ॥ उवाचमुनिशांडिल्यःकश्मलंशमयन्निव ॥ २९ ॥ इतिश्रीसंमोहनतंत्रेपार्वतीहरसंवादेगर्गसं०मा०द्वि०ध्यायः॥२॥
॥ शांडिल्यउवाच ॥ ॥ उपायाश्चकृताराजन्बहवश्चपुरात्वया ॥ परंतुतैःसुतोह्येकोनजातःकुलदीपकः ॥ १ ॥ तस्माच्छृणुविधानेनभार्य
यासहितःशुचिः ॥ धनदांपुत्रदांराजन्मुक्तिदांगर्गसंहिताम् ॥ २ ॥ सर्वंददात्यसौविष्णुर्लघूपायेनवैकलौ ॥ पुत्रादिसुखसंपत्तिःसंहिताश्रव
णान्नृणाम् ॥ ३ ॥ नरेंद्रशश्वन्मुनिसंहितायाःनवाहयज्ञेनजनाःपुनीताः ॥ इहैवसौख्यंपरमाप्नुवंतस्ततस्तुगोलोकपुरंव्रजंति ॥ ४ ॥ रोगीपु
मान्रोगगणात्प्रमुच्यतेभीतोभयाद्बंधनगश्चबंधनात् ॥ श्रुत्वाकथांनिर्धनएतिवैभवंमूर्खोभवेत्पंडितएवसत्वरम् ॥ ५ ॥ विप्रोथविद्वान्विजयी
नृपात्मजोवैश्योनिधीशोवृषलोपिनिर्मलः ॥ श्रुत्वाकथांप्राप्तमनोरथोभवेत्स्त्रीणांजनानामतिदुर्लभोपिहि ॥ ६ ॥ निष्कारणोभक्तियुतःशृ
णोतिहिसर्वामिमांवैमुनिगर्गसंहिताम् ॥ विजित्यविघ्नान्प्रविजित्यनाकपान्गोलोकधामप्रवरंप्रयातिसः ॥ ७ ॥ प्रबंधकल्पनागर्गसंहितायाश्चदु
र्लभा ॥ सहस्रजन्मपुण्येनलभ्यतेभूतलेनृप ॥ ८ ॥ श्रीगर्गसंहितायाश्चदिनानांनियमोनहि ॥ सर्वदाश्रवणंचोक्तंभुक्तिमुक्तिकरंकलौ ॥ ९ ॥
नजानेसमयेनापिप्रभातेकिंभविष्यति ॥ प्रोक्तंतुसंहितायाश्चनवाहश्रवणंततः ॥ १० ॥ ज्ञानेनब्रह्मचर्येणचैकभुक्तेनभूपते ॥ एकान्नेनहवि
ष्येणफलाहारेणवापुनः ॥ ११ ॥ मिष्टान्नंपूरिकांचैवगोधूमस्ययवस्यवा ॥ अश्नीयात्सैन्धवंकंदंदधिदुग्धंविधानतः ॥ १२ ॥ विष्णोःप्रसादं
भुंजीतनाप्रसादंनृपोत्तम ॥ श्रद्धयातुप्रकुर्वीतश्रवणंसर्वकामदम् ॥ १३ ॥ भूमिशायीभवेत्प्राज्ञःक्रोधलोभविवर्जितः ॥ कथांगुरुमुखाच्छ्रुत्वा

सर्वकामफलंलभेत् ॥ १४ ॥ गुरुभक्तिविहीनानांनास्तिकानांचपापिनाम् ॥ अवैष्णवानांदुष्टानांकथायाश्चफलंनहि ॥१५॥ सुमुहूर्तेकथारंभं स्वगृहेकारयेन्नरः ॥ ब्रह्मक्षत्रियविट्शूद्रान्समाहूयस्वकान्स्वकान् ॥ १६ ॥ मंडपंकदलीखंडैःप्रकुर्य्याद्भक्तितःसुधीः ॥ अग्रेतुकलशंधृत्वा जलपूर्णंसपल्लवम् ॥ १७ ॥ पूर्वंविनायकंपूज्यतत्पश्चात्तुनवग्रहान् ॥ ततश्चपुस्तकंपूज्यवक्तारंपरिपूजयेत् ॥ १८ ॥ सुवर्णदक्षिणांदत्वाह्यश क्तोरजतस्यवा ॥ कलशेश्रीफलंधृत्वामिष्टान्नंतुनिवेदयेत् ॥ १९ ॥ प्रकुर्य्यादार्त्तिकंभक्त्यासंपूज्यतुलसीदलैः ॥ समाप्तिदिवसेराजन्प्रदक्षिण मुपाचरेत् ॥ २० ॥ परदाररतंधूर्त्तंवादिनंशिवनिन्दकम् ॥ अवैष्णवंक्रोधपरंवक्तारंतुनकल्पयेत् ॥ २१ ॥ वादीचनिंदकोमूर्खोगाथायांभंग माचरेत् ॥ दुःखदाताचसर्वेषांसतुश्रोताहतःस्मृतः ॥२२॥ गुरुशुश्रूषणेरक्तोविष्णुभक्तःकथार्थवित् ॥ गाथांश्रोतुंमनोयस्यसश्रोताश्रेष्ठउच्य ते ॥ २३ ॥ शुद्धःसआचार्यकुलप्रजातःश्रीकृष्णभक्तोबहुशास्त्रवेत्ता ॥ कृपाकरःसर्वजनेषुनित्यंसंदेहहारीकथितःसवक्ता ॥ २४ ॥ वरणंब्रा ह्मणानांचयथाशक्त्याचकारयेत्॥कथाविघ्ननिवृत्त्यर्थंद्वादशाक्षरविद्यया ॥ २५ ॥ कथांतुधीरकंठेनवाचयेत्प्रहरत्रयम् ॥ कथायास्तत्रविश्रामो द्विवारंकारयेद्बुधः ॥ २६ ॥ लघुशंकादिकंकृत्वाभूत्वानीरेणवैशुचिः ॥ प्रक्षाल्यपाणीपादौचमुखप्रक्षालनंचरेत् ॥ २७ ॥ नवाहेपूजनं चोक्तंखंडेविज्ञानकेनृप ॥ पुस्तकंपूजयित्वाचपुष्पनैवेद्यचंदनैः ॥ २८ ॥ सुवर्णरजताद्यैश्चवाहनाद्यैःसदक्षिणैः ॥ वस्त्रभूषणगंधाद्यैर्वाचकं पूजयेत्सुधीः ॥ २९ ॥ विप्रान्वानवसाहस्रांस्तथानवशतान्नृप ॥ तथानवनवंवापिपायसैर्वानवद्विजान् ॥ ३० ॥ भोजयेत्तुयथाशक्त्याकथा याश्चफलंलभेत् ॥ कथायास्तत्रविश्रामेकीर्त्तनंकारयेद्बुधः ॥ ३१ ॥ स्त्रीजनैःपुरुषैः सार्द्धंविष्णुभक्तिसमन्वितैः ॥ कांस्यशंखमृदंगाद्यैर्जयश ब्दैरितस्ततः ॥ ३२ ॥श्रीगर्गसंहितायाश्चपुस्तकंगुरवेजनः ॥ निधायस्वर्णसिंहेवैदद्यात्सोंतेहरिंव्रजेत् ॥ ३३ ॥ इतितेकथितंराजन्किंभूयः श्रोतुमिच्छसि ॥ संहिताश्रवणेनापिभुक्तिर्मुक्तिःप्रदृश्यते ॥ ३४ ॥ इति श्रीसंमोहनतंत्रेपार्वतीहरसंवादेश्रीगर्गसंहितामाहात्म्येश्रवणविधिव र्णनंनामतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ ॥ महादेवउवाच ॥ ॥ इदंवचःश्रीमुनिशस्यश्रुत्वाप्रहस्यराजावनतस्तुसम्यक् ॥ कुरुत्वंसपुत्रंमुनेमांश रण्यंत्वरंश्रावयत्वंहरेःसंहितांच ॥ १ ॥ श्रुत्वाभूपवचश्चकारसुखदंपारायणंमंडपंकृत्वाश्रीयमुनातटेमुनिवरःश्रुत्वाऽऽययुर्माथुराः ॥ पूर्णेनाथ

दिनेतथापरदिनेराजाथदानंत्वदाद्विप्रेभ्योवरभोजनंबहुधनंश्रीयादवेंद्रोमहान् ॥ २ ॥ शांडिल्यायमुनीन्द्रायरथाश्वान्द्रविणंमहत् ॥ गोगजादी
निरत्नानिसंपूज्यप्रददौनृपः ॥ ३ ॥ श्रीमद्गोपालकृष्णस्यममोक्तंसर्वमंगले ॥ सहस्रनामशांडिल्यःसर्वदोषहरंजगौ ॥ ४ ॥ कथावसानेराजें
द्रःशांडिल्येनप्रणोदितः ॥ दध्यौभक्त्याव्रजपतिंश्रीमन्मदनमोहनम् ॥ ५ ॥ ततःप्रादुरभूत्कृष्णःप्रिययापार्षदैःसह ॥ वंशीवेत्रधरःश्यामःको
टिमन्मथमोहनः ॥ ६ ॥ दृष्ट्वागतंतंशांडिल्योराज्ञाचसर्वश्रोतृभिः ॥ प्रणामंतुचकाराशुस्तुतिंचक्रेविधानतः ॥ ७ ॥ शांडिल्यउवा
च ॥ ॥ वैकुण्ठलीलाप्रपरंमनोहरंनमस्कृतंदेवगणैःपरंवरम् ॥ गोपाललीलाभियुतंभजाम्यहंगोलोकनाथंशिरसानमाम्यहम् ॥ ८ ॥ प्र
तिबाहुरुवाच ॥ ॥ गोलोकनाथगिरिराजपतेपरेशवृंदावनेशकृतनित्यविहारलील ॥ राधापतेव्रजवधूजनगीतकीर्तेगोविंदगोकुलपतेकिल
तेजयोस्तु ॥ ९ ॥ ॥ राज्ञ्युवाच ॥ ॥ वृंदावनेशराधेशपुरुषोत्तममाधव ॥ भक्तानांत्वंतुसुखदस्त्वामहंशरणंगता ॥ १० ॥ सर्वेश्रोतार
ऊचुः ॥ श्रीनाथहेजगन्नाथह्यपराधंक्षमस्वनः ॥ सुपुत्रंदेहिभूपायाऽस्मभ्यंभक्तिंस्वपादयोः ॥ ११ ॥ महादेवउवाच ॥ ॥ इतिश्रुत्वास्तु
तिंदेविभगवान्भक्तवत्सलः ॥ उवाचप्रणतान्सर्वान्मेघगंभीरयागिरा ॥ १२ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ मुनीन्द्रश्शृणुमद्वाक्यंराज्ञासर्वजनैः
सह ॥ वचनंयुष्मदादीनांसफलंचभविष्यति ॥ १३ ॥ गर्गेणकथिताब्रह्मन्नाम्नेयेयंगर्गसंहिता ॥ सर्वदोषहरापुण्याचतुर्वर्गफलप्रदा ॥ १४ ॥ ये
येमनोरथंयंयंवांछंतिमनुजाःकलौ ॥ तंतंदास्यतिसर्वेभ्योश्रीमुनेर्गर्गसंहिता ॥ १५ ॥ शिवउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वाराधयासार्द्धंमाधवोंऽतर
धीयत ॥ मुनिभूपादयःसर्वेश्रोतारश्चमुदंययुः ॥ १६ ॥ शांडिल्यश्चमुनिर्द्रव्यंमाथुरान्ब्राह्मणान्पृथक् ॥ दत्वाराजानमाश्वास्यसोपिचांतर्द
धेप्रिये ॥ १७ ॥ ततोभूपतिनाराज्ञीगर्भमाधत्तशोभनम् ॥ सूतिकालेसुतोजातोगुणवान्पुण्यकर्मतः ॥१८॥ हृष्टोराजाब्राह्मणेभ्यःकुमारस्यच
जन्मनि ॥ गोभूसुवर्णवस्त्राणिगजाश्वादीनिदत्तवान् ॥ १९ ॥ दैवज्ञैश्चस्वपुत्रस्यसुबाहुंनामचाकरोत् ॥ प्रतिबाहुर्नृपश्रेष्ठःकृतकृत्योबभूवह
॥ २० ॥ श्रीगर्गसंहितांश्रुत्वाभुक्त्वासर्वसुखानिच ॥ प्रतिबाहुर्ययावंतेगोलोकंयोगिदुर्लभम् ॥ २१ ॥ स्त्रियंपुत्रंधनंवापिवाहनंचयशोगृहम् ॥
राज्यंसौख्यंचमोक्षंचदद्याच्छ्रीगर्गसंहिता ॥ २२ ॥ इतिसर्वांकथांदेव्यैकथयित्वाचशंकरः ॥ तूष्णींबभूवमुनयःपुनस्तंप्राहपार्वती ॥ २३ ॥

पार्वत्युवाच ॥ ॥ श्रीगर्गसंहितायाश्चकथांवदममाग्रतः ॥ अद्भुतंचरितंयस्यां श्रूयतेमाधवस्याहि ॥ २४ ॥ इतिश्रुत्वाकथांसर्वांभवान्यैभगवान्भवः ॥ गर्गस्यसंहितायाश्चकथयामासहर्षितः ॥ २५ ॥ हयमेधचरित्रस्यसुमेरुनामशौनक ॥ पुनस्तत्रदिनैकेनवर्णयामासहर्षितः ॥ २६ ॥ पुनरूचेहरःसाक्षाच्छ्रणुत्वंसर्वमंगले ॥ बिल्वकेशवनेसिद्धपीठेगंगार्द्धयोजने ॥ २७ ॥ श्रीमद्भागवतादीनिसंहितादीनिवैकलौ ॥ गोकुलस्थैर्विष्णुजनैर्वारंवारंचश्रोष्यसि ॥ २८ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ इतीतिहासंरुद्रस्यमुखाच्छ्रुत्वामहाद्भुतम् ॥ वैष्णवीभगवन्मायाप्रसन्नाभूच्चशौनक ॥ २९ ॥ सकृच्छ्रोतुंहरेर्गाथांबिल्वकेशवनेमुने ॥ स्वात्मानंप्रकटंकर्तुंकलेरादौमनोदधे ॥ ३० ॥ तस्माच्छ्रीरूपिणीतत्रनाम्नावैसर्वमंगला ॥ गंगायादक्षिणतटेप्रादुर्भूताभविष्यति ॥ ३१ ॥ श्रीगर्गसंहितायाश्चमाहात्म्यंकथितंमुने ॥ शृणोतियश्चपठतिपापदुःखैःसमुच्यते ॥ ३२ ॥ इति श्रीसंमोहनतंत्रेपार्वतीहरसंवादेश्रीगर्गसंहितामाहात्म्येचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥

इति श्रीमद्गर्गसंहितामाहात्म्यं समाप्तम् ।

इदं पुस्तकं श्रीकृष्णदासात्मज-खेमराजेन मुम्बय्यां स्वकीये
"श्रीवेङ्कटेश्वर" मुद्रणालये मुद्रितम् । संवत् १९५४

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ ॐ सरस्वत्यैनमः ॥ ॥ अथ गोलोकखंडेप्रारम्भः ॥ ॥ ॐ नारायणंनमस्कृत्य नरंचैवनरोत्तमम् ॥ देवींसर
स्वतींव्यासंततोजयमुदीरयेत् ॥ १ ॥ शरद्विकचपंकजश्रियमतीवविद्वेषकम् मिलिन्दमुनिसेवितंकुलिशकंजचिह्नावृतम् ॥ स्फुरत्कन
कनूपुरंदलितभक्ततापत्रयम् चलद्द्युतिपदद्वयंहृदिदधामिराधापतेः ॥ २ ॥ वदनकमलनिर्यद्यस्यपीयूषमाद्यंपिबतिजनवरोयंपातुसोयं
गिरंमे ॥ बदरवनविहारःसत्यवत्याःकुमारः प्रणतदुरितहारःशार्ङ्गधन्वावतारः ॥ ३ ॥ कदाचिन्नैमिषारण्येश्रीगर्गोज्ञानिनांवरः ॥ आय
यौशौनकंद्रष्टुंतेजस्वीयोगभास्करः ॥ ४ ॥ तंदृष्ट्वासहसोत्थायशौनकोमुनिभिःसह ॥ पूजयामासपाद्याद्यैरुपचारैर्विधानतः ॥ ५ ॥ ॥
॥ शौनकउवाच ॥ ॥ सतांपर्यटनंधन्यंगृहिणांशांतयेस्मृतम् ॥ नृणामन्तस्तमोहारीसाधुरेवनभास्करः ॥ ६ ॥ तस्मान्मेहृदिसं
भूतंसंदेहंनाशयप्रभो ॥ कतिधाश्रीहरेर्विष्णोरवतारोभवत्यलम् ॥ ७ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ साधुपृष्टंत्वयाब्रह्मन्भगवद्गुणव
र्णनम् ॥ शृण्वतांगदतांयद्वैपृच्छतांवितनोतिशम् ॥ ८ ॥ अत्रैवोदाहरंतीममितिहासंपुरातनम् ॥ यस्यस्मरणमात्रेणमहादोषः प्र
शाम्यति ॥ ९ ॥ मिथिलानगरेपूर्वंबहुलाश्वःप्रतापवान् ॥ श्रीकृष्णभक्तःशान्तात्माबभूवनिरहंकृतिः ॥ १० ॥ अम्बरादागतंदृष्ट्वानारदं
मुनिसत्तमम् ॥ सम्पूज्यचासनेस्थाप्यकृतांजलिरभाषत ॥ ११ ॥ श्रीजनकउवाच ॥ ॥ योनादिरात्मापुरुषोभगवान्प्रकृतेःपरः ॥ क
स्मात्तनुंसमाधत्तेतन्मेब्रूहिमहामते ॥ १२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ गोसाधुदेवताविप्रवेदानां रक्षणायवै ॥ तनुंधत्तेहरिःसाक्षाद्भग
वानात्मलीलया ॥ १३ ॥ यथानटःस्वलीलायांमोहितोनपरस्तथा ॥ अन्येदृष्ट्वाचतन्मायांमुमुहुस्तेनसंशयः ॥ १४ ॥ ॥ श्रीजनक
उवाच ॥ ॥ कतिधाश्रीहरेर्विष्णोरवतारोभवत्यलम् ॥ साधूनांरक्षणार्थंहिकृपयावदमांप्रभो ॥ १५ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥
अंशांशोंशस्तथावेशःकलाःपूर्णःप्रकथ्यते ॥ व्यासाद्यैश्चस्मृतःषष्ठःपरिपूर्णतमःस्वयम् ॥ १६ ॥ अंशांशस्तुमरीच्यादिरंशाब्रह्मादयस्त
था ॥ कलाःकपिलकूर्माद्याआवेशाभार्गवादयः ॥ १७ ॥ पूर्णोनृसिंहोरामश्चश्वेतद्वीपाधिपोहरिः ॥ वैकुंठोपितथायज्ञोनरनारायणः
स्मृतः ॥ १८ ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णोभगवान्स्वयम् ॥ असंख्यब्रह्मांडपतिर्गोलोकेधाम्निराजते ॥ १९ ॥ कार्याधिकारंकुर्व

न्तःसदांशास्तेप्रकीर्तिताः ॥ तत्कार्यभारंकुर्वंतस्तेंऽशांशाविदिताःप्रभोः ॥ २० ॥ येषामन्तर्गतोविष्णुःकार्यंकृत्वाविनिर्गतः ॥ नानाऽऽवेशावतारांश्चविद्धिराजन्महामते ॥ २१ ॥ धर्मविज्ञायकृत्वायःपुनरंतरधीयत ॥ युगेयुगेवर्तमानःसोऽवतारःकलाहरेः ॥ २२ ॥ चतुर्व्यूहोभवेद्यत्रदृश्यंतेचरसानव ॥ अतःपरंचवीर्याणिसतुपूर्णःप्रकथ्यते ॥ २३ ॥ यस्मिन्सर्वाणितेजांसिविलीयन्तेस्वतेजसि ॥ तंवदन्तिपरेसाक्षात्परिपूर्णतमंस्वयम् ॥ २४ ॥ पूर्णस्यलक्षणंयत्रयंपश्यन्तिपृथक्पृथक् ॥ भावेनापिजनाःसोयंपरिपूर्णतमःस्वयम् ॥ २५ ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णोनाऽन्यएवहि ॥ एककार्यार्थमाऽऽगत्यकोटिकार्यंचकारह ॥ २६ ॥ पूर्णःपुराणःपुरुषोत्तमोत्तमः परात्परोयःपुरुषःपरेश्वरः ॥ स्वयंसदाऽऽनन्दमयंकृपाकरंगुणाकरंतंशरणंव्रजाम्यहम् ॥ २७ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ तच्छ्रुत्वाहर्षितोराजारोमांचीप्रेमविह्वलः ॥ प्रामृश्यनेत्रेऽश्रुपूर्णेनारदंवाक्यमब्रवीत् ॥ २८ ॥ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णःकेनहेतुना ॥ आगतोभारतेखंडेद्वारावत्यांविराजते ॥ २९ ॥ तस्यगोलोकनाथस्यगोलोकंधामसुन्दरम् ॥ कर्माण्यऽपरिमेयाणिब्रूहिब्रह्मन्बृहन्मुने ॥ ३० ॥ यदातीर्थाटनंकुर्वंश्छतजन्मतपःपरः ॥ तदासत्संगमेत्याऽऽशुश्रीकृष्णंप्राप्नुयान्नरः ॥ ३१ ॥ श्रीकृष्णदासस्यचदासदासःकदाभवेयंमनसार्द्रचितः ॥ योदुर्लभोदेववरैःपरात्मासमेकथंगोचरआदिदेवः ॥ ३२ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ धन्यस्त्वंराजशार्दूलश्रीकृष्णेष्टोहरिप्रियः ॥ तुभ्यंचदर्शनंदातुंभक्तेशोऽत्रागमिष्यति ॥ ३३ ॥ त्वांनृपंश्रुतदेवंचद्विजदेवोजनार्दनः ॥ स्मरत्यलंद्वारकायामहोभाग्यंसतामिह ॥ ३४ ॥ इति श्रीगर्गसंहितायांगोलोकखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेश्रीकृष्णमाहात्म्यवर्णनंनामप्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ जिह्वांलब्ध्वापियःकृष्णंकीर्तनीयंनकीर्तयेत् ॥ लब्ध्वापिमोक्षनिश्रेणीं सनारोहतिदुर्मतिः ॥ १ ॥ अथतेसंप्रवक्ष्यामिश्रीकृष्णागमनंभुवि ॥ अस्मिन्वाराहकल्पेवैयद्भूतंतच्छृणुप्रभो ॥ २ ॥ पुरादानवदैत्यानांनराणांखलभूभुजाम् ॥ भूरिभारसमाक्रांतापृथ्वीगोरूपधारिणी ॥ ३ ॥ अनाथवद्रुदंतीववेदयंतीनिजव्यथाम् ॥ कंपयंतीनिजंगात्रंब्रह्माणंशरणंगता ॥ ४ ॥ ब्रह्माथाश्वास्यतांसद्यःसर्वैर्देवगणैर्वृतः ॥ शंकरेणसमंप्रागाद्वैकुंठमंदिरंहरेः ॥ ५ ॥ नत्वाचतुर्भुजंविष्णुंस्वाभिप्रायंजगादह ॥ अथोद्विग्नंदेवगणंश्रीनाथःप्राहतंविधिम् ॥ ६ ॥

॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ कृष्णंस्वयंविगणितांडपतिंपरेशंसाक्षादखंडमतिदेवमतीवलीलम् ॥ कार्यंकदापिनभविष्यतियंविनाहिगच्छाशु
तस्यविशदंपदमव्ययंत्वम् ॥ ७ ॥ ॥ श्रीब्रह्मोवाच ॥ ॥ त्वत्तःपरंनजानामिपरिपूर्णतमंस्वयम् ॥ यदियोन्यस्तस्यसाक्षाल्लोकंदर्श
यनःप्रभो ॥ ८ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्तोपिहरिःपूर्णःसर्वैर्देवगणैःसह ॥ पदवींदर्शयामासब्रह्मांडशिखरोपरि ॥ ९ ॥ वाम
पादांगुष्ठनखभिन्नब्रह्मांडमस्तके ॥ श्रीवामनस्यविवरेब्रह्मद्रवसमाकुले ॥ १० ॥ जलयानेनमार्गेणबहिस्तेनिर्ययुःसुराः ॥ कलिंगबिंबव
च्चैदंब्रह्मांडंददृशुस्त्वधः ॥ ११ ॥ इंद्रायणफलानीवलुठंत्यन्यानिवैजले ॥ विलोक्यविस्मिताःसर्वेबभूवुश्चकिताइव ॥ १२ ॥ कोटिशोयो
जनार्थेवैपुराणामष्टकंगताः ॥ दिव्यप्राकाररत्नादिद्रुमवृंदमनोहरम् ॥ १३ ॥ तदूर्ध्वंददृशुर्देवाविरजायास्तटंशुभम् ॥ तरंगितंक्षौमशुभ्रंसो
पानैर्भास्वरंपरम् ॥ १४ ॥ तंदृष्ट्वाप्रचलन्तस्तेतत्पुरंजग्मुरुत्तमम् ॥ असंख्यकोटिमार्तंडज्योतिषांमंडलंमहत् ॥ १५ ॥ दृष्ट्वाप्रताडिता
क्षास्तेतेजसाधर्षिताः स्थिताः ॥ नमस्कृत्वाथतत्तेजोदध्यौविष्णवाज्ञयाविधिः ॥ १६ ॥ तज्ज्योतिर्मंडलेऽपश्यत्साकारंधामशान्तिमत् ॥
तस्मिन्महाद्भुतंदीर्घंमृणालधवलंपरम् ॥ सहस्रवदनंशेषंदृष्ट्वानेमुः सुरास्ततः ॥ १७ ॥ तस्योत्संगेमहालोकगोलोकोलोकवंदितः ॥ यत्र
कालःकलयतामीश्वरो धाममानिनाम् ॥ १८ ॥ राजन्नप्रभवेन्मायामनश्चित्तंमतिर्ह्यहम् ॥ नविकारोविशत्येवनमहांश्चगुणाः कुतः ॥ १९ ॥
तत्रकंदर्पलावण्याःश्यामसुंदरविग्रहाः ॥ द्वारिगंतुंचाभ्युदितान्यषेधन्कृष्णपार्षदाः ॥ २० ॥ देवाऊचुः ॥ ॥ लोकपालावयंसर्वेब्रह्मवि
ष्णुमहेश्वराः ॥ श्रीकृष्णदर्शनार्थायशक्राद्याआगताइह ॥ २१ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तच्छ्रुत्वातदभिप्रायंश्रीकृष्णायसखीज
नाः ॥ ऊचुर्देवप्रतीहारागत्वाचांतःपुरंपरम् ॥ २२ ॥ तदाविनिर्गताकाचिच्छतचंद्राननासखी ॥ पीतांबरावेत्रहस्तासाऽपृच्छद्वांछितं
सुरान् ॥ २३ ॥ चंद्राननोवाच ॥ ॥ कस्यांडस्याधिपादेवायूयंसर्वेसमागताः ॥ वदताशुगमिष्यामितस्मैभगवतेह्यहम् ॥ २४ ॥
देवाऊचुः ॥ अहोअंडान्युतान्यानिनास्माभिर्दर्शितानिच ॥ एकमंडंप्रजानीमोथोऽपरंनास्तिनःशुभे ॥ २५ ॥ श्रीचन्द्राननोवाच ॥
ब्रह्मदेवलुठंतीहकोटिशोह्यंडराशयः ॥ तेषुयूयंयथादेवास्तथांडेंऽडेपृथक्पृथक् ॥ २६ ॥ नामग्रामंनजानीथकदानात्रसमागताः ॥

जडबुद्ध्याप्रहृष्यध्वेगृहान्नापिविनिर्गताः ॥ २७ ॥ ब्रह्मांडमेकंजानंतियत्रजातास्तथाजनाः ॥ मशकाश्चयथांतःस्थाऔदुंबरफलेषुवै ॥ २८ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ उपहास्यंगतादेवाइत्थंतूर्ष्णींस्थिताःपुनः ॥ चकितानिवतान्दृष्ट्वाविष्णुर्वचनमब्रवीत् ॥ २९ ॥ श्रीविष्णुरुवाच ॥ यस्मिन्नंडेपृश्निगर्भोऽवतारोभूत्सनातनः ॥ त्रिविक्रमनखोद्भिन्नेतस्मिन्नंडेस्थितावयम् ॥ ३० ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तच्छ्रुत्वातंचसंश्लाघ्यशीघ्रमन्तः पुरंगता ॥ पुनरागत्यदेवेभ्योप्याज्ञांदत्वागतापुरम् ॥ ३१ ॥ अथदेवगणाःसर्वेगोलोकंददृशुःपरम् ॥ तत्रगोवर्द्धनोनामगिरिराजोविराजते ॥ ३२ ॥ वसंतमानिनीभिश्चगोपीभिर्गोगणावृतः ॥ कल्पवृक्षलतासंघैरासमंडलमंडितः ॥ ३३ ॥ यत्रकृष्णनदीश्यामातोलिकाकोटिमंडिता ॥ वैडूर्य्यकृतसोपानास्वच्छन्दगतिरुत्तमा ॥ ३४ ॥ वृंदावनंभ्राजमानंदिव्यद्रुमलताकुलम् ॥ चित्रपक्षिमधुव्रातैर्वंशीवटविराजितम् ॥ ३५ ॥ पुलिनेशीतलेवायुर्मंदगामीवहत्यलम् ॥ सहस्रदलपद्मानांरजोविक्षेपयन्मुहुः ॥ ३६ ॥ मध्येनिजनिकुंजोस्तिद्वात्रिंशद्वनसंयुतः ॥ प्राकारपरिखायुक्तोरुणाक्षयवटाजिरः ॥ ३७ ॥ सप्तधापद्मरागाग्राजिरकुड्यविभूषितः ॥ कोटींदुमंडलाकारैर्वितानैर्गुलिकाद्युतिः ॥ ३८ ॥ पतत्पताकैर्दिव्याभैःपुष्पमन्दिरवर्त्मभिः ॥ जातभ्रमरसंगीतोमत्तबर्हिपिकस्वनः ॥ ३९ ॥ बालार्ककुंडलधराःशतचन्द्रप्रभाः स्त्रियः ॥ स्वच्छन्दगतयोरत्नैःपश्यंत्यःसुंदरंमुखम् ॥ ४० ॥ रत्नाजिरेषुधावंत्योहारकेयूरभूषिताः ॥ क्वणन्नूपुरकिंकिण्यश्चूडामणिविराजिताः ॥ ४१ ॥ कोटिशःकोटिशोगावो द्वारिद्वारिमनोहराः ॥ श्वेतपर्वतसंकाशादिव्यभूषणभूषिताः ॥ ४२ ॥ पयस्विन्यस्तरुण्यश्चशीलरूपगुणैर्युताः ॥ सवत्साः पीतपुच्छाश्चव्रजंत्योभव्यमूर्तिकाः ॥ ४३ ॥ घंटामंजीरसंरावाःकिंकिणीजालमंडिताः ॥ हेमशृंग्योहेमतुल्यहारमालाः स्फुरत्प्रभाः ॥ ४४ ॥ पाटलाहरितास्ताम्राः पीताःश्यामाविचित्रिताः ॥ धूम्राःकोकिलवर्णाश्चयत्रगावस्त्वनेकधा ॥ ४५ ॥ समुद्रवद्दुग्धदाश्चतरुणीकरचिह्निन्ताः ॥ कुरंगवद्विलंघद्भिर्गोवत्सैर्मंडिताःशुभाः ॥ ४६ ॥ इतस्ततश्चलंतश्चगोगणेषुमहावृषाः ॥ दीर्घकन्धरसंगाब्यायत्रधर्मधुरंधराः ॥ ४७ ॥ गोपालावेत्रहस्ताश्चश्यामावंशीधराःपराः ॥ कृष्णलीलांप्रगायंतोरागैर्मदनमोहनैः ॥ ४८ ॥ इत्थंनिजनिकुंजन्तन्नत्वामध्येगताःसुराः ॥ ज्योतिषांमंड

लंपद्मंसहस्रदलशोभितम् ॥ ४९ ॥ तदूर्ध्वंषोडशदलंततोष्टदलपंकजम् ॥ तस्योपरिस्फुरद्दीर्घसोपानत्रयमंडितम् ॥ ५० ॥ सिंहास
नंपरंदिव्यंकौस्तुभैःखचितंशुभैः॥ददृशुर्देवताःसर्वाःश्रीकृष्णंराधयायुतम् ॥ ५१ ॥ दिव्यैरष्टसखीसंघैर्मोहिन्यादिभिरन्वितम् ॥ श्रीदामाद्यैःसे
व्यमानमष्टगोपालसेवितैः ॥ ५२ ॥ हंसाभैर्व्यजनांदोलचामरैर्वज्रमुष्टिभिः ॥ कोटिचन्द्रप्रतीकाशैःसेवितंछत्रकोटिभिः ॥ ५३ ॥ श्रीराधिकालं
कृतवामबाहुंस्वच्छन्दवक्रीकृतदक्षिणांघ्रिम् ॥ वंशीधरंसुन्दरमन्दहासंभ्रूमंडलामोहितकामराशिम् ॥ ५४ ॥ घनप्रभंपद्मदलायतेक्षणंप्रलं
बबाहुंबहुपीतवाससम् ॥ वृंदावनोन्मत्तमिलिंदशब्दैर्विराजितंश्रीवनमालयाहरिम् ॥ ५५ ॥ कांचीकलाकंकणनूपुरद्युतिंलसन्मनोहारिमहो
ज्ज्वलस्मितम् ॥ श्रीवत्सरत्नोत्तमकुन्तलश्रियंकिरीटहारांगदकुंडलत्विषम् ॥ ५६ ॥ दृष्ट्वातमानन्दसमुद्रमग्नवत्प्रहर्षिताश्चाश्रुकलाकुलेक्ष
णाः ॥ ततः सुराः प्रांजलयोनताननानेमुर्मुरारिंपुरुषंपरायणम् ॥ ५७ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेश्री
गोलोकधामवर्णनंनामद्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ श्रीजनकउवाच ॥ ॥ मुनेदेवामहात्मानंकृष्णंदृष्ट्वापरात्परम् ॥ अग्रेकिंचाक्रिरेतत्रतन्मे
ब्रूहिकृपांकुरु ॥ १ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ सर्वेषांपश्यतांतेषांवैकुंठोपिहरिस्ततः ॥ उत्थायाष्टभुजःसाक्षाल्लीनोभूत्कृष्णविग्रहे ॥ २ ॥
तदैवचागतःपूर्णोनृसिंहश्चंडविक्रमः ॥ कोटिसूर्यप्रतीकाशोलीनोभूत्कृष्णतेजसि ॥ ३ ॥ रथेलक्षहयेशुभ्रेस्थितश्चागतवांस्ततः ॥ श्वेत
द्वीपाधिपोभूमासहस्रभुजमंडितः ॥ ४ ॥ श्रियायुक्तःस्वायुधाढ्यःपार्षदैःपरिसेवितः ॥ संप्रलीनोबभूवाशुसोपिश्रीकृष्णविग्रहे ॥ ५ ॥
तदैवचागतःसाक्षाद्रामोराजीवलोचनः ॥ धनुर्बाणधरःसीताशोभितोभ्रातृभिर्वृतः ॥ ६ ॥ दशकोट्यर्कसंकाशेचामरैर्दोलितेरथे ॥ असं
ख्यवानरेंद्राढ्येलक्षचक्रघनस्वने ॥ ७ ॥ लक्षध्वजेलक्षहयेशातकौंभेस्थितस्ततः ॥ श्रीकृष्णविग्रहेपूर्णःसंप्रलीनोबभूवह ॥ ८ ॥ तदैवचा
गतःसाक्षाद्यज्ञोनारायणोहरिः ॥ प्रस्फुरत्प्रलयाटोपज्वलदग्निशिखोपमः ॥ ९ ॥ रथेज्योतिर्मयेदृश्योदक्षिणाढ्यःसुरेश्वरः ॥ सोपिलीनो
बभूवाशुश्रीकृष्णेश्यामविग्रहे ॥ १० ॥ तदाचागतवान्साक्षान्नरनारायणःप्रभुः ॥ चतुर्भुजोविशालाक्षोमुनिवेषो घनद्युतिः ॥ ११ ॥
तडित्कोटिजटाजूटःप्रस्फुरद्दीप्तिमडलः ॥ मुनींद्रमंडलैर्दिव्यैर्मंडितोखंडितव्रतः ॥ १२ ॥ सर्वेषांपश्यतांतेषामाश्चर्यंमनसांनृप ॥ सोपिली

नोबभूवाशुश्रीकृष्णेश्यामसुंदरे ॥ १३ परिपूर्णतमंसाक्षाच्छ्रीकृष्णचस्वयंप्रभुम् ॥ ज्ञात्वादेवाःस्तुतिंचक्रुःपरंविस्मयमागताः ॥ १४ ॥ श्रीदेवाऊचुः ॥ कृष्णायपूर्णपुरुषायपरात्पराययज्ञेश्वरायपरकारणकारणाय ॥ राधावरायपरिपूर्णतमायसाक्षाद्गोलोकधामधिषणायन मःपरस्मै ॥ १५ ॥ योगेश्वराःकिलवदन्तिमहःपरंत्वांतत्रैवसात्वतमनाःकृतविग्रहंच ॥ अस्माभिरद्यविदितंयददोऽद्वयंतेतस्मैनमोस्तुमह सांपतयेपरस्मै ॥ १६ ॥ व्यंग्येनवाननहिलक्षणयाकदापिस्फोटेनयच्चकवयोनविशंतिमुख्याः ॥ निर्देश्यभावरहितंप्रकृतेःपरंचत्वांब्रह्मनि र्गुणमलंशरणंव्रजामः ॥ १७ ॥ त्वांब्रह्मकेचिदवयंतिपरेचकालंकेचित्प्रशांतमपरेभुविकर्मरूपम् ॥ पूर्वंचयोगमपरेकिलकर्तृभावमन्यो क्तिभिर्नविदितंशरणंगताःस्म ॥ १८ ॥ श्रेयस्करींभगवतस्तवपादसेवांहित्वाथतीर्थयजनादितपश्चरन्ति ॥ ज्ञानेनयेचविदिताबहुविघ्नसं घैःसंताडिताःकिलभवन्तिनतेकृतार्थाः ॥ १९ ॥ विज्ञाप्यमद्यकिमुदेवअशेषसाक्षीयःसर्वभूतहृदयेषुविराजमानः ॥ देवैर्नमद्भिरमलाशय मुक्तदेहैस्तस्मैनमोभगवतेपुरुषोत्तमाय ॥ २० ॥ योराधिकाहृदयसुन्दरचन्द्रहारःश्रीगोपिकानयनजीवनमूलहारः ॥ गोलोकधामधिषण ध्वजआदिदेवःसत्वंविपत्सुविबुधान्परिपाहिपाहि ॥ २१ ॥ वृंदावनेशगिरिराजपतेव्रजेशगोपालवेषकृतनित्यविहारलील ॥ राधापतेश्रुतिध राधिपतेधरांत्वंगोवर्द्धनोद्धरणउद्धरधर्मधाराम् ॥ २२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्तोभगवान्साक्षाच्छ्रीकृष्णोगोकुलेश्वरः ॥ प्रत्या हप्रणतान्देवान्मेघगंभीरयागिरा ॥ २३ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ हेसुरज्येष्ठहेशंभोदेवाःशृणुतमद्वचः ॥ यादवेषुचजन्यध्वमंशैःस्त्रीभि र्मदाज्ञया ॥ २४ ॥ अहंचावतरिष्यामिहरिष्यामिभुवोभरम् ॥ करिष्यामिचवःकार्यंभविष्यामियदोःकुले ॥ २५ ॥ वेदामेवचनंविप्रामुखं गावस्तनुर्मम ॥ अङ्गानिदेवतायूयंसाधवोह्यसवोहृदि ॥ २६ ॥ युगेयुगेचबाध्येतयदापाखण्डिभिर्जनैः ॥ धर्मःक्रतुर्दयासाक्षात्तदात्मानं सृजाम्यहम् ॥ २७ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ इत्युक्तवंतंजगदीश्वरंहरिंराधापतिंप्राणवियोगविह्वला ॥ दावाग्निनादुःखलतेवमूर्च्छिताऽश्रु कंपरोमांचितभावसंवृता ॥ २८ ॥ ॥ श्रीराधोवाच ॥ भुवोभरंहर्तुमलंव्रजेर्भुवंकृतंपरंमेशपथंशृणोत्वतः ॥ गतेत्वयिप्राणपतेचविग्रहं कदाचिदत्रैवनधारयाम्यहम् ॥ २९ ॥ यदात्वमेवंशपथंनमन्यसेद्वितीयवारांबुदयामिवाक्पथम् ॥ प्राणोधरेगंतुमतीवविह्वलःकर्पूरधूलेःक

णवद्गमिष्यति ॥ ३० ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ त्वयासहगमिष्यामिमाशोकंकुरुराधिके ॥ हरिष्यामिभुवोभारंकरिष्यामिवचस्तव ॥
॥ ३१ ॥ ॥ श्रीराधिकोवाच ॥ ॥ यत्रवृंदावनंनास्तियत्रनोयमुनानदी ॥ यत्रगोवर्द्धनोनास्तितत्रमेनमनःसुखम् ॥ ३२ ॥ ॥ श्री
नारदउवाच ॥ ॥ वेदनागक्रोशभूमिंस्वधाम्नःश्रीहरिःस्वयम् ॥ गोवर्द्धनंचयमुनांप्रेषयामासभूपरि ॥ ३३ ॥ तदाब्रह्मादेवगणैर्नत्वान
त्वापुनःपुनः ॥ परिपूर्णतमंसाक्षाच्छ्रीकृष्णंसमुवाचह ॥ ३४ ॥ ॥ श्रीब्रह्मोवाच ॥ ॥ अहंकुत्रभविष्यामिकुत्रत्वंचभविष्यसि ॥ एते
कुत्रभविष्यंतिकैर्गृहैःकैश्चनामभिः ॥ ३५ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ वसुदेवस्यदेवक्यांभविष्यामिपरःस्वयम् ॥ रोहिण्यांमत्क
लाशेषोभविष्यतिनसंशयः ॥ ३६ ॥ श्रीःसाक्षाद्रुक्मिणीभैमीशिवाजांबवतीतथा ॥ सत्याचतुलसीभूमौसत्यभामावसुन्धरा ॥ ३७ ॥
दक्षिणालक्ष्मणाचैवकालिन्दीविरजातथा ॥ भद्राह्रीर्मित्रविंदाचजाह्नवीपापनाशिनी ॥ ३८ ॥ रुक्मिण्यांकामदेवश्चप्रद्युम्नइतिविश्रुतः ॥
भविष्यतिनसन्देहस्तस्यत्वञ्चभविष्यसि ॥ ३९ ॥ नंदोद्रोणोवसुःसाक्षाद्यशोदासाधरास्मृता ॥ वृषभानुःसुचन्द्रश्चतस्यभार्याकलावती ॥
॥ ४० ॥ भूमौकीर्तिरितिख्यातातस्यांराधाभविष्यति ॥ सदारासंकरिष्यामिगोपीभिर्व्रजमण्डले ॥ ४१ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसं
हितायांगोलोकखण्डे श्रीनारदबहुलाश्वसंवादेआगमनोद्योगवर्णनंनामतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥
॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ नन्दोपनन्दभवनाः श्रीदामासुबलःसखा ॥ स्तोकःकृष्णोर्जुनोंशुश्चनवनन्दगृहेविधे ॥ १ ॥ विशालर्षभते
जस्विदेवप्रस्थवरूथपाः ॥ भविष्यंतिसखायोमेव्रजेषड्वृषभानुषु ॥ २ ॥ श्रीब्रह्मोवाच ॥ कस्यवैनन्दपदवीकस्यवैवृषभानुता ॥ वददेव
पतेसाक्षादुपनन्दस्यलक्षणम् ॥ ३ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ गाःपालयन्तियोषेषुसदागोवृत्तयोनिशम् ॥ तेगोपालामयाप्रोक्तास्तेषांत्वं
लक्षणंशृणु ॥ ४ ॥ नन्दःप्रोक्तःसगोपालैर्नवलक्षगवांपतिः ॥ उपनन्दश्चकथितःपञ्चलक्षगवांपतिः ॥ ५ ॥ वृषभानुःसउक्तोयोदशलक्षग
वांपतिः ॥ गवांकोटिर्गृहेयस्यनन्दराजःसएवहि ॥ ६ ॥ कोट्यर्धंचगवांयस्यवृषभानुवरस्तुसः ॥ एतादृशौव्रजेद्वौतुसुचन्द्रोद्रोणएवहि ॥ ७ ॥
सर्वलक्षणलक्ष्याढ्यौगोपराजौभविष्यतः ॥ शतचन्द्राननानांचसुन्दरीणांसुवाससाम् ॥ ८ ॥ गोपीनांमद्व्रजेरम्येशतयूथोभविष्यति ॥

॥ श्रीब्रह्मोवाच ॥ हेदीनबन्धोहेदेवजगत्कारणकारण ॥ यूथस्यलक्षणंसर्वंतन्मेब्रूहिपरेश्वर ॥ ९ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ अर्बुदंदश
कोटीनांमुनिभिःकथितंविधे ॥ दशार्बुदंयत्रभवेत्सोपियूथःप्रकथ्यते ॥ १० ॥ गोलोकवासिन्यःकाश्चित्काश्चिद्वैद्वारपालिकाः ॥ शृङ्गारप्र
कराःकाश्चित्काश्चिच्छय्योपकारकाः ॥ ११ ॥ पार्षदाख्यास्तथाकाश्चिच्छ्रीवृन्दावनपालिकाः ॥ गोवर्द्धननिवासिन्यःकाश्चित्कुञ्जविधा
यकाः ॥ १२ ॥ मेनिकुंजनिवासिन्योभविष्यंतिव्रजेमम ॥ एवञ्चयमुनायूथोजाह्नवीयूथएवच ॥ १३ ॥ रमायामधुमाधव्याविरजायास्त
थैवच ॥ ललितायाविशाखायामायायूथोभविष्यति ॥ १४ ॥ एवंह्यष्टसखीनाञ्चसखीनांकिलषोडश ॥ द्वात्रिंशच्चसखीनांचयूथाभाव्याव्रजे
विधे ॥ १५ ॥ श्रुतिरूपाऋषिरूपामैथिलाःकौशलास्तथा ॥ अयोध्यापुरवासिन्योयत्रसीतापुलिंदकाः ॥ १६ ॥ यासांमयावरोदत्तोपूर्वेपू
र्वैयुगेयुगे ॥ तासांयूथाभविष्यन्तिगोपीनांमद्व्रजेशुभे ॥ १७ ॥ श्रीब्रह्मोवाच ॥ एताःकथंव्रजेभाव्याःकेनपुण्येनकैर्वरैः ॥ दुर्लभंहिप
दंतावैयोगिभिःपुरुषोत्तम ॥ १८ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ श्वेतद्वीपेचभूमानंश्रुतयस्तुष्टुवुःपरम् ॥ उशतीभिर्गिराभिश्चप्रसन्नोभूत्सहस्रपात् ॥ १९ ॥
श्रीहरिरुवाच ॥ ॥ वरंवृणीतयूयंवैयन्मनोवांछितंमहत् ॥ येषांप्रसन्नोहंसाक्षात्तेषांकिंदुर्लभंहितत् ॥ २० ॥ श्रीश्रुतयऊचुः ॥ ॥ वाङ्मनो
गोचरातीतंततोनज्ञायतेतुतत् ॥ आनन्दमात्रमितियद्वदंतीहपुराविदः ॥ २१ ॥ तद्रूपंदर्शयास्माकंयदिदेयोवरोहिनः ॥ श्रुत्वैतद्दर्शयामा
सस्वंलोकंप्रकृतेःपरम् ॥ २२ ॥ केवलानुभवानन्दमात्रमक्षरमव्ययम् ॥ यत्रवृन्दावनंनामवनंकामदुघैर्द्रुमैः ॥ २३ ॥ मनोरमनिकुंजाढ्यंस
र्वर्तुसुखसंयुतम् ॥ यत्रगोवर्द्धनोनामसुनिर्झरदरीयुतः ॥ २४ ॥ रत्नधातमयःश्रीमान्सुपक्षिगणसंवृतः ॥ यत्रनिर्मलपानीयाकालिंदीसरि
तांवरा ॥ रत्नबद्धोभयतटीहंसपद्मादिसंकुला ॥ २५ ॥ नानारासरसोन्मत्तंयत्रगोपीकदंबकम् ॥ तत्कदंबकमध्यस्थःकिशोराकृतिरच्युतः
॥ २६ ॥ दर्शयित्वाचताःप्राहब्रूतकिंकरवाणिवः ॥ दृष्टोमदीयोलोकोयंयतोनास्तिपरंवरम् ॥ २७ ॥ श्रीश्रुतयऊचुः ॥ ॥ कन्दर्पको
टिलावण्येत्वयिदृष्टेमनांसिनः ॥ कामिनीभावमासाद्यस्मरक्षिप्तान्यसंशयम् ॥ २८ ॥ यथात्वल्लोकवासिन्यःकामतत्वेनगोपिकाः ॥ भजं
तिरमणंमत्वाचिकीर्षाऽजनिनस्तथा ॥ २९ ॥ श्रीहरिरुवाच ॥ ॥ दुर्लभोदुर्घटश्चैवयुष्माकन्तुमनोरथः ॥ मयानुमोदितःसम्यक्सत्यो

भवितुमर्हति ॥ ३० ॥ आगामिनिविरिंचौतुजातेसृष्ट्यर्थमुद्यते ॥ कल्पेसारस्वतेऽतीतेव्रजेगोप्योभविष्यथ ॥ ३१ ॥ पृथिव्यांभारतेक्षेत्रे
माथुरेममंडले ॥ वृंदावनेभविष्यामिप्रेयान्वोरासमंडले ॥ ३२ ॥ जारधर्मेणसुस्नेहंसुदृढंसर्वतोधिकम् ॥ मयिसंप्राप्यसर्वाहिकृतकृत्याभ
विष्यथ ॥ ३३ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ताश्चगोप्योभविष्यंतिपूर्वकल्पवरान्मम ॥ अन्यासांचैवगोपीनांलक्षणंशृणुतद्विधे ॥ ३४ ॥
सुराणांरक्षणार्थायराक्षसानांवधायच ॥ त्रेतायांरामचंद्रोभूद्वीरोदशरथात्मजः ॥ ३५ ॥ सीतास्वयंवरंगत्वाधनुर्भंगंचकारसः ॥ उवाहजा
नकींसीतांरामोराजीवलोचनः ॥ ३६ ॥ तंदृष्ट्वामैथिलाःसर्वाःपुरन्ध्र्योमुमुहुर्विधे ॥ रहस्यूचुर्महात्मानंभर्तानोभवहेरघो ॥ ३७ ॥ तामाह
राघवेन्द्रस्तुमाशोकंकुरुतस्त्रियः ॥ द्वापरान्तेकरिष्यामिभवतीनांमनोरथम् ॥ ३८ ॥ तीर्थदानंतपःशौचंसमाचरततत्वतः ॥ श्रद्धयापर
याभक्त्याव्रजेगोप्योभविष्यथ ॥ ३९ ॥ इतिताभ्योवरंदत्वाश्रीरामःकरुणानिधिः ॥ कोसलान्प्रययौधन्वीतेजसाजितभार्गवः ॥ ४० ॥
मार्गेचकोसलानार्योरामंदृष्ट्वातिसुंदरम् ॥ मनसावव्रिरेतंवैपतिंकन्दर्पमोहनम् ॥ ४१ ॥ मनसापिवरंरामोददौताभ्योह्यशेषवित् ॥ मनोर
थंकरिष्यामिव्रजेगोप्योभविष्यथ ॥ ४२ ॥ आगतंसीतयासार्द्धंसैनिकैःसहितंरघु ॥ अयोध्यापुरवासिन्यःश्रुत्वाद्रष्टुंसमाययुः ॥ ४३ ॥ वी
क्ष्यतंमोहमापन्नामूर्छिताःप्रेमविव्हलाः ॥ तेपुस्तपस्ताःसरयूतीरेरामधृतव्रताः ॥ ४४ ॥ आकाशवागभूत्तासांद्वापरान्तेमनोरथः ॥ भवि
ष्यतिनसन्देहःकालिंदीतीरजेवने ॥ ४५ ॥ पितुर्वाक्याद्यदारामोदंडकारण्यंवनंगतः ॥ चचारसीतयासार्द्धंलक्ष्मणेनधनुष्मता ॥ ४६ ॥
गोपालोपासकाःसर्वेदंडकारण्यवासिनः ॥ ध्यायन्तःसततंमांवैरासार्थंध्यानतत्पराः ॥ ४७ ॥ येषामाश्रममासाद्यधनुर्बाणधरोयुवा ॥
तेषांध्यानेगतोरामोजटामुकुटमंडितः ॥ ४८ ॥ अन्याकृतिंतेतंवीक्ष्यपरंविस्मितमानसाः ॥ ध्यानादुत्थायददृशुःकोटिकन्दर्पस
न्निभम् ॥ ४९ ॥ ऊचुस्तेयस्तुगोपालोवंशीवेत्रेविनाप्रभुः ॥ इत्थंविचार्यमनसानेमुश्चक्रुःस्तुतिम्पराम् ॥ ५० ॥ वरंवृणी
तमुनयःश्रीरामस्तानुवाचह ॥ यथासीतातथासर्वेभूयास्मइतिवादिनः ॥ ५१ ॥ ॥ श्रीरामउवाच ॥ ॥ यथाहिलक्ष्मणोभ्रातात
थाप्रार्थ्योवरोयदि ॥ अद्यैवसफलोभाव्योभवद्भिर्मत्प्रसंगतः ॥ ५२ ॥ सीतोपमेववाक्येनदुर्घटोदुर्लभोवरः ॥एकपत्नीव्रतोहंवैमर्यादापुरुषोत्तमः

॥ ५३ ॥ तस्मात्तुमद्वरेणापिद्वापरान्तेभविष्यथ ॥ मनोरथंकरिष्यामिभवतांवांछितंपरम् ॥ ५४ ॥ इतिदत्वावरंरामस्ततःपंचवटींगतः ॥ पर्णशालांसमासाद्यवनवासंचकारह ॥ ५५ ॥ तद्दर्शनस्मररुजःपुलिन्द्यःप्रेमविव्हलाः ॥ श्रीमत्पादरजोधृत्वाप्राणांस्त्यक्तुंसमुद्यताः ॥ ५६ ॥ ब्रह्मचारिवपुर्भूत्वारामस्तत्रसमागतः ॥ उवाचप्राणसंत्यागंमाकुरुतस्त्रियोवृथा ॥ ५७ ॥ वृंदावनेद्वापरान्तेभविताबोमनोरथः ॥ इत्युक्त्वाब्रह्मचारीतुतत्रैवान्तरधीयत ॥ ५८ ॥ अथरामोवानरेन्द्रैरावणादीन्निशाचरान् ॥ जित्वालंकामेत्यसीतांपुष्पकेणपुरींययौ ॥ ५९ ॥ सीतांतत्याजराजेन्द्रोवनेलोकापवादतः ॥ अहोसतामपिभुविभवनंभूरिदुःखदम् ॥ ६० ॥ यदायदाकरोद्यज्ञंरामोराजीवलोचनः ॥ तदातदास्वर्णमयींसितांकृत्वाविधानतः ॥ ६१ ॥ यज्ञसीतासमूहोभून्मंदिरेराघवस्यच ॥ ताश्चैतन्यघनाभूत्वारंतुंरामंसमागताः ॥ ६२ ॥ ताआहराघवेशेन्द्रोनाहंगृण्हामिहेप्रियाः ॥ तदोचुस्ताप्रेमपरारामंदशरथात्मजम् ॥ ६३ ॥ कथंचास्मान्नगृण्हासिभजन्तीर्मैथिलीःसतीः ॥ अर्धांगीर्यज्ञकालेषुसततंकार्यसाधिनीः ॥ ६४ ॥ धर्मिष्ठस्त्वंश्रुतिधरोऽधर्मवद्भाषसेकथम् ॥ करंगृहीत्वात्यजसिततःपापमवाप्स्यसि ॥ ६५ ॥ ॥ श्रीरामउवाच ॥ ॥ समीचीनंवचःसत्योयुष्माभिर्गदितंचमे ॥ एकपत्नीव्रतोहंहिराजर्षिःसीतयैकया ॥ ६६ ॥ तस्माद्यूयंद्वापरान्तेपुण्येवृंदावनेवने ॥ भविष्यथकरिष्यामियुष्माकंतुमनोरथम् ॥ ६७ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ ताव्रजेपिभविष्यन्तियज्ञसीताश्चगोपिकाः ॥ अन्यासांचैवगोपीनांलक्षणंशृणुताद्विधे ॥ ६८ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसं०गोलोक० भगवद्ब्रह्मसंवादेउद्योगप्रश्नवर्ण० चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ ॥ छ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ रमावैकुण्ठवासिन्यःश्वेतद्वीपसखीजनाः ॥ ऊर्ध्ववैकुण्ठवासिन्यस्तथाजितपदाश्रिताः ॥ १ ॥ श्रीलोकाचलवासिन्यःश्रीसख्योपिसमुद्रजाः ॥ तागोप्योपिभविष्यन्तिलक्ष्मीपतिवराद्व्रजे ॥ २ ॥ काश्चिद्दिव्याअदिव्याश्चतथात्रिगुणवृत्तयः ॥ भूमिगोप्योभविष्यंतिपुण्यैर्नानाविधैःकृतैः ॥ ३ ॥ यज्ञावतारंरुचिरंरुचिपुत्रंदिवस्पतिम् ॥ मोहिताःप्रीतिभावेनवीक्ष्यदेवजनाःस्त्रियः ॥ ४ ॥ ताश्चदेवलवाक्येनतपस्तेपुर्हिमाचले ॥ भक्त्यापरमयातामेगोप्योभाव्योव्रजेविधे ॥ ५ ॥ अन्तर्हितेभगवतिदेवेधन्वन्तरौभुवि ॥ औषध्योदुःखमापन्नानिष्फलाभारतेभवन् ॥ ६ ॥ सिद्ध्यर्थंतास्तपस्तेपुःस्त्रियोभूत्वामनोहराः ॥ चतुर्युगेव्यती

तेतुप्रसन्नोभूद्धरिःपरम् ॥ ७ ॥ वरंवृणीतचेत्युक्तंश्रुत्वानार्योमहावने ॥ तंदृष्ट्वामोहमापन्नाऊचुर्भर्ताभवात्रनः ॥ ८ ॥ ॥ श्रीहरिरुवाच ॥
वृन्दावनेद्वापरान्तेलताभूत्वामनोहराः ॥ भविष्यथस्त्रियोरासेकरिष्यामिवचश्चवः ॥ ९ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ भक्तिभावसमायु
क्ताभूरिभाग्यावराङ्गनाः ॥ लतागोप्योभविष्यन्तिवृन्दारण्येपितामह ॥ १० ॥ जालन्धर्य्यश्चयानार्य्योवीक्ष्यवृन्दापतिंहरिम् ॥ ऊचुर्वाऽ
यंहरिःसाक्षादस्माकन्तुवरोभवेत् ॥ ११ ॥ आकाशवागभूत्तासांभजताशुरमापतिम् ॥ यथावृन्दातथायूयंवृन्दारण्येभविष्यथ ॥ १२ ॥
समुद्रकन्याः श्रीमत्स्यंहरिंदृष्ट्वाचमोहिताः ॥ ताहिगोप्योभविष्यन्तिश्रीमत्स्यस्यवराद्व्रजे ॥ १३ ॥ आसीद्राजापृथुःसाक्षान्ममांशश्चण्ड
विक्रमः ॥ जित्वाशत्रून्नृपश्रेष्ठोधरांकामान्दुदोहह ॥ १४ ॥ बर्हिष्मतीभवास्तत्रपृथुंदृष्ट्वापुरस्त्रियः ॥ अत्रेःसमीपमागत्यताऊचुर्मोहविह्वलाः
॥ १५ ॥ अयन्तुराजराजेन्द्रःपृथुःपृथुलविक्रमः ॥ कथंवरोभवेन्नोवैतद्वदत्वंमहामुने ॥ १६ ॥ ॥ अत्रिरुवाच ॥ ॥ गोदोहंकुरुताश्वद्यपृथ्वीयं
धारणामयी ॥ सर्वदास्यतिवोदुर्गमनोरथमहार्णवम् ॥ १७ ॥ मनोरथंप्रदुदुहुर्मनःपात्रेणताश्चगाम् ॥ तस्माद्गोप्योभविष्यन्तिवृन्दारण्येपिताम
हे ॥ १८ ॥ कामसेनामोहनार्थंदिव्याअप्सरसोवराः ॥ नारायणस्यसहसाबभूवुर्गंधमादने ॥ १९ ॥ भर्तृकामाश्चताआहसिद्धोनारायणोमुनिः ॥
मनोरथोवोभविताव्रजेगोप्योभविष्यथ ॥ २० ॥ स्त्रियःसुतलवासिन्योवामनंवीक्ष्यमोहिताः ॥ तपस्तत्त्वाभविष्यंतिगोप्योवृन्दावनेविधे
॥ २१ ॥ नागेंद्रकन्यकाःशेषंभेजुर्भक्त्यावरेच्छया ॥ संकर्षणस्यरासार्थंभविष्यंतिव्रजेचताः ॥ २२ ॥ कश्यपोवसुदेवश्चदेवकीचादितिः
परा ॥ शूरःप्राणोध्रुवःसोपिदेवकोवतरिष्यति ॥ २३ ॥ वसुश्चैवोद्धवःसाक्षादक्षोक्रूरोदयापरः ॥ हृदीकोधनदश्चैवकृतवर्मात्वपांपतिः ॥
॥ २४ ॥ गदःप्राचीनबर्हिश्चमरुतोह्युग्रसेनउत् ॥ तस्यरक्षांकरिष्यामिराज्यंदत्वाविधानतः ॥ २५ ॥ युयुधानश्चांबरीषःप्रह्लादःसात्य
किस्तथा ॥ क्षीराब्धिःशन्तनुःसाक्षाद्भीष्मोद्रोणोवसूत्तमः ॥ २६ ॥ शलश्चैवदिवोदासोधृतराष्ट्रोभगोरविः ॥ पांडुःपूषासताश्रेष्ठोधर्म
राजोयुधिष्ठिरः ॥ २७ ॥ भीमोवायुर्बलिष्ठश्चमनुःस्वायंभुवोर्जुनः ॥ शतरूपासुभद्राचसविताकर्णएवहि ॥ २८ ॥ नकुलःसहदेवश्चस्मृ
तौद्वावश्विनीसुतौ ॥ धाताबाह्लिकवीरश्चवन्हिर्द्रोणः प्रतापवान् ॥ २९ ॥ दुर्योधनःकलेरंशोभिमन्युःसोमएवच ॥ द्रौणिःसाक्षाच्छिव

स्यापिरूपंभूमौभविष्यति ॥ ३० ॥ इत्थंयदोःकौरवाणामन्येषांभूभुजांनृणाम् ॥ कुलेकुलेचभवतः स्वांशैःस्त्रीभिर्मदाज्ञया ॥ ३१ ॥ येये
वतारामेपूर्वंतेषांराज्ञ्योरमांशकाः ॥ भविष्याराजराज्ञीषुसहस्राणिचषोडश ॥ ३२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वाश्रीहरिस्तत्रब्र
ह्माणंकमलासनम् ॥ दिव्यरूपांभगवतींयोगमायामुवाचह ॥ ३३ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ देवक्याःसप्तमंगर्भंसंनिकृष्यमहाम
ते ॥ वसुदेवस्यभार्यायांकंसत्रासभयात्पुनः ॥ ३४ ॥ नन्दव्रजेस्थितायाश्चरोहिण्यांसन्निवेशय ॥ नन्दपत्न्यांभवत्वंवैकृत्वेदंकर्मचा
द्भुतम् ॥ ३५ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ श्रुत्वाब्रह्मादेवगणैर्नत्वाकृष्णंपरात्परम् ॥ भूमिमाश्वास्यवाणीभिः स्वधामचसमाययौ ॥ ३६ ॥ परि
पूर्णतमंसाक्षाच्छ्रीकृष्णंविद्धिमैथिल ॥ कंसादीनांवधार्थायप्राप्तोयंभूमिमण्डले ॥ ३७ ॥ रोममात्रतनौजिह्वाभवंतीत्थंयदानृप ॥ तदापिश्री
हरेस्तस्यवर्ण्यंतेनगुणोमहान् ॥ ३८ ॥ नभःपतन्तिविहगायथाह्यात्मसमंनृप ॥ तथाकृष्णगतिंदिव्यांवदन्तीहविपश्चितः ॥ ३९ ॥
इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखण्डेभगवद्ब्रह्मसंवादेभगवदागमोद्योगपूरणन्नाम पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥
॥ कंसःकोयंपुरादैत्योमहाबलपराक्रमः ॥ तस्यजन्मानिकर्माणिब्रूहिदेवर्षिसत्तम ॥ १ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ समुद्रमथनेपूर्वं
कालनेमिर्महासुरः ॥ युयुधेविष्णुनासार्द्धंयुद्धेतेनहतोबलात् ॥ २ ॥ शुक्रेणजीवितस्तत्रसंजीविन्याचविद्यया ॥ पुनर्विष्णुंयोद्धुकामउद्यो
गंमनसाकरोत् ॥ ३ ॥ तपस्तेपेतदादैत्योमन्दराचलसन्निधौ ॥ नित्यंदूर्वारसंपीत्वाभजन्देवंपितामहम् ॥ ४ ॥ दिव्येषुशतवर्षेषुव्यतीते
षुपितामहः ॥ अस्थिशेषंसवल्मीकंवरंब्रूहीत्युवाचतम् ॥ ५ ॥ कालनेमिरुवाच ॥ ॥ ब्रह्माण्डेयेस्थितादेवाविष्णुमूलामहाबलाः ॥ ते
षांहस्तैर्नमेमृत्युःपूर्णानामपिमाभवेत् ॥ ६ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ दुर्लभोयंवरोदैत्ययस्त्वयाप्रार्थितःपरः ॥ कालान्तरेतेप्राप्तःस्यान्मद्वाक्यंनमृषा
भवेत् ॥ ७ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ कौमारेपिमहामल्लैःसततंसयुयोधह ॥ उग्रसेनस्यपत्न्यांकौजन्मलेभेऽसुरःपुनः ॥ ८ ॥ जरा
संधोमागधेंद्रोदिग्जयायविनिर्गतः ॥ यमुनानिकटेतस्यशिबिरोभूदितस्ततः ॥ ९ ॥ द्विपःकुवलयापीडःसहस्रद्विपसत्वभृत् ॥ बभंजशृंख
लासंघंदुद्रावशिबिरान्मदी ॥ १० ॥ निपातयन्सशिबिरान्मंदिरान्भूभुजांस्तटान् ॥ रंगभूम्यामाजगामयत्रकंसोपियुध्यत ॥ ११ ॥ प

लायितेषुमल्लेषुकंसस्तंतुसमागतम् ॥ शुंडादण्डेसंगृहीत्वापातयामासभूतले ॥ १२ ॥ पुनर्गृहीत्वाहस्ताभ्यांभ्रामयित्वोग्रसेनजः ॥ ज
रासंधस्यसेनायांचिक्षेपशतयोजनम् ॥ १३ ॥ तदद्भुतंबलंदृष्ट्वाप्रसन्नोमगधेश्वरः ॥ अस्तिप्राप्तीददौकन्येतस्मैकंसायशंसिते ॥ १४ ॥ अ
श्वार्बुदंहस्तिलक्षंरथानांचत्रिलक्षकम् ॥ अयुतंचैवदासीनांपारिबर्हंजरासुतः ॥ १५ ॥ द्वन्द्वयोधीततःकंसोभुजवीर्यमदोद्धतः ॥ माहिष्म
तींययौवीरोथैकाकीचण्डविक्रमः ॥ १६ ॥ चाणूरोमुष्टिकःकूटःशलस्तोशलकस्तथा ॥ माहिष्मतीपतेःपुत्रामल्लयुद्धजयैषिणः ॥ १७ ॥
कंसस्तानाहसाम्नाहिदीयध्वंरंगमेवमे ॥ अहंदासोभवेयंवोभवंतोजयिनोयदि ॥ १८ ॥ अहंजयीचेद्भवतोदासान्सर्वान्करोम्यहम्
॥ सर्वेषांपश्यतांतेषांनागराणांमहात्मनाम् ॥ १९ ॥ इतिप्रतिज्ञांकृत्वाथयुयुधेतैर्जयैषिभिः ॥ यदागतंसचाणूरंगृहीत्वायादवेश्वरः
॥ २० ॥ भूपृष्ठेपोथयामासशब्दमुच्चैःसमुच्चरन् ॥ तदायान्तंमुष्टिकाख्यंमुष्टिभिर्युधिनिर्गतम् ॥ २१ ॥ एकेनमुष्टिनातंवैपातयामासभूतले ॥
कूटंसमागतंकंसोगृहीत्वापादयोश्चतम् ॥ २२ ॥ भुजमास्फोत्यधावन्तंशलंनीत्वाभुजेनसः ॥ पातयित्वापुनर्नीत्वाभूमिंतंविचकर्षह ॥ २३ ॥
अथतोशलकंकंसोगृहीत्वाभुजयोर्बलात् ॥ निपात्यभूमावुत्थाप्यचिक्षेपदशयोजनम् ॥ २४ ॥ दासभावेचतान्कृत्वातैःसार्द्धंयादवेश्वरः ॥
मद्वाक्येनययावाशुप्रवर्षणगिरिंवरम् ॥ २५ ॥ तस्मैनिवेद्याभिप्रायंयुयुधेवानरेणसः ॥ द्विविदेनापिविंशत्यादिनैःकंसोह्यविश्रमम् ॥ २६ ॥
द्विविदोगिरिमुत्पाट्यचिक्षेपतस्यमूर्द्धनि ॥ कंसोगिरिंगृहीत्वाचतस्योपरिसमाक्षिपत् ॥ २७ ॥ द्विविदोमुष्टिनाकंसंघातयित्वानभोगतः ॥
धावन्कंसश्चतन्नीत्वापातयामासभूतले ॥ २८ ॥ मूर्च्छितस्तत्प्रहारेणपरङ्कश्मलमाययौ ॥ क्षीणसत्वश्चूर्णितास्थिर्दासभावङ्गतस्तदा
॥ २९ ॥ तेनैवाथगतःकंसऋष्यमूकवनंततः ॥ तत्रकेशीमहादैत्योहयरूपोघनस्वनः ॥ ३० ॥ मुष्टिभिर्घातयित्वातंवशीकृत्वारुरोह
तम् ॥ इत्थंकंसोमहावीर्योमहेंद्राख्यंगिरिंययौ ॥ ३१ ॥ शतवारंचोज्जहारगिरिमुत्पाट्यदैत्यराट् ॥ पुनस्तत्रास्थितंरामंक्रोधसंरक्तलोचनम्
॥ ३२ ॥ प्रलयार्कप्रभंदृष्ट्वाननामशिरसामुनिम् ॥ पुनःप्रदक्षिणीकृत्यतदंघ्र्योर्निपपातह ॥ ३३ ॥ ततःशान्तोभार्गवोपिकंसंप्राहमहो
ग्रहक् ॥ हेकीटमर्कटीडिंभतुच्छोसिमशकोयथा ॥ ३४ ॥ अद्यैवत्वांहन्मिदुष्टक्षत्रियंवीर्यमानिनम् ॥ मत्समीपेधनुरिदंलक्षभारसमंमहत्

॥ ३५ ॥ इदंचविष्णुनादत्तंशंभवेत्रैपुरेयुधि ॥ शंभोःकरादिहप्राप्तंक्षत्रियाणांवधायच ॥ ३६ ॥ यदिचेदंतनोषित्वंतदाचकुशलंभवेत् ॥
चेदस्यकर्षणंनस्याद्घातयिष्यामितेबलम् ॥ ३७ ॥ श्रुत्वावचस्तदादैत्यःकोदंडंसप्ततालकम् ॥ गृहीत्वापश्यतस्तस्यसज्जंकृत्वाथली
लया ॥ ३८ ॥ आकृष्यकर्णपर्यंतंशतवारंततानह ॥ प्रत्यञ्चास्फोटनेनैवटंकारोभूत्तडित्स्वनः ॥ ३९ ॥ ननादतेनब्रह्मांडंसप्तलोकैर्बिलैः
सह ॥ विचेलुर्दिग्गजास्ताराऽपतन्भूखंडमंडलम् ॥ ४० ॥ धनुःसंस्थाप्यतत्कंसोनत्वानत्वाहभार्गवम् ॥ हेदेवक्षत्रियोनास्मिदैत्योहंतेच
किंकरः ॥ ४१ ॥ तवदासस्यदासोहंपाहिमांपुरुषोत्तम ॥ श्रुत्वाप्रसन्नःश्रीरामस्तस्मैप्रादाद्धनुश्चतत् ॥ ४२ ॥ ॥ श्रीजामदग्न्यउ
वाच ॥ ॥ यत्कोदंडंवैष्णवन्तद्येनभङ्गीभविष्यति ॥ परिपूर्णतमोनात्रसोपिस्वांघातयिष्यति ॥ ४३ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥
अथनत्वामुनिंकंसोविचरन्समदोन्मदः ॥ नकेपियुयुधुस्तेनराजानश्चबलिंददुः ॥ ४४ ॥ समुद्रस्यतटेकंसोदैत्यंनाम्नाह्यघासुरम् ॥ सर्पाका
रंचफूत्कारैर्लेलिहानंददर्शह ॥ ४५ ॥ आगच्छन्तंदशन्तंचगृहीत्वातंनिपात्यसः ॥ चकारस्वगलेहारंनिर्भयोदैत्यराड्बली ॥ ४६ ॥
प्राच्यांतुवंगदेशेषुदैत्योरिष्टोमहावृषः ॥ तेनसार्धंसयुयुधेगजेनापिगजोयथा ॥ ४७ ॥ शृंगाभ्यांपर्वतानुच्चाञ्चिक्षेपकंसमूर्धनि ॥ कंसोगि
रिंसंगृहीत्वाचाक्षिपत्तस्यमस्तके ॥ ४८ ॥ जघानमुष्टिनारिष्टंकंसोवैदैत्यपुंगवः ॥ मूर्च्छितंतंविनिर्जित्यतेनोदीचींदिशंगतः ॥ ४९ ॥ प्रा
ग्ज्योतिषेश्वरंभौमंनरकाख्यंमहाबलम् ॥ उवाचकंसोयुद्धार्थीयुद्धंमेदेहिदैत्यराट् ॥ ५० ॥ अहंदासोभवेयंवोयावन्तोजयिनोयदि ॥ अ
हंजयीचेद्भवतोदासान्सर्वान्करोम्यहम् ॥ ५१ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ पूर्वंप्रलंबोयुयुधेकंसेनापिमहाबलः ॥ मृगेन्द्रेणमृगेन्द्रोऽद्रावुद्भटेनयथो
द्भटः ॥ ५२ ॥ मल्लयुद्धेगृहीत्वातंकंसोभूमौनिपात्यच ॥ पुनर्गृहीत्वाचिक्षेपप्राग्ज्योतिषपुरान्तरे ॥ ५३ ॥ आगतोधेनुकोनाम्नाकंसंज
ग्राहरोषतः ॥ नोदयामासदूरेणबलंकृत्वाथदारुणम् ॥ ५४ ॥ कंसस्तंनोदयामासधेनुकंशतयोजनम् ॥ निपात्यचूर्णयामासतदंगंमुष्टिभि
र्दृढैः ॥ ५५ ॥ तृणावर्त्तोभौमवाक्यात्कंसंनीत्वानभोगतः ॥ तत्रैवयुयुधेदैत्यऊर्ध्वंवैलक्षयोजनम् ॥ ५६ ॥ कंसोऽनंतबलंकृत्वादैत्यंनीत्वा
तदांबरात् ॥ भूम्यांसंपातयामासवमंतंरुधिरंमुखात् ॥ ५७ ॥ तुंडेनाथग्रसन्तंचबकंदैत्यंमहाबलम् ॥ कंसोनिपातयामासमुष्टिनावज्रघा

तिना ॥ ५८ ॥ उत्थायदैत्योबलवान्सितपक्षोघनस्वनः ॥ क्रोधयुक्तः समुत्पत्यतीक्ष्णतुंडोग्रसच्चतम् ॥ ५९ ॥ निगीर्णोपिसवज्रांगस्तद्गले
रोधकृच्चयः ॥ सद्यश्चच्छर्दतंकंसंशतकंठोमहाबकः ॥ ६० ॥ कंसोबकंसंगृहीत्वापातयित्वामहीतले ॥ कराभ्यांभ्रामयित्वाचयुद्धेतंविच
कर्षह ॥ ६१ ॥ तत्स्वसारंपूतनाख्यांयोद्धुकामामवस्थिताम् ॥ तामाहकंसःप्रहसन्वाक्यंमेशृणुपूतने ॥ ६२ ॥ स्त्रियासार्द्धमहंयुद्धंनक
रोमिकदाचन ॥ बकासुरःस्यान्मेभ्रातात्वंचमेभगिनीभव ॥ ६३ ॥ ततोनन्तबलंकंसंवीक्ष्यभौमोपिधर्षितः ॥ चकारसौहृदंकंसेसाहाय्यार्थं
सुरान्प्रति ॥ ६४ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखण्डेनारदबहुलाश्वसंवादेकंसबलवर्णनंनामषष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ ॥ छ ॥
श्रीनारदउवाच ॥ अथकंसःप्रलंबाद्यैरन्यैःपूर्वजितैश्चतैः ॥ शंबरस्यपुरंप्रागात्स्वाभिप्रायंन्यवेदयत् ॥ १ ॥ शंबरोह्यतिवीर्योपिनयुयोधसते
नवै ॥ चकारसौहृदंकंसेसवैरतिबलैःसह ॥ २ ॥ त्रिशृंगशिखरेशेतेव्योमोनामासुरोबली ॥ कंसपादप्रबुद्धोभूत्क्रोधसंरक्तलोचनः ॥ ३ ॥
कंसंजघानचोत्थायप्रबलैर्दृढमुष्टिभिः ॥ तयोर्युद्धमभूद्धोरमितरेतरमुष्टिभिः ॥ ४ ॥ कंसस्यमुष्टिभिः सोपिनिःसत्वोभूद्भ्रमातुरः ॥
भृत्यंकृत्वाथतंकंसःप्रातंमांप्रणनामह ॥ ५ ॥ हेदेवयुद्धाकांक्षोऽस्मिक्वयामित्वंवदाशुमे ॥ प्रोवाचतंतदागच्छदैत्यम्बाणंमहाबलम् ॥ ६ ॥
प्रेरितश्चेतिकंसाख्योमयायुद्धदिदृक्षुणा ॥ भुजवीर्यमदोन्नद्धःशोणिताख्यपुरंययौ ॥ ७ ॥ बाणासुरस्तत्प्रतिज्ञांश्रुत्वाक्रुद्धोह्यभून्महान् ॥
तताडलत्तांभूमध्येजगर्जघनवद्बली ॥ ८ ॥ आजानुभूमिर्गालत्तांपातालांतमुपागताम् ॥ कृत्वातमाहबाणस्तुपूर्वचैनांसमुद्धर ॥ ९ ॥
श्रुत्वावचःकराभ्यान्तामुज्जहारमदोत्कटः ॥ प्रचंडविक्रमःकंसःखरदंडंगजोयथा ॥ १० ॥ तयाचोद्धृतयोत्खातालोकाःसप्ततलादृढाः ॥
निपेतुर्गिरयोनेकाविचेलुर्दृढदिग्गजाः ॥ ११ ॥ योद्धुंतमुद्यतंबाणंदृष्ट्वागत्यवृषध्वजः ॥ सर्वान्संबोधयामासप्रोवाचबलिनन्दनम् ॥ १२ ॥
कृष्णंविनापरंचैतंभूमौकोपिनजेष्यति ॥ भार्गवेणवरंदत्तंधनुरस्मैचवैष्णवम् ॥ १३ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वासौहृदंहृद्यंसद्योवैकंस
बाणयोः ॥ चकारपरयाशांत्याशिवःसाक्षान्महेश्वरः ॥ १४ ॥ अथकंसोदिक्प्रतीच्यांश्रुत्वावत्संमहासुरम् ॥ तेनसार्धंसयुयुधेवत्सरूपेणदै
त्यराट् ॥ १५ ॥ पुच्छेगृहीत्वातंवत्संपोथयामासभूतले ॥ वशेकृत्वाथतंशैलंम्लेच्छदेशांस्ततोययौ ॥ १६ ॥ सन्मुखात्कालयवनःश्रुत्वा

दैत्यंमहाबलम् ॥ निर्ययौसंमुखेयोद्धुंरक्तश्मश्रुर्गदाधरः ॥ १७ ॥ कंसोगदांगृहीत्वास्वांलक्षभारविनिर्मिताम् ॥ प्राक्षिपद्यवनेन्द्रायसिंहनादम
थाकरोत् ॥ १८ ॥ गदायुद्धमभूद्घोरंतत्तर्हिकंसकालयोः ॥ विस्फुलिंगान्क्षरंत्यौद्वेगदेचूर्णीबभूवतुः ॥ १९ ॥ कंसःकालंसंगृहीत्वापातया
मासभूतले ॥ पुनर्गृहीत्वानिष्पात्यमृततुल्यंचकारह ॥ २० ॥ बाणवर्षंप्रकुर्वन्तींसेनांतांयवनस्यच ॥ गदयापोथयामासकंसोदैत्याधिपो
बली ॥ २१ ॥ गजांस्तुरंगान्सुरथान्वीरान्भूमौनिपात्यच ॥ जगर्जघनवद्वीरोगदायुद्धोमृधांगणे ॥ २२ ॥ ॥ ततश्चदुद्रुवुर्मूर्च्छांत्यक्त्वा
स्वंस्वंरणंपरम् ॥ भीतान्पलायितान्म्लेच्छान्नजघानाथनीतिमान् ॥ २३ ॥ उच्चपादोदीर्घजानुःस्तंभोरुर्लघिमाकटिः ॥ कपाटवक्षाःपी
नांसःपुष्टःप्रांशुर्बृहद्भुजः ॥ २४ ॥ पद्मनेत्रोबृहत्केशोरुणवर्णोऽसितांबरः ॥ किरीटीकुंडलीहारीपद्ममालीलयार्करुक् ॥ २५ ॥ खड्गीनिषंगी
कवचीमुद्गराढ्योधनुर्धरः ॥ मदोत्कटोययौजेतुंदेवान्कंसोमरावतीम् ॥ २६ ॥ चाणूरमुष्टिकारिष्टशलतोशलकेशिभिः ॥ प्रलंबेनबकेना
पिद्विविदेनसमावृतः ॥ २७ ॥ तृणावर्त्ताघकूटैश्चभौमबाणाख्यशंबरैः ॥ व्योमधेनुकवत्सैश्चरुरुधेसोमरावतीम् ॥ २८ ॥ कंसादीनागता
न्दृष्ट्वाशक्रोदेवाधिपःस्वराट् ॥ सर्वैर्देवगणैःसार्धंयोद्धुंक्रुद्धोविनिर्ययौ ॥ २९ ॥ तयोर्युद्धमभूद्घोरंतुमुलंरोमहर्षणम् ॥ दिव्यैश्चशस्त्रसंघातै
र्बाणैस्तीक्ष्णैःस्फुरत्प्रभैः ॥ ३० ॥ शस्त्रांधकारेसंजातेरथारूढोमहेश्वरः ॥ चिक्षेपवज्रंकंसायशतधारंतडिद्युति ॥ ३१ ॥ मुद्गरेणापितद्व
ज्रंतताडाशुमहासुरः ॥ पपातकुलिशंयुद्धेछिन्नधारंबभूवह ॥ ३२ ॥ त्यक्त्वावज्रंतदावज्रीखड्गंजग्राहरोषतः ॥ कंसंमूर्ध्नितताडाशुनादंकृ
त्वाथभैरवम् ॥ ३३ ॥ सक्षतोनाभवत्कंसोमालाहतइवद्विपः ॥ गृहीत्वासगदांगुर्वींमष्टधातुमयींदृढाम् ॥ ३४ ॥ लक्षभारसमां
कंसश्चिक्षेपेन्द्रायदैत्यराट् ॥ तांसमापततींवीक्ष्यजग्राहाशुपुरंदरः ॥ ३५ ॥ ततश्चिक्षेपदैत्यायवीरोनमुचिसूदनः ॥ चचारयुद्धेविदलन्नरी
न्मातलिसारथिः ॥ ३६ ॥ कंसोगृहीत्वापरिघंतताडांऽसेऽसुरद्विषः ॥ तत्प्रहारेणदेवेन्द्रःक्षणंमूर्छामवापसः ॥ ३७ ॥ कंसंमरुद्गणाःस
र्वेगृध्रपक्षैःस्फुरत्प्रभैः ॥ बाणौघैश्छादयामासुर्वर्षास्विनमिवांबुदः ॥ ३८ ॥ दोःसहस्रयुतोवीरश्चापलंकारयन्मुहुः ॥ तदातान्कालया
मासबाणैर्बाणासुरोबली ॥ ३९ ॥ बाणंचवसवोरुद्राआदित्याऋभवःसुराः ॥ जघ्नुर्नानाविधैःशस्त्रैःसर्वतोद्रिंसमागताः ॥ ४० ॥ ततो

भौमासुरःप्राप्तःप्रलंबाद्यसुरैर्नदन् ॥ तेननादेनदेवास्तेनिपेतुर्मूर्च्छितारणे ॥ ४१ ॥ उत्थायाशुतदाशक्रोगजमारुह्यरक्तदृक् ॥ नोदयामा
सकंसायमत्तमैरावतंगजम् ॥ ४२ ॥ अंकुशास्फालनात्क्रुद्धंपातयंतंपदैर्द्विषः ॥ शुंडादंडस्यफूत्कारैर्मर्दयन्तमितस्ततः ॥ ४३ ॥ स्रव
न्मदंचतुर्दन्तंहिमाद्रिमिवदुर्गमम् ॥ नदन्तंशृंखलांशुंडांचालयंतंमुहुर्मुहुः ॥ ४४ ॥ घंटाढ्यकिंकिणीजालरत्नकंबलमंडितम् ॥ गोमूर्द्धच
यसिन्दूरकस्तूरीपत्रभृन्मुखम् ॥ ४५ ॥ दृढेनमुष्टिनाकंसस्तंतताडमहागजम् ॥ द्वितीयमुष्टिनाशक्रंसंजघानरणांगणे ॥ ४६ ॥ तस्यमुष्टिप्र
हारेणदूरेशक्रःपपातह ॥ जानुभ्यांधरणींस्पृष्ट्वागजोपिविह्वलोभवत् ॥ ४७ ॥ पुनरुत्थायनागेन्द्रोदन्तैश्चाहत्यदैत्यपम् ॥ शुंडादंडेनचो
द्धृत्वाचिक्षेपलक्षयोजनम् ॥ ४८ ॥ पतितोपिसवज्रांगःकिंचिद्व्याकुलमानसः ॥ स्फुरदोष्ठोतिरुष्टांगोयुद्धभूमिंसमाययौ ॥ ४९ ॥ कंसोगृही
त्वानागेन्द्रंसन्निपात्यरणांगणे ॥ निष्पीड्यशुंडांतस्यापिदंतांश्चूर्णींचकारह ॥ ५० ॥ अथचैरावतोनागोदुद्रावाशुरणांगणात् ॥ निपातयन्म
हावीरान्देवधानींपुरींगतः ॥ ५१ ॥ गृहीत्वावैष्णवंचापंसज्जंकृत्वाथदैत्यराट् ॥ देवान्विद्रावयामासबाणौघैश्चधनुःस्वनैः ॥ ५२ ॥ ततः
सुरास्तेननिहन्यमानाविदुद्रुवुर्लीनधियोदिशान्ते ॥ केचिद्रणेमुक्तशिखाबभूवुर्भीताःस्मइत्थंयुधिवादिनस्ते ॥ ५३ ॥ केचित्तथाप्रांजल
योतिदीनवत्संन्यस्तशस्त्रायुधमुक्तकच्छाः ॥ स्थातुंरणेकंसनृदेवसन्मुखेगतेप्सिताःकेचिदतीवविह्वलाः ॥ ५४ ॥ इत्थंसदेवान्प्रगता
न्निरीक्ष्यतान्नीत्वाचसिंहासनमातपत्रवत् ॥ सर्वैस्तदादैत्यगणैर्जनाधिपःस्वराजधानींमथुरांसमाययौ ॥ ५५ ॥ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्य
संहितायांगोलोकखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेदिग्विजयवर्णनंनामसप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥ ॥ छ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ श्रुत्वातदाशौन
कभक्तियुक्तःश्रीमैथिलोज्ञानभृतांवरिष्ठम् ॥ नत्वापुनःप्राहमुनिंमहान्तंदेवर्षिवर्यंहरिभक्तिनिष्ठः ॥ १ ॥ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥
त्वयाकुलंकौविशदीकृतंमेस्वानंददोर्जद्यशसामलेन ॥ श्रीकृष्णभक्तक्षणसंगमेनजनोपिसतस्याद्बहुनाकिमुस्वित् ॥ २ ॥ श्रीराधयापूर्ण
तमस्तुसाक्षाद्भूत्वाव्रजेकिंचरितंचकार ॥ तद्ब्रूहिमेदेवऋषेऋषीशत्रितापदुःखात्परिपाहिमांत्वम् ॥ ३ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ ध
न्यंकुलंयन्निमिनानृपेणश्रीकृष्णभक्तेनपरात्परेण ॥ पूर्णीकृतंयत्रभवान्प्रजातोयुक्तोहिमुक्ताभवतोनचित्रम् ॥ ४ ॥ अथप्रभोस्तस्यपवित्र

लीलांसुमंगलांसंशृणुतातपरस्य ॥ अभूत्सतार्थीभुविरक्षणार्थंनकेवलंकंसवधायकृष्णः ॥ ५ ॥ अथैवराधांवृषभानुपत्न्यामावेश्यरूपंम
हसःपराख्यम् ॥ कलिंदजाकूलनिकुंजदेशेसुमन्दिरेसावततारराजन् ॥ ६ ॥ घनावृतेव्योम्निदिनस्यमध्येभाद्रेसितेनागतिथौचसोमे ॥
अवाकिरन्देवगणाःस्फुरद्भिस्तन्मन्दिरेनन्दनजैःप्रसूनैः ॥ ७ ॥ राधावतारेणतदाबभूवुर्नद्योमलाभाश्चदिशःप्रसेदुः ॥ ववुश्चवाताअ
रविन्दरागैःसुशीतलाःसुन्दरमन्दपानैः ॥ ८ ॥ सुतांशरच्चन्द्रशताभिरामांदृष्ट्वाथकीर्तिमुदमापगोपी ॥ शुभंविधायाशुददौद्विजेभ्यो
द्विलक्षमानंदकरंगवांच ॥ ९ ॥ प्रेंखेखचिद्रत्नमयूखपूर्णेसुवर्णयुक्तेकृतचन्दनांगे ॥ आंदोलितासाववृधेसखीजनैर्दिनेदिनेचन्द्रकलेवभा
भिः ॥ १० ॥ यद्दर्शनंदेववरैःसुदुर्लभंयज्ञैरवाप्तंजनजन्मकोटिभिः ॥ सविग्रहांतांवृषभानुमंदिरेलक्षन्तिलोकाललनाप्रलालनैः ॥ ११ ॥
श्रीरासरंगस्यविकासचन्द्रिकादीपावलीभिर्वृषभानुमन्दिरे ॥ गोलोकचूडामणिकंठभूषणांध्यात्वापरांतांभुविपर्यटाम्यहम् ॥ १२ ॥ ॥
श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥ वृषभानोरहोभाग्यंयस्यराधासुताभवत् ॥ बलावत्यासुचन्द्रेणकिंकृतंपूर्वजन्मनि ॥ १३ ॥ ॥ श्रीनार
दउवाच ॥ ॥ नृगपुत्रोमहाभागःसुचन्द्रोनृपतीश्वरः ॥ चक्रवर्तीहरेरंशोबभूवातीवसुंदरः ॥ १४ ॥ पितृणांमानसीकन्यास्तिस्रोभूवन्मनो
हराः ॥ कलावतीरत्नमालामेनकानामनामतः ॥ १५ ॥ कलावतींसुचन्द्रायहरेरंशायधीमते ॥ वैदेहायरत्नमालांमेनकांचहिमाद्रये ॥
पारिबर्हेणविधिनास्वेच्छाभिःपितरोददुः ॥ १६ ॥ सीताभूद्रत्नमालायांमेनकायांचपार्वती ॥ द्वयोश्चरित्रंविदितंपुराणेषुमहामते ॥ १७ ॥
सुचन्द्रोथकलावत्यागोमतीतीरजेवने ॥ दिव्यैर्द्वादशभिर्वर्षैस्तताप ब्रह्मणहस्तपः ॥ १८ ॥ अथविधिस्तमागत्यवरंब्रूहीत्युवाचह ॥ श्रुत्वाव
ल्मीकदेशाच्चनिर्ययौदिव्यरूपधृक् ॥ १९ ॥ तन्नत्वोवाचमेभूयाद्दिव्यंमोक्षंपरात्परम् ॥ तच्छ्रुत्वादुःखितासाध्वीविधिंप्राहकलावती ॥ २० ॥
पतिरेवहिनारीणांदैवतंपरमंस्मृतम् ॥ यदिमोक्षमसौयातितदामेकागतिर्भवेत् ॥ २१ ॥ एवंविनानजीवामियदिमोक्षंप्रदास्यसि ॥ तुभ्यं
शापंप्रदास्यामिपतिविक्षेपविह्वला ॥ २२ ॥ श्रीब्रह्मोवाच ॥ ॥ त्वच्छापाद्भयभीतोहंमेवरोपिमृषानहि ॥ तस्मात्त्वंप्राणपतिनासार्द्धंग
च्छत्रिविष्टपम् ॥ २३ ॥ भुक्त्वासुखानिकालेनयुवांभूमौभविष्यथः ॥ गंगायमुनयोर्मध्येद्वापरान्तेचभारते ॥ २४ ॥ युवयोराधिकासाक्षा

त्परिपूर्णतमप्रिया ॥ भविष्यतियदापुत्रीतदामोक्षंगमिष्यथः ॥ २५ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्थंब्रह्मवरेणाथदिव्येनामोघरूपिणा ॥ कलावतीसुचन्द्रौचभूमौतौद्वौबभूवतुः ॥ २६ ॥ कलावतीकान्यकुब्जेभलंदननृपस्यच ॥ जातिस्मराह्यभूद्दिव्यायज्ञकुंडसमुद्भवा ॥ २७ ॥ सुचन्द्रोवृषभान्वाख्यःसुरभानुगृहेभवत् ॥ जातिस्मरोगोपवरःकामदेवइवापरः ॥ २८ ॥ संबंधंयोजयामासनन्दराजोमहामतिः ॥ तयोश्च जातिस्मरयोरिच्छतोरिच्छयाद्वयोः ॥ २९ ॥ वृषभानोःकलावत्याआख्यानंशृणुतेनरः ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तःकृष्णसायुज्यमाप्नुयात् ॥ ॥ ३० ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेश्रीराधिकाजन्मवर्णनंनामाष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ ॥छ॥ ॥श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तत्रैकदाश्रीमथुरापुरेवरेपुरोहितस्सर्वयदूत्तमैःकृतः ॥ शूरेच्छयागर्गइतिप्रमाणिकःसमाययौसुन्दरराजमंदिरम् ॥ १ ॥ हीराखचिद्धेमलसत्कपाटकंद्विपेन्द्रकर्णाहतभृंगनादितम् ॥ इभस्रवन्निर्झरगंडधारयासमावृतंमंडपखंडमंडितम् ॥ २ ॥ महोद्भटैर्वीरजनैःसकंचुकैर्धनुर्धरैश्चर्मकृपाणपाणिभिः ॥ रथद्विपाश्वध्वजिनीबलाभिःसुरक्षितंमंडलमंडलीभिः ॥ ३ ॥ ददर्शगर्गोनृपदेवमाहुकंइवाफल्किनादेवककंससेवितम् ॥ श्रीशक्रसिंहासनउन्नतेपरेस्थितंवृतंछत्रवितानचामरैः ॥ ४ ॥ दृष्ट्वामुनिंतंसहसाऽऽसनाश्रयादुत्थायराजाप्रणनामयादवैः ॥ संस्थाप्यसंपूज्यसुभद्रपीठकेस्तुत्वापरिक्रम्यनतःस्थितोभवत् ॥ ५ ॥ दत्वाशिषंगर्गमुनिर्नृपायवैपप्रच्छसर्वंकुशलंनृपादिषु ॥ श्रीदेवकंप्राहमहामनाऋषिर्महौजसंनीतिविदंयदूत्तमम् ॥ ६ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ शौरिंविनाभुविनृपेषुवरस्तुनास्तिचिन्त्योमयाबहुदिनैःकिलयत्रतत्र ॥ तस्मान्नृदेववसुदेववरायदेहिश्रीदेवकींनिजसुतांविधिनोद्वहस्व ॥ ७ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ कृत्वातदैवपुरिनिश्चयनागवर्ह्रीश्रीदेवकःसकलधर्मभृतांवरिष्ठः ॥ गर्गेच्छयातुवसुदेववरायपुत्रींकृत्वाथमंगलमलंप्रददौविवाहे ॥ ८ ॥ कृतोद्वहःशौरिरतीवसुन्दरंरथंप्रयाणेसमलंकृतंहयैः ॥ सार्धंतयादेवकराजकन्ययासमारुहत्कांचनरत्नशोभया ॥ ९ ॥ स्वसुःप्रियंकर्तुमतीवकंसोजग्राहरश्मींश्चलतांहयानाम् ॥ उवाहवाहांश्चतुरंगिणीभिर्वृतःकृपास्नेहपरोथशौरौ ॥ १० ॥ दासीसहस्रंत्वयुतंगजानांसत्पारिबर्हंनियुतंहयानाम् ॥ लक्षंरथानांच गवांद्विलक्षंप्रादाद्दुहित्रेनृपदेवकोवै ॥ ११ ॥ भेरीमृदंगोद्धरगोमुखानांधुंधुर्जवीणानकवेणुकानाम् ॥ महत्स्वनोभूच्चलतांयदूनांप्रयाणका

लेपथिमंगलंच ॥ १२ ॥ आकाशवागाहतदेवकंसंत्वामष्टमोहिप्रसवोंजसास्याः ॥ हन्तानजानासिचयांरथस्थांरश्मीन्गृहीत्वावहसेऽबुध
स्त्वम् ॥ १३ ॥ कुसंगनिष्ठोतिखलोहिकंसोहंतुंस्वसारंधिषणांचकार ॥ कचेगृहीत्वाशितखङ्गपाणिर्गतत्रपोनिर्दयउग्रकर्मा ॥ १४ ॥ वादि
त्रकाराररहिताबभूवुरग्रेस्थिताःस्युश्चकिताहिपश्चात् ॥ सर्वेषुवाश्वेतमुखेषुसत्सुशौरिस्तमाहाशुसतांवरिष्ठः ॥ १५ ॥ श्रीवसुदेवउवाच ॥
भोजेन्द्रभोजकुलकीर्तिकरस्त्वमेवभौमादिमागधबकासुरवत्सबाणैः ॥ श्लाघ्यागुणास्तवयुधिप्रतियोद्धुकामैःसत्वंकथंतुभगिनीमसिनात्रह
न्यात् ॥ १६ ॥ ज्ञात्वास्त्रियंकिलबकींप्रतियोद्धुकामांयुद्धंकृतंनभवतानृपनीतिवृत्त्या ॥ सातुत्वयापिभगिनीवकृताप्रशांत्यैसाक्षादियंतुभ
गिनीकिमुतेविचारात् ॥ १७ ॥ उद्वाहपर्वणिगताचतवानुजाचबालासुतेवक्तृपणाशुभदासदैषा ॥ योग्योसिनात्रमथुराधिपहंतुमेनांत्वंदीन
दुःखहरणेकृतचित्तवृत्तिः ॥ १८ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ नामन्यतेत्थंप्रतिबोधितोपिकुसंगनिष्ठोतिखलोहिकंसः ॥ तदाहरेःकालग
तिंविचार्यशौरिःप्रसन्नःपुनराहकंसम् ॥ १९ ॥ ॥ श्रीवसुदेवउवाच ॥ नास्यास्तुतेदेवभयंकदाचिद्यद्देववाक्यात्कथितंचतच्छृणु ॥ पुत्रा
न्ददामीतियतोभयंस्यान्मातेव्यथास्याःप्रसवप्रजातान् ॥ २० ॥ ॥श्रीनारदउवाच ॥ ॥ श्रुत्वासनिश्चित्यवचोथशौरेःकंसःप्रशंस्याशु
गृहङ्गतोभूत् ॥ शौरिरस्तदादेवकराजपुत्र्याभयावृतःसन्गृहमाजगाम ॥ २१ ॥ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसं० गोलो० वसुदेवविवाहवर्ण०न
वमोऽध्यायः ॥ ९ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ भीतःपलायितेवायंयोद्धारःकंसनोदिताः ॥ अयुतंशस्त्रसंयुक्तारुरुधुःशौरिमन्दिरम् ॥ १ ॥
शौरिःकालेनदेवक्यामष्टौपुत्रानजीजनत् ॥ अनुवर्षंचाथकन्यामेकांमायांसनातनीम् ॥ २ ॥ कीर्तिमंतंसुतंह्याद्यौजातमानकदुंदुभिः ॥ नी
त्वाकंसंसमभ्येत्यददौतस्मैपरार्थवित् ॥ ३ ॥ सत्यवाक्येस्थितंशौरिंदृष्ट्वाकंसोघृणीह्यभूत् ॥ दुःखंसाधुर्नसहतेसत्येकस्यक्षमानाहि ॥ ४ ॥
कंसउवाच ॥ ॥ एषबालोयातुगृहमेतस्मान्नहिमेभयम् ॥ युवयोरष्टमंगर्भंहनिष्यामिनसंशयः ॥ ५ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्तो
वसुदेवस्तुसपुत्रोगृहमागतः ॥ सत्यंनामन्यतमनाग्वाक्यंतस्यदुरात्मनः ॥ ६ ॥ तदांबरादागतंमांनत्वापूज्योग्रसेनजः ॥ पप्रच्छदेवाभि
प्रायंप्रावोचंतंनिबोध्यमे ॥ ७ ॥ नंदाद्यावसवःसर्वेवृषभान्वादयःसुराः ॥ गोप्योवेदऋगाद्याश्चसंतिभूमौनृपेश्वर ॥ ८ ॥ वसुदेवादयोदेवामथुरा

यांचवृष्णयः ॥ देवक्याद्याःस्त्रियःसर्वादेवताः सन्तिनिश्चयः ॥ ९ ॥ सप्तवारप्रसंख्यानामष्टमाःसर्वएवहि ॥ तेहन्तुःसंख्ययायंवादेवानांचमतो
गतिः ॥ १० ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वातंमयिगतेकृतदैत्यवधोद्यमे ॥ कंसः कोपावृतः सद्योयदून्हंतुंमनोदधे ॥ ११ ॥ वसुदेवंदे
वकींचबद्धाचनिगडैर्दृढैः ॥ ममर्दतंशिलापृष्ठेदेवकीगर्भजंशिशुम् ॥ १२ ॥ जातिस्मरोविष्णुभयाज्जातंजातंजघानह ॥ इतिदुष्टविभावाच्चभू
मौभूतंह्यसंशयम् ॥ १३ ॥ उग्रसेनस्तदाक्रुद्धोयादवेन्द्रोनृपेश्वरः ॥ वारयामासकंसाख्यंवसुदेवसहायकृत् ॥ १४ ॥ कंसस्यदुरभिप्रायंदृष्ट्वो
त्तस्थुर्महाभटाः ॥ उग्रसेनानुगारक्षांचक्रुस्तेखड्गपाणयः ॥ १५ ॥ उग्रसेनानुगान्दृष्ट्वाकंसवीराः समुत्थिताः ॥ तैःसार्द्धमभवद्युद्धंसभामंड
पमध्यतः ॥ १६ ॥ द्वारदेशेपिवीराणांयुद्धंजातंपरस्परम् ॥ खड्गप्रहारैरयुतंजनानांनिधनंगतम् ॥ १७ ॥ कंसोगृहीत्वाथगदांपितुःसेनांम
मर्दह ॥ कंसस्यगदयास्पृष्टाःकेचिच्छिन्नललाटकाः ॥ १८ ॥ भिन्नपादाभिन्ननखाश्छिन्नांश्छिन्नबाहवः ॥ अधोमुखाऊर्ध्वमुखाःसश
स्त्राःपतिताःक्षणात् ॥ १९ ॥ वमन्तोरुधिरंवीरामूर्छितानिधनंगताः ॥ सभामंडपमारक्तंदृश्यतेक्षतजस्रवात् ॥ २० ॥ इत्थंमदोत्कटःकंसः
संनिपात्योद्भटान्रिपून् ॥क्रोधाढ्योराजराजेन्द्रजग्राहपितरंखलः ॥ २१ ॥ नृपासनात्संगृहीत्वाबद्धापाशैश्चतंखलः ॥ तन्मित्रैश्चनृपःसार्द्धं
कारागारंरुरोधह ॥ २२ ॥ मधूनांशूरसेनानांदेशानांसर्वसंपदाम् ॥ सिंहासनेचोपविश्यस्वयंराज्यंचकारह ॥ २३ ॥ पीडितायादवाः सर्वे
संबंधस्यामिषैस्त्वरम् ॥ चतुर्दशांतरंदेशान्विविशुः कालवेदिनः ॥ २४ ॥ देवक्याःसप्तमेगर्भेहर्षशोकविवर्धने ॥ ब्रजंप्रणीतेरोहिण्यामनन्ते
योगमायया ॥ २५ ॥ अहोगर्भःक्वविगतइत्यूचुर्माथुराजनाः ॥ २६ ॥ अथब्रजेपंचदिनेषुभाद्रेस्वातौचषष्ठ्यांचसितेबुधेच ॥ उच्चैर्ग्रहैः
पंचभिरावृतेचलग्नेतुलाख्येदिनमध्यदेशे ॥ २७ ॥ सुरेषुवर्षत्सुसुपुष्पवर्षंघनेषुमुंचत्सुचवारिबिन्दून् ॥ बभूवदेवोवसुदेवपत्न्यांविभासयन्नं
दगृहंस्वभासा ॥ २८ ॥ नन्दोपिकुर्वन्शिशुजातकर्मददौद्विजेभ्योनियुतंगवांच ॥ गोपान्समाहूयसुगायकानांरावैर्महामंगलमातनोति
॥ २९ ॥ द्वैपायनोदेवलदेवरातवसिष्ठवाचस्पतिभिर्मयाच ॥ आगत्यतत्रैवसमास्थितोभूत्पाद्यादिभिर्नन्दकृतैःप्रसन्नः ॥ ३० ॥ नन्दराजउ
वाच॥ ॥ सुन्दरोबालकःकोयंनदृश्योयत्समःक्वचित् ॥ कथंपंचदिनाज्जातस्तन्मेब्रूहिमहामुने ॥ ३१ ॥ श्रीव्यासउवाच ॥ ॥ अहो

भाग्यन्तुतेनन्दाशिशुःशेषःसनातनः ॥ देवक्यांवसुदेवस्यजातोयंमथुरापुरे ॥ ३२ ॥ कृष्णेच्छयातदुदरात्प्रणीतोरोहिणींशुभाम् ॥ नन्द
राजत्वयाहृश्योदुर्लभोयोगिनामपि ॥ ३३ ॥ तद्दर्शनार्थंप्राप्तोहंवेदव्यासोमहामुनिः ॥ तस्मात्त्वंदर्शयास्माकंशिशुरूपंपरात्परम् ॥ ३४ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ अथनन्दःशिशुंशेषंदर्शयामासविस्मितः ॥ दृष्ट्वाप्रेंखस्थितंप्राहनत्वासत्यवतीसुतः ॥ ३५ ॥ ॥ श्रीव्यासउवाच ॥
देवाधिदेवभगवन्कामपालनमोस्तुते ॥ नमोनन्तायशेषायसाक्षाद्रामायतेनमः ॥ ३६ ॥ धराधरायपूर्णायस्वधाम्नेसीरपाणये ॥ सहस्रशिर
सेनित्यंनमःसंकर्षणायते ॥ ३७ ॥ रेवतीरमणत्वंवैबलदेवोच्युताग्रजः ॥ हलायुधःप्रलंबघ्नःपाहिमांपुरुषोत्तम ॥ ३८ ॥ बलायबलभद्राय
तालांकायनमोनमः ॥ नीलांबरायगौरायरौहिणेयायतेनमः ॥ ३९ ॥ धेनुकारिर्मुष्टिकारिःकुंभांडारिस्त्वमेवहि ॥ रुक्म्यरिःकूपकर्णारिः
कूटारिर्बल्वलान्तकः ॥ ४० ॥ कालिन्दीभेदनोसित्वंहस्तिनापुरकर्षकः ॥ द्विविदारिर्यादवेन्द्रोव्रजमंडलमंडनः ॥ ४१ ॥ कंसभ्रातृप्रहन्ता
सितीर्थयात्राकरःप्रभुः ॥ दुर्योधनगुरुःसाक्षात्पाहिपाहिप्रभोजगत् ॥ ४२ ॥ जयजयाच्युतदेवपरात्परस्वयमनन्तदिगन्तगतश्रुत ॥ सुरमुनी
न्द्रफणीन्द्रवरायतेमुसलिनेबलिनेहलिनेनमः ॥ ४३ ॥ इहपठेत्सततंस्तवनंतुयः सतुहरेःपरमंपदमाव्रजेत् ॥ जगतिसर्वबलंत्वरिमर्दनंभवति
तस्यजयःस्वधनंघनम् ॥ ४४ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ बलंपरिक्रमम्यशतंप्रणम्यतैर्द्वैपायनोदेवपराशरात्मजः ॥ विशालबुद्धिर्मुनिबादरायणःसर
स्वतींसत्यवतीसुतोययौ ॥ ४५ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखंडेश्रीनारदबहुलाश्वसंवादेबलभद्रजन्मवर्णनंनामदशमोऽध्यायः ॥
॥ १० ॥ श्रीनारदउवाच ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णोभगवान्स्वयम् ॥ विवेशवसुदेवस्यमनःपूर्वंपरात्परः ॥ १ ॥ सूर्येन्दुवह्निसंकाशोवसु
देवोमहामनाः ॥ बभूवात्यन्तमहसासाक्षाद्यज्ञइवापरः ॥ २ ॥ देवक्यामागतेकृष्णेसर्वेषामभयंकरे ॥ रराजतेनसागेहेघनेसौदामिनीयथा ॥
॥ ३ ॥ तेजोवतींचतांवीक्ष्यकंसःप्राहभयातुरः ॥ प्राप्तोयंप्राणहन्तामेपूर्वमेषानचेदृशी ॥ ४ ॥ जातमात्रंहनिष्यामीत्युक्तास्तेभयविह्वलः ॥
पश्यन्सर्वत्रचहरिंपूर्वशत्रुंविचिंतयन् ॥ ५ ॥ अहोवैरानुबन्धेनसाक्षात्कृष्णोपिदृश्यते ॥ तस्माद्वैरंप्रकुर्वन्तिकृष्णेप्रात्यर्थमासुराः ॥ ६ ॥
अथब्रह्मादयोदेवामुनीन्द्रैरस्मदादिभिः ॥ शौरिगेहोपरिप्राप्ताः स्तवंचक्रुःप्रणम्यतम् ॥ ७ ॥ देवाऊचुः ॥ ॥ यज्जागरादिषुभवेषुपरंह्यहेतु

हेतुःस्विदस्यविचरन्तिगुणाश्रयेण ॥ नैतद्विशन्तिमहदिंद्रियदेवसंघास्तस्मैनमोग्निमिवविस्तृतविस्फुलिंगाः ॥ ८ ॥ नैवेशितुंप्रभुरयंबलिनां
बलीयान्नायानशब्दउतनोविषयीकरोति ॥ तद्ब्रह्मपूर्णममृतंपरमप्रशान्तंशुद्धंपरात्परतरंशरणंगताःस्मः ॥ ९ ॥ अंशांशकांशककलाद्य
वतारवृंदैरावेशपूर्णसहितैश्चपरस्ययस्य ॥ सर्गादयःकिलभवन्तितमेवकृष्णंपूर्णात्परंतुपरिपूर्णतमंनताःस्मः ॥ १० ॥ मन्वन्तरेषुचयुगेषुग
तागतेषुकल्पेषुचांशकलयास्ववपुर्बिभर्षि ॥ अद्येवधामपरिपूर्णतमंतनोषिधर्मंविधायभुविमंगलमातनोषि ॥ ११ ॥ यद्दुर्लभंविशदयोगि
भिरप्यगम्यंगम्यंद्रवद्भिरमलाशयभक्तियोगैः ॥ आनंदकंदचरतस्तवमन्दयानंपादारविन्दमकरन्दरजोदधामः ॥ १२ ॥ पूर्वंतथात्रकमनी
यवपुष्मयंत्वांकंदर्पकोटिशतमोहनमद्भुतंच ॥ गोलोकधामधिषणद्युतिमादधानंराधापतिंधरणधुर्यधनंदधामः ॥ १३ ॥ श्रीनारदउवाच ॥
॥ नत्वाहरिंतदादेवाब्रह्माद्यामुनिभिःसह ॥ गायन्तस्तंप्रशंसन्तःस्वधामानिययुर्मुदा ॥ १४ ॥ अथमैथिलराजेन्द्रजन्मकालेहरेःसति ॥ अंब
रंनिर्मलंभूतंनिर्मलाश्चदिशोदश ॥ १५ ॥ उज्ज्वलास्तारकाजाताःप्रसन्नंभूमिमंडलम् ॥ नदनद्यःसमुद्राश्चप्रसन्नापःसरोवराः ॥ १६ ॥ सह
स्रदलपद्मानिशतपत्राणिसर्वतः ॥ विकचानिमरुत्स्पर्शैःपतद्भन्धिरजांसिच ॥ १७ ॥ तेषुनेदुर्मधुकरानदन्तश्चित्रपक्षिणः ॥ शीतलामन्द
यानाश्चगंधाक्तावायवोववुः ॥ १८ ॥ ऋद्धाजनपदाग्रामानगरामंगलायनाः ॥ देवाविप्रानगागावोबभूवुःसुखसंवृताः ॥ १९ ॥ देवदुन्दुभयो
नेदुर्जयध्वनिसमाकुलाः ॥ यत्रतत्रमहाराजसर्वेषांमंगलंपरम् ॥ २० ॥ विद्याधराश्चगन्धर्वाःसिद्धकिन्नरचारणाः ॥ जगुःसुनायकादेवास्तुष्टुवुः
स्तुतिभिःपरम् ॥ २१ ॥ ननृतुर्दिविगन्धर्वाविद्याधर्य्योंमुदान्विताः ॥ पारिजातकमन्दारमालतीसुमनांसिच ॥ २२ ॥ मुमुचुर्देवमुख्याश्च
गर्जतश्चघनाजले ॥ भाद्रेबुधेकृष्णपक्षेधात्रर्क्षेहर्षणेवृषे ॥ कर्णेष्टम्यामर्द्धरात्रेनक्षत्रेशमहोदये ॥ २३ ॥ अन्धकारेवृतेकालेदेवक्यांशौरिमंदि
रे ॥ आविरासीद्धरिःसाक्षादरण्यामध्वरेग्निवत् ॥ २४ ॥ स्फुरदक्षविचित्रहारिणंविलसत्कौस्तुभरत्नधारिणम् ॥ परिधिद्युतिनूपुरांगदधृत
बालार्ककिरीटकुंडलम् ॥ २५ ॥ चलदद्भुतवह्निकंकणंतडिदूर्जितगुणमेखलार्चितम् ॥ मधुभृद्ध्वनिपद्ममालिनंनवजांबूनददिव्यवाससम् ॥
॥ २६ ॥ सताडिद्घनदिव्यसौभगंचलनीलालकवृन्दभृन्मुखम् ॥ चलदंशुतमोहरंपरंशुभदंसुंदरमंबुजेक्षणम् ॥ २७ ॥ कृतपत्रविचित्रमंडलं

सततंकोटिमनोजमोहनम् ॥ परिपूर्णतमंपरात्परंकलवेणुध्वनिवाद्यतत्परम् ॥ २८ ॥ तमवेक्ष्यसुतंयदूत्तमोहरिजन्मोत्सवफुल्ललोचनः ॥ अथविप्रजनेषुचाशुवैनियुतंसन्मनसागवांददौ ॥ २९ ॥ हरिमानकदुंदुभिःस्तवैःस्तवनन्तप्रणिपत्यविस्मितः ॥ अकरोदुदितप्रभूदयोगतभीःसूतिगृहेकृतांजलिः ॥ ३० ॥ श्रीवसुदेवउवाच ॥ ॥ एकोयःप्रकृतिगुणैरनेकधासिहर्तात्वजनकउतास्यपालकस्त्वम् ॥ निर्लिप्तःस्फटिकइवाद्यदेहवर्णैस्तस्मैश्रीभुवनपतेनमामितुभ्यम् ॥ ३१ ॥ एधस्सुत्वनलइवात्रवर्तमानोयोन्तस्थोबहिरपिचाम्बरंयथाहि ॥ आधारोधरणिरिवास्यसर्वसाक्षीतस्मैतेनमइवसर्वगोनभस्वान् ॥ ३२ ॥ भूभारोद्भटहरणार्थमेवजातोगोदेवद्विजनिजवत्सपालकोसि ॥ गेहेमेभुंविपुरुषोत्तमोत्तमस्त्वंकंसान्मांभुवनपतेप्रपाहिपापात ॥ ३३ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ परिपूर्णतमंसाक्षाच्छ्रीकृष्णंश्यामसुन्दरम् ॥ ज्ञात्वानत्वाथतंप्राहदेवकीसर्वदेवता ॥ ३४ ॥ ॥ श्रीदेवक्युवाच ॥ ॥ हेकृष्णहेविगणितांडपतेपरेशगोलोकधामधिषणध्वजआदिदेव ॥ पूर्णेशपूर्णपरिपूर्णतमप्रभोमांत्वंपाहिपाहिपरमेश्वरकंसपापात् ॥ ३५ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तच्छ्रुत्वाभगवान्कृष्णःपरिपूर्णतमःस्वयम् ॥ सस्मितोदेवकींशौरिंप्राहसवृजिनार्दनः ॥ ३६ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ इयंचपृश्निःपतिदेवताचत्वंपूर्वसर्गेसुतपाःप्रजार्थी ॥ ब्रह्माज्ञयादिव्यतपोयुवाभ्यांकृतंपरंनिर्जलभोजनाभ्याम् ॥ ३७ ॥ कालेषुमन्वन्तरयेव्यतीतेतपःपरन्तत्तपसःप्रजार्थी ॥ तदाप्रसन्नोयुवयोरभूवंवरंपरंब्रूतमयातदोक्तम् ॥ ३८ ॥ श्रुत्वायुवाभ्यांकथितंतदैवभूयात्सुतस्त्वत्सदृशःकिलावयोः ॥ तथास्तुचोक्त्वाथगतेमयिप्रजापतीह्यभूतंस्वकृतेनदम्पती ॥ ३९ ॥ नमत्समःकोपिसुतोजगत्यलंविचार्यतद्वामभवंपरेश्वरः ॥ श्रीपृश्निगर्भोभुविविश्रुतःपुनर्द्वितीयकालेहमुपेंद्रवामनः ॥ ॥ ४० ॥ तथाभवंह्यद्यतनेपरात्परोनीत्वाथमांप्रापयनन्दमन्दिरम् ॥ अतोनभूयाद्भयमौग्रसेनतःसुतांसमादायसुखीभविष्यथः ॥ ४१ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तूष्णींभूत्वाहरिस्तत्रतद्द्वयःपश्यतोस्तयोः ॥ दृश्यंह्यप्रकटंकृत्वाबालोभूत्कौयथानटः ॥ ४२ ॥ प्रेंखेधृत्वाथतंशौरिर्यावद्गंतुंसमुद्यतः ॥ तावद्व्रजेनन्दपत्न्यांयोगमायाजनिस्वतः ॥ ४३ ॥ तयाशयानेविश्वस्मिन्रक्षकेषुस्वपत्सुच ॥ द्वारउद्घाटिताःसर्वाःप्रस्फुटच्छृंखलार्गलाः ॥ ४४ ॥ निर्गतेवसुदेवेचमूर्ध्निश्रीकृष्णशोभिते ॥ सूर्योदयेयथासद्यस्तमोनाशोभवत्स्वतः ॥ ४६ ॥ घनेषुव्यो

न्निवर्षत्सुसहस्रवदनःस्वराट् ॥ निवारयन्दीर्घफणैरासारंशौरिमन्वगात् ॥ ४६ ॥ ऊर्म्यावर्ताकुलावेगैःसिंहसर्पादिवाहिनी ॥ सद्योमार्गंददौत
स्मैकालिन्दीसरितांवरा ॥ ४७ ॥ नन्दव्रजंसमेत्यासौप्रसुप्तंसर्वतःपरम् ॥ शिशुंयशोदाशयनेविधायाशुददर्शताम् ॥ ४८ ॥ तत्सुतांसमुपा
दायपुनर्गेहाञ्जगामसः ॥ तीर्त्वाश्रीयमुनांशौरिःस्वागारेपूर्ववत्स्थितः ॥ ४९ ॥ सुतंसुतांवाजातंचज्ञात्वागोपीयशोमती ॥ परिश्रांतास्वश
यनेसुष्वापानन्दनिद्रया ॥ ५० ॥ अथबालध्वनिंश्रुत्वारक्षकाःसमुपस्थिताः ॥ ऊचुःकंसायवीरायगत्वातद्राजमन्दिरम् ॥ ५१ ॥ सूतीगृहं
त्वरंप्रागात्कंसोवैभयकातरः ॥ स्वसाथभ्रातरंप्राहरुदतीदीनवत्सती ॥ ५२ ॥ श्रीदेवक्युवाच ॥ ॥ सुतामेकांदेहिमेत्वंपुत्रेषुप्रमृतेषुच ॥
स्त्रियंहंतुंनयोग्योसिभ्रातस्त्वंदीनवत्सलः ॥ ५३ ॥ तेनुजाहंहतसुताकारागारेनिपातिता ॥ दातुमर्हसिकल्याणकल्याणींतनुजांचमे ॥ ५४ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ अश्रुमुख्यामोहितयासमाच्छाद्यात्मजांबहु ॥ प्रार्थितोंकाद्विनिर्भत्स्यर्तांसआचिच्छिदेखलः ॥ ५५ ॥ कुसंगनिर
तःपापःखलोयदुकुलाधमः ॥ स्वसुःसुतांशिलापृष्ठेगृहीत्वांघ्र्योन्र्यपातयत् ॥ ५६ ॥ कंसहस्तात्समुत्पत्यत्वरंसाचांबरेगता ॥ शतपत्रेरथेदि
व्येसहस्रहयसेविते ॥ ५७ ॥ चामरांदोलितेशुभ्रेस्थिताहृश्यतादिव्यहक् ॥ सायुधाष्टभुजामायापार्षदैःपरिसेविता ॥ शतसूर्यप्रतीकाशाकं
समाहघनस्वना ॥ ५८ ॥ ॥ श्रीयोगमायोवाच ॥ ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णोभगवान्स्वयम् ॥ जातःक्वातुतेहंतावृथादीनांदुनोषि
वै ॥ ५९ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वातंततोदेवीगताविन्ध्याचलेगिरौ ॥ योगमायाभगवतीबहुनामाबभूवह ॥ ६० ॥ अथकंसो
विस्मितोभूच्छ्रुत्वामायावचःपरम् ॥ देवकींवसुदेवंचमोचयामासबन्धनात् ॥ ६१ ॥ ॥ कंसउवाच ॥ ॥ पापोहंपापकर्माहंखलोयदुकु
लाधमः ॥ युष्मत्पुत्रप्रहन्तारंक्षमध्वंमेकृतंभुवि ॥ ६२ ॥ हेस्वसःशृणुमेशौरेमन्येकालकृतंत्विदम् ॥ येननिश्चाल्यमानोवावायुनेवघनाव
लिः ॥ ६३ ॥ विस्रब्धोहंदेववाक्येदेवास्तेपिमृषागिरः ॥ नजानामिक्कमेशत्रुर्जातःकौकथितोयया ॥ ६४ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्थं
कंसस्तदंघ्र्योश्चपतितोश्रुमुखोरुदन् ॥ चकारसेवांपरमांसौहृदंदर्शयंस्तयोः ॥ ६५ ॥ अहोश्रीकृष्णचंद्रस्यपरिपूर्णतमप्रभोः ॥ दानदक्षैः
कटाक्षैश्चकिन्नस्याद्भूमिमण्डले ॥ ६६ ॥ प्रातःकालेतदाकंसःप्रलम्बादीन्महासुरान् ॥ समाहूयखलस्तेभ्योवदद्दुक्तञ्चमायया ॥ ६७ ॥

॥ कंसउवाच ॥ ॥ जातोमेह्यंतकृद्भूमौकथितोयोगमायया ॥ अनिर्दशान्निर्दशांश्चशिशून्यूयंहनिष्यथ ॥ ६८ ॥ ॥ दैत्याऊचुः ॥ ॥ स
ज्जस्यधनुषोयुद्धेभवताद्वंद्वयोधिना ॥ टंकारेणोद्गतादेवामन्यसेतैःकथंभयम् ॥ ६९ ॥ गोविप्रसाधुःश्रुतयोदेवाधर्मादयःपरे ॥ विष्णोश्चतन
वोह्येषांनाशेदैत्यबलंस्मृतम् ॥ ७० ॥ जातोयदिमहाविष्णुस्तेशत्रुर्योमहीतले ॥ अयंचैतद्वधोपायोगवादीनांविहिंसनम् ॥ ७१ ॥ ॥ श्री
नारदउवाच ॥ ॥ इत्थंमहोद्भटादुष्टादैतेयाःकंसनोदिताः ॥ दुद्रुवुःखंगवादिभ्योजघ्नुर्जातांश्चबालकान् ॥ ७२ ॥ आसमुद्राद्भूमितलेविशं
तश्चगृहेगृहे ॥ कामरूपधरादैत्याश्चेरुःसर्पाइवाभवन् ॥ ७३ ॥ उत्पथाउद्भटादैत्यास्तत्रापिकंसनोदिताः ॥ कपिःसुराप्यालिहतोभूतग्रस्त
इवाभवन् ॥ ७४ ॥ वैदेहमैथिलनरेन्द्रउपेन्द्रभक्तधर्मिष्ठमुख्यसुतपोजनकप्रतापिन् ॥ एतस्सतांचभुविहेलनमंगराजन्सर्वंछिनत्तिबहुलाश्व
चतुष्पदार्थम् ॥ ७५ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसं०गो०ना०श्री०ज०व०एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ अथपुत्रोत्सवंजातंश्रु
त्वानन्दउषःक्षणे ॥ ब्राह्मणांश्चसमाहूयकारयामासमङ्गलम् ॥ १ ॥ सविधिंजातकंकृत्वानन्दराजोमहामनाः ॥ विप्रेभ्योदक्षिणाभिश्चनंदोल
क्षंगवांददौ ॥ २ ॥ क्रोशमात्रंरत्नसानून्सुवर्णशिखरान्गिरीन् ॥ सरसान्सप्तधान्यानिददौविप्रेभ्यआनतः ॥ ३ ॥ मृदङ्गवीणाशंखाद्यानेदुर्दुं
दुभयोमुहुः ॥ गायकाश्चजगुर्द्वारेननृतुर्वरयोषितः ॥ ४ ॥ पताकैर्हेमकलशैर्वितानैस्तोरणैःशुभैः ॥ अनेकवर्णैश्चित्रैश्चबभौश्रीनन्दमन्दिर
म् ॥ ५ ॥ रथ्यावीथ्यश्चदेहल्योभित्तिप्राङ्गणवेदिकाः ॥ तोलिकामण्डपसमारेजुर्गन्धिजलांबरैः ॥ ६ ॥ गावःसुवर्णशृंग्यश्चहेममालालसद्ग
लाः ॥ घण्टामंजीरझंकारारक्तकंबलमाण्डिता ॥ ॥ ७ ॥ पीतपुच्छासवत्साश्चतरुणीकरचिह्निताः ॥ हरिद्राकुंकुमायुक्ताश्चित्रधातुविचित्रि
ताः ॥ ८ ॥ बर्हपुष्पैर्गन्धजलैर्वृषाधर्मधुरंधराः ॥ इतस्ततोविरेजुःश्रीनन्दद्वारिमनोहराः ॥ ९ ॥ गोवत्साहेममालाढ्यामुक्ताहारविराजिताः ॥
इतस्ततोविलंघन्तोमंजीरचरणाःसिताः ॥ १० ॥ श्रुत्वापुत्रोत्सवंतस्यावृषभानुवरस्तथा ॥ कलावत्यागजारूढोनन्दमन्दिरमाययौ ॥ ११ ॥
नन्दानवोपनन्दाश्चतथाषड्वृषभानवः ॥ नानोपायनसंयुक्ताःसर्वेतेपिसमाययुः ॥ १२ ॥ उष्णीषोपरिमालाढ्याःपीतकंचुकशोभिताः ॥
बद्धकुंजाबद्धकेशावनमालाविभूषणाः ॥ १३ ॥ वंशीधरावेत्रहस्ताःसुपत्रातिलकार्चिताः ॥ बद्धवर्णपरिकरागोपास्तेपिसमाययुः ॥ १४ ॥

नृत्यन्तःपरिगायन्तोधुन्वंतोवसनानिच ॥ नानोपायनसंयुक्ताःश्मश्रुलाःशिशवःपरे ॥ १९ ॥ हय्यंगवीनदुग्धानांदध्याज्यानांबलीन्बहून् ॥
नीत्वावृद्धायष्टिहस्तानन्दमन्दिरमाययुः ॥ १६ ॥ पुत्रोत्सवंव्रजेशस्यकथयन्तःपरस्परम् ॥ प्रेमविव्हलभावैःस्वैरानन्दाश्रुसमाकुलाः ॥
॥ १७ ॥ जातेपुत्रोत्सवेनन्दःस्वानन्दाश्रुकुलेक्षणः ॥ पूजयामासतान्सर्वान्स्तिलकाद्यैर्विधानतः ॥ १८ ॥ ॥ श्रीगोपाऊचुः ॥ ॥ हेव्रजे
श्वरहेनन्दजातःपुत्रोत्सवस्तथा ॥ अनपत्यस्येच्छतोलमतःकिंमङ्गलम्परम् ॥ १९ ॥ दैवेनदर्शितंचेदंदिनंवोबहुभिर्दिनैः ॥ कृतकृत्याश्वभू
ताःस्मोदृष्ट्वाश्रीनन्दनन्दनम् ॥ २० ॥ हेमोहनेतिदूरात्तमङ्कंनीत्वागदिष्यसि ॥ यदालालनभावेनभवितानस्तदासुखम् ॥ २१ ॥ ॥ श्री
नन्दउवाच ॥ ॥ भवतामाशिषःपुण्याज्जातंसौख्यमिदंशुभम् ॥ आज्ञावर्तीह्यहंगोपगोपीनांव्रजवासिनाम् ॥ २२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥
श्रीनन्दराजसुतसंभवमद्भुतंचश्रुत्वाविसृज्यगृहकर्मतदैवगोप्यः ॥ तूर्णययुःसबलयोव्रजराजगेहानुद्यत्प्रमोदपरिपूरितहृन्मनोंगाः ॥ २३ ॥
आनन्दमन्दिरपुरात्स्वगृहाद्व्रजंत्यःसर्वाइतस्ततउतत्वरमाव्रजन्त्यः ॥ यानश्लथद्वसनभूषणकेशबन्धारेजुर्नरेंद्रपथिभूपरिमुक्तमुक्ताः ॥ २४ ॥
झङ्कारनूपुरनवांगदहेमचीरमंजीरहारमणिकुण्डलमेखलाभिः ॥ श्रीकण्ठसूत्रभुजकङ्कणबिंदुकाभिःपूर्णेन्दुमण्डलनवद्युतिभिर्विरेजुः ॥ २५ ॥
श्रीराजिकालवणरात्रिविशेषचूर्णैर्गोधूमसर्षपयवैःकरलालनैश्च ॥ उत्तार्यबालकसुखोपरिचाशिषस्ताःसर्वाददुर्नृपजगुर्जगदुर्यशोदाम् ॥ २६ ॥
॥ श्रीगोप्यऊचुः ॥ साधुसाधुयशोदेतेदिष्ट्यादिष्ट्याव्रजेश्वरि ॥ धन्याधन्यापराकुक्षिर्ययायोजनितःसुतः ॥ २७ ॥ इच्छायुक्तंकृतंतेवैदेवे
नबहुकालतः ॥ रक्षबालंपद्मनेत्रंसुस्मितंश्यामसुन्दरम् ॥ २८ ॥ ॥ श्रीयशोदोवाच ॥ ॥ भवदीयदयाशीर्भिर्जातंसौख्यंदयाचमे ॥ भव
तीनामपिपरंदिष्ट्याभूयादतःपरम् ॥ २९ ॥ हेरोहिणिमहाबुद्धेपूजनंतुव्रजौकसाम् ॥ आगतानांसत्कुलानांयथेष्टंहीप्सितंकुरु ॥ ३० ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ रोहिणीराजकन्यापितत्करौदानशीलिनौ ॥ तत्रापिनोदितादानेददावातिमहामनाः ॥ ३१ ॥ गौरवर्णादि
व्यवासारत्नाभरणभूषिता ॥ व्यचरद्रोहिणी साक्षात्पूजयन्तीव्रजौकसाम् ॥ ३२ ॥ परिपूर्णतमेसाक्षाच्छ्रीकृष्णेव्रजमागते ॥ नदत्सुनरतू
र्येषुजयध्वनिरभून्महान् ॥ ३३ ॥ दधिक्षीरघृतैर्गोपागोप्योहैयंगवैर्नवैः ॥ सिषिचुर्हर्षितास्तत्रजगुरुच्चैः परस्परम् ॥ ३४ ॥ बहिरन्तःपुरे

जातेसर्वतोदधिकर्दमे ॥ वृद्धाश्वस्थूलदेहाश्वपेतुर्हास्यंकृतंपरैः ॥ ३५ ॥ सूताःपौराणिकाःप्रोक्तामागधावंशशंसकाः ॥ बन्दिनस्त्वमलप्र ज्ञाःप्रस्तावसदृशोक्तयः ॥ ३६ ॥ तेभ्योनंदोमहाराजसहस्रङ्गाःपृथक्पृथक् ॥ वासोलङ्काररत्नानिहयेभानखिलान्ददौ ॥ ३७ ॥ बन्दि भ्योमागधेभ्यश्वसर्वेभ्योबहुलन्धनम् ॥ ववर्षघनवन्नोपोनन्दराजोव्रजेश्वरः ॥ ३८ ॥ निधिःसिद्धिश्ववृद्धिश्वभुक्तिर्मुक्तिर्गृहेगृहे ॥ वीथ्यांवी थ्यांलुठन्तीवतदिच्छाकस्यचिन्नहि ॥ ३९ ॥ सनत्कुमारकपिलशुकव्यासादिभिःसह ॥ हंसदत्तपुलस्त्याद्यैर्मयाब्रह्माजगामह ॥ ४० ॥ हंसारूढोहेमवर्णोमुकुटीकुण्डलीस्फुरन् ॥ चतुर्मुखोवेदकर्ताद्योतयन्मंडलंदिशाम् ॥ ४१ ॥ तथातमनुभूताब्योवृषारूढोमहेश्वरः ॥ रथारू ढोरविःसाक्षाद्गजारूढःपुरन्दरः ॥ ४२ ॥ वायुश्वखंजनारूढोयमोमहिषवाहनः ॥ धनदःपुष्पकारूढोमृगारूढःक्षपेश्वरः ॥ ४३ ॥ अजा रूढोवीतिहोत्रोवरुणोमकरस्थितः ॥ मयूरस्थःकार्तिकेयोभारतीहंसवाहिनी ॥ ४४ ॥ गोरूपधारिणीपृथ्वीविमानस्थासमाययौ ॥ ४५ ॥ दोलारूढादिव्यवर्णामुख्याःषोडशमातृकाः ॥ षष्ठीचशिबिकारूढाखङ्गयष्टिधारिणी ॥ ४६ ॥ मङ्गलोवानरारूढोभासारूढोबुधःस्मृतः ॥ गीष्पतिःकृष्णसारथ्यःशुक्रोगवयवाहनः ॥ ४७ ॥ शनिश्वमकरारूढउष्ट्रस्थःसिंहिकासुतः ॥ कोटिबालार्कसंकाशआययौनंदमंदिरम् ॥ ॥ ४८ ॥ कोलाहलसमायुक्तंगोपगोपीगणाकुलम् ॥ नंदमंदिरमभ्येत्यक्षणंस्थित्वाययुःसुराः ॥ ४९ ॥ परिपूर्णतमंसाक्षाच्छ्रीकृष्णंबालरू पिणम् ॥ नत्वाहृष्टातदादेवाश्वक्रुस्तस्यस्तुतिंपराम् ॥ ५० ॥ वीक्ष्यकृष्णंतदादेवाब्रह्माद्याऋषिभिःसह ॥ स्वधामानिययुःसर्वेहर्षिताःप्रेमवि ह्वलाः ॥ ५१ ॥ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेश्रीनंदमहोत्सववर्णनंनामद्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ शौर्यनामयपृच्छार्थंकरंदातुंनृपस्यच ॥ पुत्रोत्सवंकथयितुंनंदेश्रीमथुरांगते ॥ १ ॥ कंसेनप्रेषितादुष्टापूतनाघा तकारिणी ॥ पुरेषुग्रामघोषेषुचरंतीघर्घरस्वना ॥ २ ॥ अथगोकुलमासाद्यगोपगोपीगणाकुलम् ॥ रूपंदधारसादिव्यंवपुःषोडशवार्षिकम् ॥ ३ ॥ नकेपिरुरुधुर्देवाःसुंदरींतांचगोपिकाः ॥ शचींवाणींरमांरंभांरतिंचक्षिपतीमिव ॥ ४ ॥ रोहिण्यांचयशोदायांहर्षितायांस्फुरत्कुचा॥ अंकमादायतंबालंलालयंतीपुनःपुनः ॥ ५ ॥ ददौशिशोर्महाघोराकालकूटावृतस्तनम् ॥ प्राणैःसार्द्धंपपौदुग्धंकटुंरोषावृतोहरिः ॥ ६ ॥ मुंच

मुंचवदंतीत्थंधावतीपीडितस्तना ॥ नीत्वाबहिर्गतातंवैगतमायाबभूवह ॥ ७ ॥ पतन्नेत्रास्वेदगात्रारुदंतीपतिताभुवि ॥ ननादतेनब्रह्मांडंस
तलोकैर्बिलैः सह ॥ ८ ॥ चचालवसुधाद्रीपैस्तदद्भुतमिवाभवत् ॥ षट्क्रोशंसाद्दढान्दीर्घान्वृक्षान्पृष्ठतलेगतान् ॥ ९ ॥ चूर्णीचकारवपुषा
वज्रांगेणनृपेश्वर ॥ वदंतस्तेगोपगणावीक्ष्यघोरंवपुर्महत् ॥ १० ॥ अस्याअंगुलिगोबालोनजीवतिकदाचन ॥ तस्याउरसिसानंदंक्रीडंतंसु
स्मितंशिशुम् ॥ ११ ॥ दुग्धंपीत्वाजृंभमाणंतंदृष्ट्वाजगृहुः स्त्रियः ॥ यशोदायाचरोहिण्यानिधायोरसिविस्मिताः ॥ १२ ॥ सर्वतोबालकंनी
त्वारक्षांचक्रुर्विधानतः ॥ कालिंदीपुण्यमृत्तोयैर्गोपुच्छभ्रमणादिभिः ॥ १३ ॥ गोमूत्रगोरजोभिश्चस्नापयित्वाविदंजगुः ॥ १४ ॥ ॥ श्री
गोप्यऊचुः ॥ श्रीकृष्णस्तेशिरःपातुवैकुंठःकंठमेवहि ॥ श्वेतद्वीपपतिःकर्णौनासिकांयज्ञरूपधृक् ॥ १५ ॥ नृसिंहोनेत्रयुग्मंचजिह्वांद
शरथात्मजः ॥ अधरावक्तांतेतुनरनारायणावृषी ॥ १६ ॥ कपोलौपातुतेसाक्षात्सनकाद्याःकलाहरेः ॥ भालंतेश्वेतवाराहोनारदोभ्रूतले
वतु ॥ १७ ॥ चिबुकंकपिलःपातुदत्तात्रेयउरोवतु ॥ स्कंधौद्वावृषभःपातुकरौमत्स्यःप्रपातुते ॥ १८ ॥ दोर्दंडंसततंरक्षेत्पृथुःपृथुलवि
क्रमः ॥ उदरंकमठःपातुनाभिधन्वन्तरिश्चते ॥ १९ ॥ मोहिनीगुह्यदेशंचकटिंतेवामनोवतु ॥ पृष्ठंपरशुरामश्चतवोरूबादरायणः ॥ २० ॥
बलोजानुद्वयंपातुजंघेबुद्धःप्रपातुते ॥ पादौपातुसगुल्फौचकल्किर्धर्मपतिःप्रभुः ॥ २१ ॥ सर्वरक्षाकरंदिव्यंश्रीकृष्णंकवचंपरम् ॥ इदंभ
गवतादत्तंब्रह्मणेनाभिपंकजे ॥ २२ ॥ ब्रह्मणाशंभवेदत्तंशंभुर्दुर्वाससेददौ ॥ दुर्वासाःश्रीयशोमत्यैप्रादाच्छ्रीनंदमंदिरे ॥ २३ ॥ अनेनरक्षां
कृत्वास्यगोपीभिःश्रीयशोमती ॥ पाययित्वास्तनंदानंविप्रेभ्यःप्रददौमहत् ॥ २४ ॥ तदानंदादयोगोपाआगतामथुरापुरात् ॥ दृष्ट्वाघोरां
पूतनाख्यांबभूवुर्भयविह्वलाः ॥ २५ ॥ छित्त्वाकुठारैस्तद्देहंगोपाःश्रीयमुनातटे ॥ अनेकाश्चचिताःकृत्वादाहयामासुरेवताम् ॥ २६ ॥ ए
लालवंगश्रीखंडतगरागरुगंधिभृत् ॥ धूमोदग्धस्यदेहस्यपवित्रस्यसमुत्थितः ॥ २७ ॥ अहोकृष्णमृतेकंवात्रजामशरणंत्विह ॥ पूतनायै
मोक्षगतिंददौपतितपावनः ॥ २८ ॥ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥ केयंवाराक्षसीपूर्वंपूतनाबालघातिनी ॥ विषस्तनादुष्टभावापरंमोक्षंक
थंगता ॥ २९ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ बलियज्ञेवामनस्यदृष्ट्वारूपमतःपरम् ॥ बलिकन्यारत्नमालापुत्रस्नेहंचकारह ॥ ३० ॥ एताह

शोयदिभवेद्वालमेकंशुचिस्मितम् ॥ पाययामिस्तनंतेनप्रसन्नंमेमनस्तदा ॥ ३१ ॥ बलेःपरमभक्तस्यसुतायैवामनोहरिः ॥ मनोरथस्तुते
भूयान्मनस्यपिवरंददौ ॥ ३२ ॥ साभवद्वापरांतेवैपूतनानामविश्रुता ॥ श्रीकृष्णस्पर्शसंभूतापरंप्राप्तमनोरथा ॥ ३३ ॥ यःपूतनामोक्षमि
मंशृणोतिकृष्णस्यदेवस्यपरात्परस्य ॥ भक्तिर्भवेत्प्रेमयुतापितस्यत्रिवर्गशुद्धिःकिमुमैथिलेंद्र ॥ ३४ ॥ इतिश्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलो
कखंडेनारदवहुलाश्वसंवादेपूतनामोक्षोनामत्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ इत्येवंकथितंदिव्यंश्रीकृष्णचरितंवरम् ॥
यःशृणोतिनरोभक्त्यासकृतार्थोनसंशयः ॥ १ ॥ ॥ श्रीशौनकउवाच ॥ ॥ सुधाखण्डंपरंमिष्टंश्रीकृष्णचरितंवरम् ॥ श्रुत्वात्वन्मुखतःसा
क्षात्कृतार्थाःस्मोवयंमुने ॥ २ ॥ श्रीकृष्णभक्तःशांतात्माबहुलाश्वःसतांवरः ॥ अतोमुनिंकिंपप्रच्छतन्मेब्रूहितपोधन ॥ ३ ॥ ॥ श्रीगर्गउ
वाच ॥ ॥ अथराजामैथिलेंद्रोहर्षितःप्रेमविव्हलः ॥ नारदंप्राहधर्मात्मापरिपूर्णतमंस्मरन् ॥ ४ ॥ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥ धन्योहं
चकृतार्थोहंभवताभूरिकर्मणा ॥ संगोभगवद्दीपानांदुर्लभोदुर्घटोस्तिहि ॥ ५ ॥ श्रीकृष्णस्त्वर्भकःसाक्षादद्भुतोभक्तवत्सलः ॥ अग्रेचकार
किंचित्रंचरित्रंवदमेमुने ॥ ६ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ साधुपृष्टंत्वयाराजन्भवताकृष्णधर्मिणा ॥ सङ्गमःखलुसाधूनांसर्वेषांवितनोति
शम् ॥ ७ ॥ एकदाकृष्णजन्मर्क्षेयशोदानंदगेहिनी ॥ गोपीगोपान्समाहूयमंगलंचाकरोद्द्विजैः ॥ ८ ॥ रक्तांबरंकनकभूषणभूषितांगंबालम्प्रगृ
ह्यकलितांजनपद्मनेत्रम् ॥ श्यामंस्फुरद्धरिनखावृतचन्द्रहारंदेवान्प्रणम्यसुधनंप्रददौद्विजेभ्यः ॥ ९ ॥ प्रेंखेनिधायनिजमात्मजमाशुगोपी
सम्पूज्यमङ्गलदिनेप्रतिगोपिकास्ताः ॥ नैवाशृणोत्सरुदितस्यसुतस्यशब्दंगोपेषुमङ्गलगृहेषुगतागतेषु ॥ १० ॥ तत्रैवकंसखलनोदितउ
त्कचाख्योदैत्यःप्रभंजनतनुःशकटंयएत्य ॥ बालस्यमूर्ध्नियदिपातयितुंप्रवृत्तःकृष्णोपितंकिलतताडतुरोदनेन ॥ ११ ॥ चूर्णंगतेथशकटे
पतितेचदैत्येत्यक्त्वाप्रभंजनतनुंविमलोबभूव ॥ नत्वाहरिंशतहयेनरथेनयुक्तोगोलोकधामनिजलोकमलंजगाम ॥ १२ ॥ नन्दादयोव्रजज
नाव्रजगोपिकाश्वसर्वेसमेत्ययुगपत्पृथुकांस्तदाहुः ॥ एषस्वयंचपतितःशकटःकथंहिजानीथहेव्रजसुताःसुगताश्चयूयम् ॥ १३ ॥ बाला
ऊचुः ॥ ॥ प्रेंखस्थोयंक्षिपन्पादौरुदन्दुग्धार्थमेवहि ॥ तताडपादंशकटेतेनेदंसंकटंत्वनु ॥ १४ ॥ श्रद्धांनचक्रुर्बालोक्तेगोपागोप्यश्चविस्मि

ताः ॥ त्रैमासिकःक्वबालोयंक्वचैतद्भारभृत्त्वनः ॥ १५ ॥ बालमंकेसंगृहीत्वायशोदाग्रहशंकिता ॥ कारयामासविधिवद्यज्ञंविप्रैःसुतर्पितैः ॥
॥ १६ ॥ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥ कोयंपूर्वंतुकुशलीदैत्यउत्कचनामभाक् ॥ अहोकृष्णपदस्पर्शाद्गतोमोक्षंमहामुने ॥ १७ ॥ ॥ श्री
नारदउवाच ॥ ॥ हिरण्याक्षसुतोदैत्यउत्कचोनाममैथिल ॥ लोमशस्याश्रमेगच्छन्वृक्षांश्चूर्णीचकारह ॥ १८ ॥ तन्दृष्ट्वास्थूलदेहाढ्यमुत्क
चाख्यंमहाबलम् ॥ शशापरोषयुग्विप्रोविदेहोभवदुर्मते ॥ १९ ॥ सर्पकंचुकवद्देहंपतन्कर्मविपाकतः ॥ सद्यस्तच्चरणोपांतेपतित्वाप्राहदै
त्यराट् ॥ २० ॥ ॥ उत्कचउवाच ॥ ॥ हेमुनेहेकृपासिंधोकृपांकुरुममोपरि ॥ तेप्रभावंनजानामिदेहंमेदेहिहेप्रभो ॥ २१ ॥ ॥ श्रीनार
दउवाच ॥ ॥ तदाप्रसन्नःसमुनिर्दृष्ट्वंनयशतंविधेः ॥ सतांरोषोपिवरदोवरोमोक्षार्थदःकिमु ॥ २२ ॥ ॥ श्रीलोमशउवाच ॥ ॥ वातदेह
स्तुतेभूयाद्व्यतीतेचाक्षुषांतरे ॥ वैवस्वतांतरेमुक्तिर्भविताचयदाहरेः ॥ २३ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तस्मादुत्कचदैत्यस्तुमुक्तोलोमश
तेजसा ॥ सद्योनमोस्तुयेनूनंसमर्थावरशापयोः ॥ २४ ॥ उत्संगेक्रीडितंबालंलालयंत्येकदानृप ॥ गिरिभारंनसेहेतंवोढुंश्रीनंदगेहिनी ॥
॥ २५ ॥ अहोगिरिसमोबालःकथंस्यादितिविस्मिता ॥ भूमौनिधायतंसद्योनेदंकस्मैजगादह ॥ २६ ॥ कंसप्रणोदितोदैत्यस्तृणावर्तोमहा
बलः ॥ जहारबालंक्रीडंतंवातावर्तेनसुन्दरम् ॥ २७ ॥ रजोंधकारोभूत्तत्रघोरशब्दश्चगोकुले ॥ रजस्वलानिचक्षूंषिवभूवुर्घटिकाद्वयम् ॥
॥ २८ ॥ ततोयशोदानापश्यत्पुत्रंतंमंदिराजिरे ॥ मोहितारुदतीघोरान्पश्यंतीगृहशेखरान् ॥ २९ ॥ अदृष्टेचयदापुत्रेपतिताभुविमूर्च्छि
ता ॥ उच्चैरुरोदकरुणंमृतवत्सायथाहिगौः ॥ ३० ॥ रुरुदुश्चतदागोप्यःप्रेमस्नेहसमाकुलाः ॥ अश्रुमुख्योनंदसूनुंपश्यन्त्यस्ताइतस्ततः ॥
॥ ३१ ॥ तृणावर्तोनभःप्राप्तऊर्ध्वंवैलक्षयोजनम् ॥ स्कन्धेसुमेरुवद्बालंमन्यमानःप्रपीडितः ॥ ३२ ॥ अथकृष्णंपातयितुंदैत्यस्तत्रसमुद्य
तः ॥ गलंजग्राहतस्यापिपरिपूर्णतमःस्वयम् ॥ ३३ ॥ मुंचमुंचेतिगदितेदैत्येकृष्णोद्भुतोर्भकः ॥ गलग्राहेणमहताव्यसुन्दैत्यञ्चकारह ॥
॥ ३४ ॥ तज्ज्योतिःश्रीघनश्यामेलीनसौदामिनीयथा ॥ दैत्योंबरान्निपतितःशिलायांशिशुनासह ॥ ३५ ॥ विशीर्णावयवस्यापिपतित
स्यस्वनेनवै ॥ विनेदुश्चदिशःसर्वाःकंपितंभूमिमण्डलम् ॥ ३६ ॥ तत्पृष्ठिस्थंशिशुंतूर्ष्णीरुदत्योगोपिकास्ततः ॥ दद्दशुर्युगपत्सर्वानीत्वा

मात्रेददुर्जगुः ॥ ३७ ॥ ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ नयोग्यासियशोदेत्वंबालंलालयितुंमनाक् ॥ नघृणातेक्वचिद्दृष्टाशुद्धासिकथितेनवै ॥ ३८ ॥
प्रांतेंधकारेस्वारोहात्कोपिबालंजहातिहि ॥ त्वयानिर्घृणयाभूमौधृतोबालोमहाभये ॥ ३९ ॥ ॥ श्रीयशोदोवाच ॥ ॥ नजानामिकथंबा
लोभारोभूतोगिरींद्रवत् ॥ तस्मान्मयाकृतोभूमौचक्रवातेमहाभये ॥ ४० ॥ ॥ गोप्यऊचुः ॥ ॥ मामृषावदकल्याणिहेयशोदेगतव्यथे ॥
अयंदुग्धमुखोबालोलघुःकुसुमतूलवत् ॥ ४१ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तदागोप्योथगोपाश्चनंदाद्याआगतेशिशौ ॥ अतीवमोदंसंप्रापुर्व
दंतःकुशलंजनैः ॥ ४२ ॥ यशोदाबालकंनीत्वापाययित्वास्तनंमुहुः ॥ आघ्रायोरसिवस्त्रेणरोहिणींप्राहमोहिता ॥ ४३ ॥ ॥ श्रीयशोदोवा
च ॥ ॥ एकोदैवेनदत्तोयंनपुत्राबहवश्चमे ॥ तस्यापिबहवोरिष्टाआगच्छंति क्षणेनवै ॥ ४४ ॥ अद्यमृत्युमुखान्मुक्तोभविष्यत्किमतःपरम् ॥
किंकरोमिक्वगच्छामिकुत्रवासोभवेदतः ॥ ४५ ॥ धनंदेहोगृहंसौधंरत्नानिविविधानिच ॥ सर्वेषांतुह्यवश्यंवैभूयान्मेकुशलीशिशुः ॥ ४६ ॥
हरेरर्चांदानमिष्टंपूर्वंदेवालयंशतम् ॥ करिष्यामितदाबालोरिष्टेभ्योविजयीयदा ॥ ४७ ॥ एकबालेनमेसौख्यमंधयष्टिरिवप्रिये ॥ बालंनी
त्वागमिष्यामिदेशेरोहिणिनिर्भये ॥ ४८ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तदैवविप्राविद्वांसआगतानंदमंदिरम् ॥ यशोदयाचनंदेनपूजिता
आसनस्थिताः ॥ ४९ ॥ ॥ श्रीब्राह्मणाऊचुः ॥ माशोचंकुरुहेनंदहेयशोदेव्रजेश्वरि ॥ करिष्यामःशिशोरक्षांचिरजीवीभवेदयम् ॥ ५० ॥
श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वाद्विजमुख्यास्तेकुशाग्रैर्नवपल्लवैः ॥ पवित्रकलशैस्तोयैर्ऋग्यजुःसामजैःस्तवैः ॥ ५१ ॥ परैःस्वस्त्ययनैर्यज्ञं
कारयित्वाविधानतः ॥ अग्निंसंपूज्यविधिवद्रक्षांविदधिरेशिशोः ॥ ५२ ॥ ब्राह्मणाऊचुः ॥ ॥ दामोदरः पातुपादौजानुनीविष्टरश्रवाः ॥ ऊरू
पातुहरिर्नाभिंपरिपूर्णतमःस्वयम् ॥ ५३ ॥ कटिंराधापतिःपातुपीतवासास्तवोदरम् ॥ हृदयंपद्मनाभश्चभुजौगोवर्द्धनोद्धरः ॥ ५४ ॥ मुखं
चमथुरानाथोद्वारकेशःशिरोवतु ॥ पृष्ठिंपात्वसुरध्वंसीसर्वतोभगवान्स्वयम् ॥ ५५ ॥ श्लोकत्रयमिदंस्तोत्रंयःपठेन्मानवःसदा ॥ महासौख्यं
भवेत्तस्यनभयंविद्यतेक्वचित् ॥ ५६ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ नंदस्तेभ्योगवांलक्षंसुवर्णदशलक्षकम् ॥ सहस्रंनवरत्नानांवस्त्रंलक्षंददौप
रम् ॥ ५७ ॥ गतेषुद्विजमुख्येषुनंदोगोपान्नियम्यच ॥ भोजयामाससंपूज्यवस्त्रैर्भूषैर्मनोहरैः ॥ ५८ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥ तृणावर्तःपू

र्वकालेकोयंसुकृतकृन्नरः ॥ परिपूर्णतमेसाक्षाच्छ्रीकृष्णेलीनतांगतः ॥ ५९ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ पांडुदेशोद्भवोराजासहस्राक्षःप्र
तापवान् ॥ हरिभक्तोधर्मनिष्ठोयज्ञकृद्दानतत्परः ॥ ६० ॥ रेवातटेमहादिव्येलतावेत्रसमाकुले ॥ नारीणांचसहस्रेणरमयन्विचचारह ॥
॥ ६१ ॥ दुर्वाससंमुनिंसाक्षादागतंनननामह ॥ तदामुनिर्ददौशापंराक्षसोभवदुर्मते ॥ ६२ ॥ पुनस्तदंघ्र्योःपतितंनृपंप्रादाद्वरंमुनिः ॥ श्री
कृष्णविग्रहस्पर्शान्मुक्तिस्तेभवितानृप ॥ ६३ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ सोपिदुर्वाससःशापात्तृणावर्तोभवद्भुवि ॥ श्रीकृष्णविग्रहस्प
र्शात्परंमोक्षमवापह ॥ ६४ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेशकटासुरतृणावर्तमोक्षोनामचतुर्दशोऽध्या
यः ॥ १४ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ प्रेंखेहरित्कनकरत्नमयेशयानंश्यामंशिशुंजनमनोहरमन्दहासम् ॥ दृश्यार्तिहारिमषिबिन्दुधरंयशोदा
स्वांकेचकारधृतकज्जलपद्मनेत्रम् ॥ १ ॥ पादंपिबन्तमतिचंचलमद्भुतांगंवक्रैर्विनीलनवकोमलकेशबन्धैः ॥ श्रीपत्रकेशरिनखस्फुरदर्द्ध
चन्द्रंतंलालयन्त्यतिघृणामुदमापगोपी ॥ २ ॥ बालस्यपीतपयसोनृपजृंभतःस्यात्तत्वावृतंचवदनेसकलंविराजम् ॥ मात्रासुरेन्द्रियमुखैःप्र
युतंचसर्वंदृष्ट्वापरंभयमवापनिमीलिताक्षी ॥ ३ ॥ राजन्परस्यपरिपूर्णतमस्यसाक्षात्कृष्णस्यविश्वमखिलंकपटेनमोही ॥ नष्टस्मृतिःपुनर
भूत्स्वसुतेघृणार्ताकिंवर्णयामिसुतपोबहुनन्दपत्न्याः ॥ ४ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥ नन्दोयशोदयासार्द्धंकिंचकारतपोमहत् ॥ येन
श्रीकृष्णचन्द्रोपिपुत्रीभूतोबभूवह ॥ ५ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ अष्टानांवैवसूनांचद्रोणोमुख्योधरापतिः ॥ अनपत्योविष्णुभक्तोदेवरा
ज्यंचकारह ॥ ६ ॥ एकदापुत्रकांक्षीचब्रह्मणानोदितोनृप ॥ मन्दराद्रिंगतस्तप्तुंधरयाभार्ययासह ॥ ७ ॥ कन्दमूलफलाहारौतप्तपर्णाशनौत
पः ॥ जलभक्षौततस्तौतुनिर्जलौनिर्जनेस्थितौ ॥ ८ ॥ वर्षाणामर्बुदेयातेतपस्तत्तपतोर्द्वयोः ॥ ब्रह्माप्रसन्नस्तावेत्यवरंब्रूहीत्युवाचह ॥ ९ ॥
वल्मीकान्निर्गतोद्रोणोधरयाभार्ययासह ॥ नत्वाविधिंचसंपूज्यहर्षितःप्राहतंप्रभुम् ॥ १० ॥ ॥ श्रीद्रोणउवाच ॥ ॥ परिपूर्णतमेकृष्णेपुत्री
भूतेजनार्दने ॥ भक्तिःस्यादावयोर्यांवैवदन्तिप्रेमलक्षणाम् ॥ ११ ॥ ययांजसातरंतीहदुस्तरंभवसागरम् ॥ नान्यंवरंवांछितंस्यादावयोस्तप
तोर्विधे ॥ १२ ॥ ॥ श्रीब्रह्मोवाच ॥ ॥ युवाभ्यांयाचितंयन्मेदुर्घटंदुर्लभंवरम् ॥ तथापिभूयात्सफलंयुवयोरन्यजन्मनि ॥ १३ ॥ ॥

श्रीनारदउवाच ॥ ॥ द्रोणोनंदोभवद्भूमौयशोदासाधरास्मृता ॥ कृष्णोब्रह्मवचःकर्तुंप्राप्तोघोषंपितुःपुरात् ॥ १४ ॥ सुधाखंडात्परंमिष्टंश्रीकृष्णचरितंशुभम् ॥ गन्धमादनशृङ्गेवैनारायणमुखाच्छ्रुतम् ॥ १५ ॥ कृपयाचकृतार्थोहंनरनारायणस्यच ॥ मयातुभ्यंचकथितंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ १६ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥ नन्दगेहेहरिःसाक्षाच्छिशुरूपःसनातनः ॥ किंचकारबलेनापितन्मेब्रूहिमहामुने ॥ ॥ १७ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ एकदाशिष्यसहितोगर्गाचार्योमहामुनिः ॥ शौरिणामोदितःसाक्षादाययौनन्दमन्दिरम् ॥ १८ ॥ नन्दःसम्पूज्यविधिवत्पाद्यार्घ्यैर्मुनिसत्तमम् ॥ ततःप्रदक्षिणीकृत्यसाष्टांगंप्रणनामह ॥ १९ ॥ ॥ श्रीनन्दउवाच ॥ ॥ अद्यनःपितरोदेवाःसन्तुष्टाअग्नयश्चनः ॥ पवित्रंमन्दिरंजातंयुष्मच्चरणरेणुभिः ॥ २० ॥ मत्पुत्रनामकरणंकुरुद्विजमहामुने ॥ पुण्यैस्तीर्थैश्चदुष्प्राप्यंभवदागमनंप्रभो ॥ २१ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ तेपुत्रनामकरणंकरिष्यामिनसंशयः ॥ पूर्ववार्तांगदिष्यामिगच्छनन्दरहःस्थलम् ॥ २२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ उत्थाप्यगर्गोनन्देनबालाभ्यांचयशोदया ॥ एकान्तेगोव्रजेगत्वातयोर्नामचकारह ॥ २३ ॥ सम्पूज्यगणनाथादीन्ग्रहान्संशोध्ययत्नतः ॥ नन्दम्प्राहप्रसन्नांगोगर्गाचार्य्योमहामुनिः ॥ २४ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ रोहिणीनन्दनस्यास्यनामोच्चारंशृणुष्वच ॥ रमन्तेयोगिनोह्यस्मिन्सर्वत्ररमतीतिवा ॥ २५ ॥ गुणैश्चरमयेद्भक्तांस्तेनरामंविदुःपरे ॥ गर्भसंकर्षणादस्यसंकर्षणइतिस्मृतः ॥ २६ ॥ सर्वावशेषाद्यंशेषंबलाधिक्याद्बलंविदुः ॥ स्वपुत्रस्यापिनामानिशृणुनन्दयतेह्यतः ॥ २७ ॥ अद्यप्राणिपवित्राणिजगतांमंगलानिच ॥ ककारःकमलाकान्तऋकारोरामइत्यपि ॥ २८ ॥ षकारःषड्गुणपतिःश्वेतद्वीपनिवासकृत् ॥ णकारोनारसिंहोयमकारोह्यक्षरोग्निभुक् ॥ २९ ॥ विसर्गश्चतथाह्येतौनरनारायणावृषी ॥ सम्प्रलीनाश्चषट्पूर्णायस्मिञ्छब्देमहामुनौ ॥ ३० ॥ परिपूर्णतमेसाक्षात्तेनकृष्णःप्रकीर्तितः ॥ शुक्लोरक्तस्तथापीतोवर्णोस्यानुयुगंधृतः ॥ ३१ ॥ द्वापरान्तेकलेरादौबालोयंकृष्णतांगतः ॥ तस्मात्कृष्णइतिख्यातोनाम्नायंनन्दनन्दनः ॥ ॥ ३२ ॥ वसवश्चेन्द्रियाणीतितद्देवश्चित्तएवहि ॥ तस्मिन्यश्चेष्टतेसोपिवासुदेवइतिस्मृतः ॥ ३३ ॥ वृषभानुसुताराधायाजाताकीर्तिमन्दिरे ॥ तस्याःपतिरयंसाक्षात्तेनराधापतिःस्मृतः ॥ ३४ ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णोभगवान्स्वयम् ॥ असंख्यब्रह्माण्डपतिर्गोलोकेधाम्नि

राजते ॥ ३५ ॥ सोयन्तवशिशुर्जातोभारावतरणायच ॥ कंसादीनांवधार्थायभक्तानांरक्षणायच ॥ ३६ ॥ अनन्तान्यस्यनामानिवेदगुह्या
निभारत ॥ लीलाभिश्चभविष्यन्तितत्कर्मसुनविस्मयः ॥ ३७ ॥ अहोभाग्यंतुतेनन्दसाक्षाच्छ्रीपुरुषोत्तमः ॥ त्वद्गृहेवर्तमानोयंशिशुरू
पःपरात्परः ॥ ३८ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्त्वाथगतेगर्गेस्वात्मानंपूर्णमाशिषम् ॥ मेनेप्रमुदिताःपत्न्योनन्दराजोमहामतिः
॥ ३९ ॥ अथगर्गोज्ञानिवरोज्ञानदोमुनिसत्तमः ॥ कालिन्दीतीरशोभाढ्यांवृषभानुपुरंगतः ॥ ४० ॥ छत्रेणशोभितंविप्रंद्वितीय
मिववासवम् ॥ दंडेनराजितंसाक्षाद्धर्मराजमिवस्थितम् ॥ ४१ ॥ तेजसाद्योतितदिशंसाक्षात्सूर्यमिवापरम् ॥ पुस्तकमेखलायुक्तं द्वितीय
मिवपद्मजम् ॥ ४२ ॥ शोभितंशुक्लवासोभिर्देवंविष्णुमिवस्थितम् ॥ तन्दृष्ट्वामुनिशार्दूलंसहसोत्थायसादरम् ॥ ४३ ॥ प्रणम्यशिरसासद्यः
सन्मुखोभूत्कृतांजलिः ॥ मुनिंचपीठकेस्थाप्यपाद्याद्यैरुपचारवित् ॥ ४४ ॥ पूजयामासविधिवच्छ्रीगर्गंज्ञानिनांवरम् ॥ ततःप्रदक्षिणीकृ
त्यवृषभानुवरोमहान् ॥ ४५ ॥ ॥ श्रीवृषभानुरुवाच ॥ ॥ सतांपर्य्यटनंशान्तंगृहिणांशान्तयेस्मृतम् ॥ नृणामन्तस्तमोहारीसाधुरेवन
भास्करः ॥ ४६ ॥ तीर्थीभूतावयंगोपाजातास्त्वद्दर्शनात्प्रभो ॥ तीर्थानितीर्थीकुर्वन्तित्वादृशःसाधवःक्षितौ ॥ ४७ ॥ हेमुनेराधिकानाम
कन्यामेमंगलायना ॥ कस्मैवरायदातव्यावदत्वंमेसुनिश्चितम् ॥ ४८ ॥ त्वंपर्य्यटन्नर्कइवत्रिलोकींदिव्यदर्शनः ॥ वरोनयासमोयोवैकस्मैदा
स्यामिकन्यकाम् ॥ ४९ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ हस्तंगृहीत्वाश्रीगर्गोवृषभानोर्महामुनिः ॥ जगामयमुनातीरंनिर्जनंसुन्दरस्थलम् ॥ ५० ॥
कालिन्दीजलकल्लोलकोलाहलसमाकुलम् ॥ तत्रोपविश्यगोपेशंमुनीन्द्रःप्राहधर्मवित् ॥ ५१ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ हेगोपगुप्तमाख्या
नंकथनीयंनचत्वया ॥ परिपूर्णतमःसाक्षाच्छ्रीकृष्णोभगवान्स्वयम् ॥ ५२ ॥ असंख्यब्रह्माण्डपतिर्गोलोकेशःपरात्परः ॥ तस्मात्परोवरोनास्ति
जातोनन्दगृहेपतिः ॥ ५३ ॥ ॥ श्रीवृषभानुरुवाच ॥ ॥ अहोभाग्यमहोभाग्यंनन्दस्यापिमहामुने ॥ श्रीकृष्णस्यावतारस्यसर्वंत्वंवदका
रणम् ॥ ५४ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ भुवोभारावतारायकंसादीनांवधायच ॥ ब्रह्मणाप्रार्थितःकृष्णोबभूवजगतीतले ॥ ५५ ॥ श्रीकृ
ष्णपट्टराज्ञीयागोलोकेराधिकाभिधा ॥ त्वद्गृहेसापिसंजातात्वंनजानासितांपराम् ॥ ५६ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तदाप्रहर्षितोगोपो

वृषभानुःसुविस्मितः ॥ कलावतींसमाहूयतयासार्द्धंविचार्यच ॥ ५७ ॥ राधाकृष्णानुभावंचज्ञात्वागोपवरःपरः ॥ आनन्दाश्रुकलांमुंच
न्पुनराहमहामुनिम् ॥ ५८ ॥ ॥ श्रीवृषभानुरुवाच ॥ ॥ तस्मैदास्यामिहेब्रह्मन्कन्यांकमललोचनाम् ॥ त्वयापंथादर्शितोमेत्वयाका
र्योयदूद्वहः ॥ ५९ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ अहन्नकारयिष्यामिविवाहमनयोर्नृप ॥ तयोर्विवाहोभविताभांडीरेयमुनातटे ॥ ६० ॥
वृन्दावनसमीपेचनिर्जनेसुन्दरस्थले ॥ परमेष्ठीसमागत्यविवाहंकारयिष्यति ॥ ६१ ॥ तस्माद्राधांगोपवरविद्धचर्धागींपरस्यच ॥ लोकचू
डामणिःसाक्षाद्राज्ञांगोलोकमन्दिरम् ॥ ६२ ॥ यूयंसर्वेपिगोपालागोलोकादागताभुवि ॥ तथागोपीगणागोपागोलोकेराधिकेच्छया ॥ ६३ ॥
यद्दर्शनंदुर्लभमेवदुर्घटंदेवैश्चयज्ञैर्नचजन्मभिःकिमु ॥ सविग्रहांतांतवमन्दिराजिरेलक्षन्तिगुप्तांबहुगोपगोपिकाः ॥ ६४ ॥ ॥ श्रीनारदउ
वाच ॥ ॥ तदाचविस्मितौराजन्दंपतीहार्षितौपरम् ॥ राधाकृष्णप्रभावंचश्रुत्वाश्रीगर्गमूचतुः ॥ ६५ ॥ ॥ दंपतीऊचतुः ॥ राधाशब्द
स्यहेब्रह्मन्व्याख्यानंवदतत्वतः ॥ त्वत्तोनसंशयच्छेत्ताकोपिभूमौमहामुने ॥ ६६ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ सामवेदस्यभावार्थोगन्धमाद
नपर्वते ॥ शिष्येणापिमयातत्रनारायणमुखाच्छ्रुतः ॥ ६७ ॥ रमयातुरकारःस्यादाकारस्त्वादिगोपिका ॥ धकारोधरयाह्यास्यादापगावि
रजानदी ॥ ६८ ॥ श्रीकृष्णस्यपरस्यापिचतुर्द्धातेजसोभवत् ॥ लीलाभूःश्रीश्चविरजाचतस्रःपत्न्यएवहि ॥ ६९ ॥ संप्रलीनाश्चताःसर्वारा
धायांकुंजमन्दिरे ॥ परिपूर्णतमांराधांतस्मादाहुर्मनीषिणः ॥ ७० ॥ राधाकृष्णेतिहेगोपयेजपन्तिपुनःपुनः ॥ चतुःपदार्थंकिंतेषांसाक्षा
त्कृष्णोपिलभ्यते ॥ ७१ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तदातिविस्मितोराजन्वृषभानुःप्रियायुतः ॥ राधाकृष्णप्रभावन्तंज्ञात्वानन्दमयोह्य
भूत् ॥ ७२ ॥ इत्थंगर्गोज्ञानिवरःपूजितोवृषभानुना ॥ जगामस्वगृहंसाक्षान्मुनीन्द्रःसर्ववित्कविः ॥ ७३ ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां
श्रीगोलोकखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेविश्वरूपदर्शनंनन्दपत्न्याश्रीकृष्णनामकरणंनामपंचदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥
गाश्चारयन्नंदनमंकदेशेसंलालयन्दूरतमंसकाशात् ॥ कलिन्दजातीरसमीरकंपितंनन्दोप्यभांडीरवनंजगाम ॥ १ ॥ कृष्णेच्छयावेगतरो
मवातोघनैरभून्मेदुरमंबरंच ॥ तमालनीपद्रुमपल्लवैश्चपतद्भिरेजद्भिरतीवभीकैः ॥ २ ॥ तदांधकारेमहतिप्रजातेबालेरुदत्यंकगतेतिभीते ॥

नन्दोभयंप्रापशिशुंसबिभ्रद्धरिंपरेशंशरणंजगाम ॥ ३ ॥ तदैवकोट्यर्कसमूहदीप्तिरागच्छतीवाचलतीदिशासु ॥ बभूवतस्यांवृषभानुपुत्रींद
दर्शराधांनवनन्दराजः ॥ ४ ॥ कोटींदुबिंबद्युतिमादधानांनीलांबरंसुन्दरमादिवर्णनम् ॥ मंजीरधीरध्वनिनूपुराणामाबिभ्रतींशब्दमतीवमं
जुम् ॥ ५ ॥ कांचीकलाकंकणशब्दमिश्रांहारांगुलीयांगदविस्फुरंतीम् ॥ श्रीनसिकामौक्तिकहंसिकाभिःश्रीकंठचूडामणिकुंडलाढ्याम् ॥ ६ ॥
तत्तेजसाधर्षितआशुनन्दोनत्वाथतामाहकृतांजलिःसन् ॥ अयन्तुसाक्षात्पुरुषोत्तमस्त्वंप्रियासिमुख्यासिसदैवराधे ॥ ७ ॥ गुप्तंत्विदंगर्गमु
खेनवेद्मिगृहाणराधेनिजनाथमंकात् ॥ एनंगृहंप्रापयमेघभीतंवदामिचेत्थंप्रकृतेर्गुणाढ्यम् ॥ ८ ॥ नमामितुभ्यंभुविरक्षमांत्वंयथेप्सितंसर्वज
नैर्दुरापम् ॥ श्रीराधोवाच ॥ अहंप्रसन्नातवभक्तिभावान्मद्दर्शनन्दुर्लभमेवनन्द ॥ ९ ॥ श्रीनन्दउवाच ॥ यदिप्रसन्नासितदाभवेन्मेभक्तिर्दृढा
कौयुवयोःपदाब्जे ॥ सतांचभक्तिस्तवभक्तिभाजांसंगःसदामेथयुगेयुगेच ॥ १० ॥ श्रीनारदउवाच ॥ तथास्तुचोक्त्वाथहरिंकराभ्यांजग्रा
हराधानिजनाथमंकात् ॥ गतेथनन्देप्रणतेव्रजेशेतदाहिभांडीरवनंजगाम ॥ ११ ॥ गोलोकलोकाच्चपुरासमागताभूमीनिजंस्वंवपुरादधाना ॥
यापद्मरागादिखचित्सुवर्णबभूवसाक्षात्क्षणमेवसर्वम् ॥ १२ ॥ वृंदावनन्दिव्यवपुर्दधानंवृक्षैर्वरैःकामदुघैस्सहैव ॥ कलिन्दपुत्रीचसुवर्णसौधैःश्री
रत्नसोपानमयीबभूव ॥ १३ ॥ गोवर्द्धनोरत्नशिलामयोभूत्सुवर्णशृंगैःपरितःस्फुरद्भिः ॥ मत्तालिभिर्निर्झरसुन्दरीभिर्दरीभिरुच्चांगकरीवराज
न्॥ १४ ॥तदानिकुंजोपिनिजंवपुर्दधत्सभायुतंप्रांगणदिव्यमंडपम् ॥ वसंतमाधुर्यधरंमधुव्रतैर्मयूरपारावतकोकिलध्वनि ॥ १५ ॥ सुवर्णरत्ना
दिखचिद्भटैर्वृतंपतत्पताकावलिभिर्विराजितम् ॥ सरःस्फुटद्भिर्भ्रमरावलीढितैर्विचर्चितंकांचनचारुपंकजैः ॥ १६ ॥ तदैवसाक्षात्पुरुषोत्तमो
त्तमोबभूवकैशोरवपुर्घनप्रभः ॥ पीतांबरःकौस्तुभरत्नभूषणोवंशीधरोमन्मथराशिमोहनः ॥ १७ ॥ भुजेनसंगृह्यहसन्प्रियांहरिर्जगाममध्येसु
विवाहमंडपम् ॥ विवाहसंभारयुतःसमेखलंसदर्भमद्वारिघटादिमंडपम् ॥ १८ ॥ तत्रैवासिंहासनउन्नतेवरेपरस्परंसंमिलितौविरेजतुः ॥ परं
ब्रुवन्तौमधुरंचदंपतीस्फुरत्प्रभौखेचतडिद्घनाविव ॥ १९ ॥ तदांबरादेववरोविधिःप्रभुःसमागतस्तस्यपरस्यसन्मुखे ॥ नत्वातदंघ्रीउशती
गिराभिःकृतांजलिश्चारुचतुर्मुखोजगौ ॥ २० ॥ श्रीब्रह्मोवाच ॥ अनादिमाद्यंपुरुषोत्तमोत्तमंश्रीकृष्णचन्द्रंनिजभक्तवत्सलम् ॥ स्वयंत्वसं

ख्यांडपतिंपरात्परंराधापतिंत्वांशरणंव्रजाम्यहम् ॥ २१ ॥ गोलोकनाथस्त्वमतीवलीलोलीलावतीयंनिजलोकलीला ॥ वैकुंठनाथोसियदा
त्वमेवलक्ष्मीस्तदेयंवृषभानुजाहि ॥ २२ ॥ त्वंरामचन्द्रोजनकात्मजेयंभूमौहरिस्त्वंकमलालयेयम् ॥ यज्ञावतारोसियदातदेयंश्रीद
क्षिणास्त्रीप्रतिपत्निमुख्या ॥ २३ ॥ त्वन्नारसिंहोसिरमात्वदीयंनारायणस्त्वंचनरेणयुक्तः ॥ तदात्वियंशान्तिरतीवसाक्षाच्छायेवयाताचत
वानुरूपा ॥ २४ ॥ त्वंब्रह्मचेयंप्रकृतिस्तटस्थाकालोयदेमांचविदुःप्रधानम् ॥ महान्यदात्वंजगदंकुरोसिराधातदेयंसगुणाचमाया ॥ २५ ॥
यदांतरात्माविदितश्चतुर्भिस्तदात्वियंलक्षणरूपवृत्तिः ॥ यदाविराड्देहधरस्त्वमेवंतदाखिलंवाभुविधारणेयम् ॥ २६ ॥ श्यामंचगौरं
विदितंद्विधामहस्तवैवसाक्षात्पुरुषोत्तमोत्तम ॥ गोलोकधामाधिपतिंपरेशंपरात्परंत्वांशरणंव्रजाम्यहम् ॥ २७ ॥ सदापठेद्योयुगुलस्त
वम्परंगोलोकधामाप्रवरंप्रयातिसः ॥ इहैवसौंदर्यसमृद्धिसिद्धयोभवंतितस्यापिनिसर्गतःपुनः ॥ २८ ॥ यदायुवांप्रीतियुतौचदंपतीपरा
त्परौतावनुरूपरूपितौ ॥ तथापिलोकव्यवहारसंग्रहाद्विधिंविवाहस्यतुकारयाम्यहम् ॥ २९ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तदास
उत्थायविधिर्हुताशनंप्रज्वाल्यकुण्डेस्थितयोस्तयोःपुरः ॥ श्रुतेःकरग्राहविधिंविधानतोविधायधातासमवस्थितोभवत् ॥ ३० ॥ सवा
हयामासहरिंचराधिकांप्रदक्षिणंसप्तहिरण्यरेतसः ॥ ततश्चतौतेप्रणमय्यवेदवित्तौपाठयामासचसप्तमंत्रकम् ॥ ३१ ॥ ततोहरेर्वक्षसिराधि
कायाःकरंचसंस्थाप्यहरेःकरंपुनः ॥ श्रीराधिकायाःकिलपृष्ठदेशकेसंस्थाप्यमंत्रांश्चविधिप्रपाठयन् ॥ ३२ ॥ राधाकराभ्यांप्रददौचमालि
कांकिंजल्किनींकृष्णगलेऽलिनादिनीम् ॥ हरेःकराभ्यांवृषभानुजागलेततश्चवह्निंप्रणमय्यवेदवित् ॥ ३३ ॥ संवासयामाससुपीठयोश्चतौ
कृतांजलीमौनयुतौपितामहः ॥ तौपाठयामासतुपंचमंत्रकंसमर्प्यराधांचपितेवकन्यकाम् ॥ ३४ ॥ पुष्पाणिदेवाववृषुस्तदानृपविद्याधरी
भिर्ननृतुःसुरांगनाः ॥ गंधर्वविद्याधरचारणाःकलंसकिन्नराः कृष्णसुमंगलंजगुः ॥ ३५॥ मृदंगवीणामुरुयष्टिवेणवःशंखानकादुंदुभयःसता
लकाः ॥ नेदुर्मुहुर्देववरैर्दिविस्थितैर्जयेत्यभून्मंगलशब्दमुच्चकैः ॥ ३६ ॥ उवाचतत्रैवविधिंहरिःस्वयंयथेप्सितंत्वंवदविप्रदक्षिणाम् ॥ तदाह
रिंप्राहविधिःप्रभोमेदेहित्वदंघ्र्योर्निजभक्तिदक्षिणाम् ॥ ३७ ॥ तथास्तुवाक्यंवदतोविधिर्हरेःश्रीराधिकायाश्चपदद्वयंशुभम् ॥ नत्वाकरा

भ्यांशिरसापुनःपुनर्जगामगेहंप्रणतःप्रहर्षितः ॥ ३८ ॥ ततोनिकुंजेषुचतुर्विधान्नंदिव्यंमनोज्ञंप्रिययाप्रदत्तम् ॥ जघासकृष्णःप्रहसन्परात्मा
कृष्णेनदत्तंक्रमुकंचराधा ॥ ३९ ॥ ततःकरेणापिकरंप्रियायाहरिर्गृहीत्वाप्रचचालकुंजे ॥ जगामजल्पन्मधुरंप्रपश्यन्वृंदावनंश्रीयमुनाल
ताश्च ॥ ४० ॥ श्रीमल्लताकुंजनिकुंजमध्येनिलीयमानंप्रहसंतमेव ॥ विलोक्यशाखांतरितंचराधाजग्राहपीतांबरमाव्रजंती ॥ ४१ ॥ दुद्रा
वराधाहरिहस्तपद्माझंकारमंघ्योःप्रतिकुर्वतीकौ ॥ निलीयमानायमुनानिकुंजेपुनर्व्रजंतीहरिहस्तमात्रात् ॥ ४२ ॥ यथातमालःकलधौत
वल्याघनोयथाचंचलयाचकास्ति ॥ नीलोद्रिराजोनिकषाश्मखन्याश्रीराधयाद्यस्तुतथारमण्या ॥ ४३ ॥ श्रीरासरंगेजनवर्जितेपरेरेमेहरी
रासरसेनराधया ॥ वृंदावनेभृंगमयूरकूजल्लतेचरत्येवरतीश्वरःपरः ॥ ४४ ॥ श्रीराधयाकृष्णहरिःपरात्माननर्तगोवर्द्धनकंदरासु ॥ मत्तालि
षुप्रस्रवणैःसरोभिर्विराजितासुद्युतिमल्लतासु ॥ ४५ ॥ चचारकृष्णोयमुनांसमेत्यवरंविहारंवृषभानुपुत्र्या ॥ राधाकराल्लक्षदलंसपद्मंधावन्गृही
त्वायमुनाजलेषु ॥ ४६ ॥ राधाहरेःपीतपटंचवंशींवेत्रंगृहीत्वासहसाहसंती ॥ देहीतिवंशींवदतोहरेश्चजगादराधाकमलन्नुदेहि ॥ ४७ ॥
तस्यैददौदेववरोथपद्मंराधाददौपीतपटंचवंशीम् ॥ वेत्रंचतस्मैहरयेतयोःपुनर्बभूवलीलायमुनातटेषु ॥ ४८ ॥ ततश्चभांडीरवनेप्रियायाश्च
कारशृंगारमलंमनोज्ञम् ॥ पत्रावलीपावककज्जलाद्यैःपुष्पैःसुरत्नैर्व्रजगोपरत्नः ॥ ४९ ॥ हरेश्चशृंगारमलंप्रकर्तुंःसमुद्यतातत्रयदाहिराधा ॥
तदैवकृष्णस्तुबभूवबालोविहायकैशोरवपुःस्वयंहि ॥ ५० ॥ नंदेनदत्तंशिशुमेवयाद्दृशंभूमौलुठंतंप्ररुदंतमाभयात् ॥ हरिंविलोक्याशुरुरो
दराधिकातनोषिमायांनुकथंहरेमयि ॥ ५१ ॥ इत्थंरुदंतीसहसाविषण्णामाकाशवागाहतदैवराधाम् ॥ शोचंनुराधेइहमाकुरुत्वंमनोरथ
स्तेभविताहिपश्चात् ॥ ५२ ॥ श्रुत्वाथराधाहिहरिंगृहीत्वागताशुगेहेव्रजराजपत्न्याः ॥ दत्वाचबालंकिलनंदपत्न्याउवाचदत्तंपाथितेचभर्त्रा ॥
॥ ५३ ॥ उवाचराधांनृपनंदगेहिनीधन्यासिराधेवृषभानुकन्यके ॥ त्वयाशिशुर्मेपरिरक्षितोभयान्मेघावृतेव्योम्निभयातुरोवने ॥ ५४ ॥ सं
पूजितासद्गुणश्लाघितासासनंदितासावृषभानुपुत्री ॥ यदाह्यनुज्ञाप्ययशोमतींसाशनैःस्वगेहंनिजगामराधा ॥ ५५ ॥ इत्थंहरेर्गुप्तकथाचवर्णि
ताराधाविवाहस्यसुमंगलावृता ॥ श्रुताचयैर्वापठिताचपाठितातान्पापवृंदानकदास्पृशंति ॥ ५६ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगो०

श्रीनारदबहुलायश्वसंवादेश्रीराधिकाविवाहवर्णनंनामषोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ अथबालौकृष्णरामौगौरश्यामौमनोहरौ ॥
लीलयाचक्रतुरलंसुन्दरंनन्दमंदिरम् ॥१॥ रिंगमाणौचजानुभ्यांपाणिभ्यांसहमैथिल॥व्रजताल्पेनकालेनब्रूवंतौमधुरंव्रजे ॥२॥ यशोदयाचरोहि
ण्यालालितौपोषितौशिशू ॥ कदाविनिर्गतावंकात्क्वचिदंकंसमाश्रितौ ॥ ३ ॥ मंजीरकिंकिणीरावंकुर्वंतौताविततस्ततः ॥ त्रिलोकींमोहयं
तौद्वौमायाबालकविग्रहौ ॥ ४ ॥ क्रीडन्तमादायशिशुंयशोदाऽजिरेलुटंतंव्रजबालकैश्च ॥ तद्धूलिलेपावृतधूसरांगंचक्रेह्यलंप्रोक्षणमादरेण ॥
॥ ५ ॥ जानुद्वयाभ्यांचसमंकराभ्यांपुनर्व्रजन्प्रांगणमैत्यकृष्णः ॥ मात्रंकदेशेपुनराव्रजन्सन्बभौव्रजेकेसरिबाललीलः ॥ ६ ॥ तंसर्वतोहैम
नचित्रयुक्तंपीतांबरंकंचुकमादधानम् ॥ स्फुरत्प्रभंरत्नमयंचमौलिंदृष्ट्वासुतंप्रापमुदंयशोदा ॥ ७ ॥ बालंमुकुंदमतिसुंदरबालकेलिंदृष्ट्वापरंमु
दमवापुरतीवगोप्यः ॥ श्रीनन्दराजव्रजमेत्यगृहंविहायसर्वास्तुविस्मृतगृहाःसुखविग्रहास्ताः ॥ ८ ॥ श्रीनन्दराजगृहकृत्रिमसिंहरूपंदृष्ट्वाव्र
जन्प्रतिरवन्नृपभीरुवद्यः ॥ नीत्वाचतन्निजसुतंगृहमाव्रजन्तींगोप्योव्रजेसघृणयाह्यवदन्यशोदाम् ॥ ९ ॥ ॥ श्रीगोप्यऊचुः ॥ ॥
क्रीडार्थंचपलंह्येनंमाबहिःकारयांगणात् ॥ बालकेलिंदुग्धमुखंकाकपक्षधरंशुभे ॥ १० ॥ ऊर्ध्वदंतद्वयंजातंपूर्वंमातुलदोषदम् ॥ अस्या
पिमातुलोनास्तितेसुतस्ययशोमति ॥ ११ ॥ तस्माद्दानंतुकर्तव्यंविघ्नानांनाशहेतवे ॥ गोविप्रसुरसाधूनांछन्दसांपूजनंतथा ॥ १२ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ तदायशोदारोहिण्यौसुतकल्याणहेतवे ॥ वस्त्ररत्नवान्नानांदानंनित्यंचचक्रतुः ॥ १३ ॥ अथव्रजेरामकृष्णौ
बालसिंहावलोकनौ ॥ पद्भ्यांचलंतौघोषेषुवर्द्धमानौबभूवतुः ॥ १४ ॥ श्रीदामसुबलाद्यैश्चवयस्यैर्व्रजबालकैः ॥ यमुनासिकतेशुभ्रेलुठंतौ
सकुतूहलौ ॥ १५ ॥ कालिंद्युपवनेश्यामैस्तमालैःसघनैर्वृते ॥ कदम्बकुंजशोभाढ्येचेरतूरामकेशवौ ॥ १६ ॥ जनयन्गोपगोपीना
मानंदंबाललीलया ॥ वयस्यैश्चोरयामासनवनीतंघृतंहरिः ॥ १७ ॥ एकदाह्युपनंदस्यपत्नीनाम्नाप्रजावती ॥ श्रीनंदमंदिरंप्राप्तायशोदांप्रा
हगोपिका ॥ १८ ॥ ॥ प्रभावत्युवाच ॥ ॥ नवनीतंघृतंदुग्धंदधितक्रंयशोमति ॥ आवयोर्भेदरहितंत्वत्प्रसादाच्चमेभवत् ॥ १९ ॥ नाहं
वदामिचानेनस्तेयंकुत्रापिशिक्षितम् ॥ शिक्षांकरोषिनसुतेनवनीतमुषिस्वतः ॥ २० ॥ यदामयाकृताशिक्षातदाधृष्टस्तवांगजः ॥ गालिप्र

दानंदत्त्वायंद्रवतिप्रांगणान्मम ॥ २१ ॥ व्रजाधीशस्यपुत्रोयंभूत्वास्तेयंसमाचरेत् ॥ नमयाकथितंकिंचिद्यशोदेतवगौरवात् ॥ २२ ॥ श्री
नारदउवाच ॥ ॥ श्रुत्वाप्रभावतीवाक्यंयशोदानंदगेहिनी ॥ बालंनिर्भर्त्स्यंतामाहसाम्नाप्रेमपरायणा ॥ २३ ॥ श्रीयशोदोवाच ॥ ॥
गवांकोटिर्गृहेमेस्तिगोरसैराद्रिताचला ॥ नजानेदधिमुड्बालंनात्तिसोत्रकदाचन ॥ २४ ॥ अनेनमुषितंगव्यंतत्समंत्वंगृहाणमे ॥ तेशिशौ
मेशिशौभेदोनास्तिकिंचित्प्रभावति ॥ २५ ॥ नवनीतमुखंचैनमत्रत्वंह्यानयिष्यसि ॥ तदाशिक्षांकरिष्यामिभर्त्सनंबंधनंतथा ॥ २६ ॥
॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ श्रुत्वावाक्यंतदागोपीप्रसन्नागृहमागता ॥ एकदादधिचौर्यार्थंकृष्णस्तस्यागृहङ्गतः ॥ २७ ॥ वयस्यैर्बालकैःसार्द्धंपा
र्श्वकुड्येगृहस्यच ॥ हस्ताद्धस्तंसंगृहीत्वाशनैःकृष्णोविवेशह ॥ २८ ॥ शिक्यस्थंगोरसंदृष्ट्वाहस्ताग्राह्यंहरिःस्वयम् ॥ उलूखलेपीठकेचगो
पान्स्थाप्यारुरोहतम् ॥ २९ ॥ तदपिप्रांशुनालभ्यंगोरसंशिक्यसंस्थितम् ॥ श्रीदाम्नासुबलेनापिदंडेनापितताडच ॥ ३० ॥ भग्नभाण्डात्सर्वं
गव्यंवहद्भूमौमनोहरम् ॥ जघाससबलोमर्कैःबालकैःसहमाधवः ॥ ३१ ॥ भग्नभाण्डस्वनंश्रुत्वाप्राप्तागोपीप्रभावती ॥ पलायितेषुबालेषुज
ग्राहश्रीकरंहरेः ॥ ३२ ॥ नीत्वामृषाश्रुंभीरुश्चगच्छन्तीनन्दमन्दिरम् ॥ अग्रेनन्दंस्थितंदृष्ट्वामुखेवस्त्रंचकारह ॥ ३३ ॥ हरिर्विचिंत्ययन्नित्यं
मातादंडंप्रदास्यति ॥ दधारतद्बालरूपंस्वच्छन्दगतिरीश्वरः ॥ ३४ ॥ सायशोदांसमेत्याशुप्राहगोपीरुषान्विता ॥ भाण्डंभग्नीकृतंसर्वंमु
षितंदध्यनेनवै ॥ ३५ ॥ यशोदातत्सुतंवीक्ष्यहसंतीप्राहगोपिकाम् ॥ वस्त्रांतंचमुखाद्गोपीदूरीकृत्यवदांहसः ॥ ३६ ॥ अपवादोयदादेयोनिर्वा
संकुरुमेपुरात् ॥ युष्मत्पुत्रकृतंचौर्यमस्मत्पुत्रकृतंभवेत् ॥ ३७ ॥ जनलज्जासमायुक्तादूरीकृत्यमुखांबरम् ॥ सापिप्राहनिजंबालंवीक्ष्यवि
स्मितमानसा ॥ ३८ ॥ निष्पदस्त्वंकुतःप्राप्तोव्रजसारोस्तिमेकरे ॥ वदन्तीत्थंचतंनीत्वानिर्गतानन्दमन्दिरात् ॥ ३९ ॥ यशोदारोहि
णीनंदोरामोगोपाश्चगोपिकाः ॥ जहसुःकथयंतस्तेदृश्योन्यायोव्रजेमहान् ॥ ४० ॥ भगवांस्तुबहिर्वीथ्यांभूत्वाश्रीनन्दनन्दनः ॥ प्रहसन्गो
पिकांप्राहधृष्टांगश्चंचलेक्षणः ॥ ४१ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ पुनर्मायदिगृह्णासिकदाचित्त्वंहिगोपिके ॥ तेभर्तृरूपश्चतदाभविष्यामि
नसंशयः ॥ ४२ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ श्रुत्वासविस्मितागोपीगतागेहेथमैथिल ॥ तदासर्वगृहेगोप्योनगृण्हन्तिहरिंह्रिया ॥ ४३ ॥

इति श्रीमद्गर्गाचार्यसं०गोलो०नार०श्रीकृष्णबालचरित्रेदधिस्तेयवर्णनं०सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ गोपीगृहेषुवि
चरन्नवनीतचौरःश्यामोमनोहरवपुर्नवकंजनेत्रः ॥ श्रीबालचन्द्रइववृद्धिगतोनराणांचित्तंहरन्निवचकारव्रजेचशोभाम् ॥ १ ॥ श्रीनंदनंदनम
तीवचलंगृहीत्वागेहंनिधायमुमुहुर्नवनंदगोपाः ॥ सत्कंदुकैश्वसततंपरिपालयंतेगायंतऊर्जितसुखानजगत्स्मरंतः ॥ २ ॥ ॥ राजोवाच ॥ न
वोपनंदनामानिवददेवऋषेमम ॥ अहोभाग्यंतुयेषांवैतेपूर्वंकेइहागताः ॥ ३ ॥ तथाषड्वृषभानूनांकर्माणिमंगलानिच ॥ ॥ श्रीनारदउवा
च ॥ ॥ गयश्वविमलःश्रीशःश्रीधरोमंगलायनः ॥ ४ ॥ मंगलोरंगवल्लीशोरंगोजिर्दैवनायकः ॥ नवनंदाश्वकथिताबभूवुर्गोकुलेव्रजे ॥ ५ ॥
वीतहोत्रोग्निभुक्सांबःश्रीकरोगोपतिःश्रुतः ॥ व्रजेशःपावनःशांतउपनंदाःप्रकीर्तिताः ॥ ६ ॥ नीतिविन्मार्गदःशुक्लःपतंगोदिव्यवाहनः ॥
गोपेष्टश्वव्रजेराजञ्जाताषड्वृषभानवः ॥ ७ ॥ गोलोकेकृष्णचंद्रस्यनिकुंजद्वारमाश्रिताः ॥ वेत्रहस्ताःश्यामलांगानवनंदाःश्वतेस्मृताः ॥
॥ ८ ॥ निकुंजेकोटिशोगावस्तासांपालनतत्पराः ॥ वंशीमयूरदक्षाढ्याउपनंदाश्वतेस्मृताः ॥ ९ ॥ निकुंजदुर्गरक्षायांदंडपाशधराःस्थिताः ॥
षड्द्वारमास्थिताःषड्वैकथितावृषभानवः ॥ १० ॥ श्रीकृष्णस्येच्छयासर्वेगोलोकादागताभुवि ॥ तेषांप्रभाववक्तुंहिनसमर्थश्वतुर्मुखः ॥
॥ ११ ॥ अहंकिमुवदिष्यामितेषांभाग्यंमहोदयम् ॥ तेषामारोहमास्थायबालकेलिर्बभौहरिः ॥ १२ ॥ एकदायमुनातीरेमृत्कृष्णेनावली
ढिता ॥ यशोदांबालकाःप्राहुरत्तिबलोमृदंतव ॥ १३ ॥ बलभद्रेचवदतितदासानंदगेहिनी ॥ करेगृहीत्वास्वसुतंभीरुनेत्रमुवाचह ॥ १४ ॥
॥ श्रीयशोदोवाच ॥ ॥ कस्मान्मृदंभक्षितवान्महाज्ञभवान्वयस्याश्ववदंतिसाक्षात् ॥ ज्यायान्बलोयंवदतिप्रसिद्धंमाएवमर्थंनजहातिनेष्ट
म् ॥ १५ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ सर्वेमृषावादरताव्रजार्भकामातर्मयाक्कापिनमृत्प्रभक्षिता ॥ यदासमीचीनमनेनवाक्पथंतदामुखंपश्य
मदीयमंजसा ॥ १६ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ अथगोपीबालकस्यपश्यंतीसुंदरंमुखम् ॥ प्रसारितंचदद्दशेब्रह्मांडंरचितंगुणैः ॥ १७ ॥ सप्त
द्वीपान्सप्तसिंधून्सखंडान्सगिरीन्दृढान् ॥ आब्रह्मलोकाँल्लोकांस्त्रीन्स्वात्मभिःसव्रजैःसह ॥ १८ ॥ दृष्ट्वानिमीलिताक्षीसाभूत्वाश्रीयमुनातटे ॥
बालोऽयंमेहरिःसाक्षादितिज्ञानमयीह्यभूत् ॥ १९ ॥ तदाजहासश्रीकृष्णोमोहयन्निवमायया ॥ यशोदावैभवंदृष्टंनसस्मारगतस्मृतिः ॥ २० ॥

इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेब्रह्मांडदर्शनंनामाष्टादशोऽध्यायः ॥ १८॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ एकदा
गोकुलेगोप्योममंथुर्दधिसर्वतः ॥ गृहेगृहेप्रगायन्त्योगोपालचरितंपरम् ॥ १ ॥ यशोदापिसमुत्थायप्रातःश्रीनंदमंदिरे ॥ भांडेरायांविनिक्षि
प्यममंथदधिसुंदरी ॥ २ ॥ मंजीररावंसंकुर्वन्बालःश्रीनंदनंदनः ॥ ननर्त्तनवनीतार्थंरायःशब्दकुतूहलात् ॥ ३ ॥ बालकेलिर्विभौनृत्यन्मातुः
पार्श्वमनुभ्रमन् ॥ सुनादिकिंकिणीसंघझंकारंकारयन्मुहुः ॥ ४ ॥ हैयंगवीनंसततंनवीनंयाचन्समातुर्मधुरंब्रुवन्सः ॥ आदायहस्तेश्मसुतंरु
षासुधीर्विभेदकृष्णोदधिमंथपात्रम् ॥ ५ ॥ पलायमानंस्वसुतंयशोदाप्रधावतीप्रापनहस्तमात्रात् ॥ योगीश्वराणामपियोदुरापःकथंसमा
तुर्ग्रहणेप्रयाति ॥ ६ ॥ तथापिभक्तेषुचभक्तवश्यताप्रदर्शिताश्रीहरिणानृपेश्वर ॥ बालंगृहीत्वास्वसुतंयशोमतीबबंधरज्ज्वाथरुषाह्युलूखले
॥ ७ ॥ आदाययद्यद्बहुदामतत्तत्स्वल्पंप्रभूतंस्वसुतेयशोदा ॥ गुणैर्नबद्धःप्रकृतेःपरोयःकथंसबद्धोभवतीहदाम्ना ॥ ८ ॥ यदायशोदागतब
न्धनेच्छाखिन्नानिषण्णानृपछिन्नमानसा ॥ आसीत्तदायंकृपयास्वबंधेस्वच्छंदयानःस्ववशोपिकृष्णः ॥ ९ ॥ एवंप्रसादोनहिवीतकर्मणांन
ज्ञानिनांकर्मधियांकुतःपुनः ॥ मातुर्यथाभून्नृपएषतस्मान्मुक्तिंव्यधाद्भक्तिमलंनमाधवः ॥ १० ॥ तदैवगोप्यस्तुसमागतास्त्वरंदृष्ट्वाथभग्नं
दधिमंथभाजनम् ॥ उलूखलेबद्धमतीवदामभिर्भीतंशिशुंवीक्ष्यजगुर्घृणातुराः ॥ ११ ॥ गोप्यऊचुः ॥ अस्मद्गृहेषुपात्राणिभिनत्तिसततं
शिशुः ॥ तदप्येनंनोवदामःकारुण्यान्नंदगेहिनि ॥ १२ ॥ गतव्यथेह्यकरुणेयशोदेहेव्रजेश्वरि ॥ यष्ट्यानिर्भर्त्सितोबालस्त्वयाबद्धोघटक्ष
यात् ॥ १३ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इत्युक्तायांयशोदायांव्यग्रायांगृहकर्मसु ॥ कर्षन्नुलूखलंकृष्णोबालैःश्रीयमुनांययौ ॥ १४ ॥ तत्तटे
चमहावृक्षौपुराणौयमलार्जुनौ ॥ तयोर्मध्येगतःकृष्णोहसन्दामोदरःप्रभुः ॥ १५ ॥ चकर्षसहसाकृष्णस्तिर्यग्गतमुलूखलम् ॥ कर्षणेनसमू
लौद्रौपेततुर्भूमिमंडले ॥ १६ ॥ पतनेनाभिशब्दोभूत्प्रचंडोवज्रपातवत् ॥ विनिर्गतौचवृक्षाभ्यांदेवौद्वावेधसोऽग्निवत् ॥ १७ ॥ दामोदरंप
रिक्रम्यपादौस्पृष्ट्वास्वमौलिना ॥ कृतांजलीहरिन्नत्वानतौतत्सम्मुखेस्थितौ ॥ १८ ॥ देवावूचतुः ॥ आवांमुक्तोब्रह्मदंडात्सद्यस्तेच्युतदर्श
नात् ॥ माभूत्तेनिजभक्तानांहेलनंह्यावयोर्हरे ॥ १९ ॥ करुणानिधयेतुभ्यंजगन्मंगलशीलिने ॥ दामोदरायकृष्णायगोविंदायनमोनमः ॥

॥ २० ॥ श्रीनारदउवाच ॥ इतिनत्वाहरिन्तौद्वौउदीचींचादिशंगतौ ॥ तदैवह्यागताःसर्वेनंदाद्याभयकातराः ॥ २१ ॥ कथंवृक्षौप्रपतितौ
विनावातंव्रजार्भकाः ॥ वदताशुतदाबालाऊचुःसर्वेव्रजौकसः ॥ २२ ॥ बालाऊचुः ॥ अनेनपातितौवृक्षौताभ्यांद्वौपुरुषौस्थितौ ॥ एनंनत्वा
गतावद्यतावुदीच्यांस्फुरत्प्रभौ ॥ २३ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ इतिश्रुत्वावचस्तेषांनतेश्रद्दधिरेततः ॥ मुमोचनंदःस्वंबालंदाम्नाबद्धमुलूखले
॥ २४ ॥ संलालयन्स्वांकदेशेसमाघ्रायशिशुंनृप ॥ निर्भर्त्स्यभामिनींनंदोविप्रेभ्योगोशतंददौ ॥ २५ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ काविमौपु
रुषौदिव्यौवददेवर्षिसत्तम ॥ केनदोषेणवृक्षत्वंप्रापितौयमलार्जुनौ ॥ २६ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ नलकूबरमणिग्रीवौराजराजसुतौप
रौ ॥ जग्मतुर्नन्दनवनंमंदाकिन्यास्तटेस्थितौ ॥ २७ ॥ अप्सरोभिर्गीयमानौचेरतुर्गतवाससौ ॥ वारुणीमदिरामत्तौयुवानौद्रव्यदर्पितौ ॥
॥ २८ ॥ कदाचिद्देवलोनाममुनींद्रोवेदपारगः ॥ नग्नौदृष्ट्वाचतावाहदुष्टशीलौगतस्मृती ॥ २९ ॥ देवलउवाच ॥ युवांवृक्षसमौदृष्टौनिर्लज्जौ
द्रव्यदर्पितौ ॥ तस्माद्वृक्षौतुभूयास्तांवर्षाणांशतकंभुवि ॥ ३० ॥ द्वापरांतेभारतेचमाथुरेव्रजमंडले ॥ कलिंदनंदिनीतीरेमहावनसमीप
तः ॥ ३१ ॥ परिपूर्णतमंसाक्षात्कृष्णंदामोदरंहरिम् ॥ गोलोकनाथंतंदृष्ट्वापूर्वरूपौभविष्यथः ॥ ३२ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ इत्थंदेवलशा
पेनवृक्षत्वंप्रापितौनृप ॥ नलकूबरमणिग्रीवौश्रीकृष्णेनविमोचितौ ॥ ३३ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखण्डेनारदबहुलाश्वसंवादे
यमलार्जुनभंगोनामैकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ एकादाकृष्णचंद्रस्यदर्शनार्थंपरस्यच ॥ दुर्वासामुनिशार्दूलोव्रजमंडल
माययौ ॥ १ ॥ कालिंदीनिकटेपुण्येसैकतेरमणस्थले ॥ महावनसमीपेचकृष्णमाराद्ददर्शह ॥ २ ॥ श्रीमन्मदनगोपालंलुठंतंबालकैःसह ॥
परस्परंप्रयुद्ध्यंतंबालकेलिंमनोहरम् ॥ ३ ॥ धूलिधूसरसर्वांगंवक्रकेशंदिगंबरम् ॥ धावंतंबालकैःसार्द्धंहरिंवीक्ष्यसविस्मितः ॥ ४ ॥ श्रीमुनिरु
वाच ॥ सईश्वरोयंभगवान्कथंबालैर्लुठन्भुवि ॥ अयन्तुनंदपुत्रोस्तिनश्रीकृष्णःपरात्परः ॥ ५ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ इत्थंमोहंगतेतत्रदुर्वास
सिमहामुनौ ॥ क्रीडन्कृष्णस्तत्समीपेतदंकेह्यागतःस्वयम् ॥ ६ ॥ पुनर्विनिर्गतोह्यंकाद्बालसिंहावलोकनः ॥ हसन्कलंब्रुवन्कृष्णःसम्मुखःपु
नरागतः ॥ ७ ॥ हसतस्तस्यचमुखेप्रविष्टःश्वसनैर्मुनिः ॥ ददर्शान्यंमहालोकंसारण्यंजनवर्जितम् ॥ ८ ॥ अरण्येषुभ्रमंस्तत्रकुतःप्राप्तइतिब्रु

वन् ॥ तदेवाजगरेणापिनिगीर्णोभून्महामुनिः ॥ ९ ॥ ब्रह्मांडंतत्रददृशेसलोकंसबिलंपरम् ॥ भ्रमन्द्वीपेषुसमुनिःस्थितोभूत्पर्वतेसिते ॥ १० ॥
तपस्ततापवर्षाणांशतकोटिप्रभुंभजन् ॥ नैमित्तिकाख्येप्रलयेप्राप्तेविश्वभयंकरे ॥ ११ ॥ आगच्छन्तःसमुद्रास्तेप्लावयंतोधरातलम् ॥ वहं
स्तेषुचदुर्वासानप्रापांतंजलस्यच ॥ १२ ॥ व्यतीतेयुगसाहस्रेमग्नोभूद्विगतःस्मृतिः ॥ पुनर्जलेषुविचरन्नंडमन्यंददर्शह ॥ १३ ॥ तच्छिद्रेच
प्रविष्टोसौदिव्यांसृष्टिंगतस्ततः ॥ तदंडमूर्ध्निलोकेषुविधेरायुःसमंचरन् ॥ १४ ॥ एवंछिद्रंतत्रवीक्ष्यप्राविशत्सहरिंस्मरन् ॥ बहिर्विनिर्गतो
ह्यंडाद्ददर्शांशुमहाजलम् ॥ १५ तस्मिन्जलेतुलक्ष्यंतेकोटिशोह्यण्डराशयः ॥ ततोमुनिर्जलंपश्यन्ददर्शविरजांनदीम् ॥ १६ ॥ तत्पा
रंप्रगतःसाक्षाद्गोलोकंप्राविशन्मुनिः ॥ वृदावनंगोवर्द्धनंयमुनापुलिनंशुभम् ॥ १७ ॥ दृष्ट्वाप्रसन्नःसमुनिर्निकुंजंप्राविशंस्ततम् ॥ गोपगोपी
गणवृतंगवांकोटिभिरन्वितम् ॥ १८ असंख्यकोटिमार्तंडज्योतिषांमंडलेततः ॥ दिव्येलक्षदलेपद्मेस्थितंराधापतिंहरिम् ॥ १९ ॥ परिपू
र्णतमंसाक्षाच्छ्रीकृष्णंपुरुषोत्तमम् ॥ असंख्यब्रह्मांडपतिंगोलोकंस्वंददर्शह ॥ २० ॥ श्रीकृष्णस्यापिहसतःप्रविष्टस्तन्मुखेमुनिः ॥ पुनर्वि
निर्गतोऽपश्यद्बालंश्रीनन्दनन्दनम् ॥ २१ ॥ कालिंदीनिकटेपुण्येसैकतेरमणस्थले ॥ बालकैःसहितंकृष्णंविचरंतंमहावने ॥ २२ ॥ तदामु
निश्चदुर्वासाज्ञात्वाकृष्णंपरात्परम् ॥ श्रीनन्दनन्दनंनत्वानत्वाप्राहकृतांजलिः ॥ २३ ॥ श्रीमुनिरुवाच ॥ बालंनवीनशतपत्रविशालनेत्रंविं
बाधरंसघनमेघरुचिंमनोज्ञम् ॥ मन्दस्मितंमधुरसुन्दरमन्दपानंश्रीनन्दनन्दनमहंमनसानमामि ॥ २४ ॥ मंजीरनूपुररणन्नवरत्नकांचीश्रीहा
रकेसरिनखप्रतियंत्रसंघम् ॥ दृष्ट्वार्तिहारिमषिबिंदुविराजमानंवन्देकलिंदतनुजातटबालकेलिम् ॥ २५ ॥ पूर्णेंदुसुन्दरमुखोपरिकुंचिताग्राःके
शानवीनघननीलविभाःस्फुरन्ति ॥ राजन्तआनतशिरःकुतुकस्ययस्यनन्दात्मजायसबलायनमोनमस्ते ॥ २६ ॥ श्रीनन्दनन्दनस्तोत्रंप्रा
तरुत्थाययःपठेत् ॥ तन्नेत्रगोचरोयातिसानन्दंनन्दनन्दनः ॥ २७ ॥ ॥ श्रीनारदउवाच ॥ ॥ इतिप्रणम्यश्रीकृष्णंदुर्वासामुनिसत्तमः ॥ तं
ध्यायन्प्रजपन्प्रागाद्बदर्य्याश्रममुत्तमम् ॥ २८ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ इत्थंदेवर्षिवर्येणनारदेनमहात्मना ॥ कथितंकृष्णचरितंबहुला
श्वायधीमते ॥ २९ ॥ मयातेकथितंब्रह्मन्यशःकलिमलापहम् ॥ चतुःपदार्थदंदिव्यंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ३० ॥ शौनकउवाच ॥ बहुला

श्वोमैथिलेंद्रःकिंपप्रच्छमहामुनिम् ॥ नारदंज्ञानदंशांतंतन्मेब्रूहितपोधन ॥ ३१ ॥ ॥ श्रीगर्गउवाच ॥ ॥ नारदंज्ञानदंनत्वामानदोमैथिलो
नृपः ॥ पुनःपप्रच्छकृष्णस्यचरितंमंगलायनम् ॥ ३२ ॥ ॥ श्रीबहुलाश्वउवाच ॥ ॥ श्रीकृष्णोभगवान्साक्षात्परमानंदविग्रहः ॥ अपरंच
कारकिंचित्रंचरित्रंवदमेप्रभो ॥ ३३ ॥ पूर्वावतारैश्चरितंकृतंवैमङ्गलायनम् ॥ अपरंकिन्तुकृष्णस्यपवित्रंकिमतःपरम् ॥ ३४ ॥ ॥ श्रीना
रदउवाच ॥ ॥ साधुसाधुत्वयापृष्टंचरित्रंमङ्गलंहरेः ॥ तत्तेऽहंसम्प्रवक्ष्यामिवृन्दारण्येचयद्यशः ॥ ३५ ॥ इदंगोलोकखण्डञ्चगुह्यम्परम
मद्भुतम् ॥ श्रीकृष्णेनप्रकथितंगोलोकेरासमण्डले ॥ ३६ ॥ निकुंजेराधिकायैचराधामह्यंददाविदम् ॥ मयातुभ्यंश्रावितंचदत्तंसर्वार्थदम्प
रम् ॥ ३७ ॥ इदंपठतिविप्रस्तुसर्वशास्त्रार्थगोभवेत् ॥ श्रुत्वेदंचक्रवर्तीस्यात्क्षात्रियश्चण्डविक्रमः ॥ ३८ ॥ वैश्योनिधिपतिर्भूयाच्छूद्रोमुच्ये
तबन्धनात् ॥ निस्फलोयोपिजगतिजीवन्मुक्तःसजायते ॥३९॥ योनित्यंपठतेसम्यक्भक्तिभावसमान्वितः ॥ सगच्छेत्कृष्णचन्द्रस्यगोलोकंप्र
कृतेःपरम् ॥ ४० ॥ ॥ इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांगोलोकखंडेनारदबहुलाश्वसंवादेभगवज्जठरगतदुर्वासोब्रह्माण्डगोलोकदर्शनंतेनश्रीनंद
नन्दनस्तोत्रकरणंविंशोऽध्यायः ॥ २० ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायांप्रथमोगोलोकखंडःसमाप्तः ।

इदं श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां गोलोकखंडः मुम्बय्यां श्रीकृष्णदासात्मज
खेमराजेन स्वकीये "श्रीवेङ्कटेश्वर" मुद्रणालयेमुद्रितम्।
सं० १९५४, शके १८१९.

इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां गोलोकखंडः समाप्तः

[OrderDescription]
,CREATED=28.11.19 14:54
,TRANSFERRED=2019/11/28 at 15:03:00
,PAGES=67
,TYPE=STD
,NAME=S0002195
,Book Name=M-309-GARGSANHITA
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF

FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF

FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF

FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,